Guy de Maupassant

En satyr

og andre fortællinger

Maupassants 15 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

En satyr

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *En satyr og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *En satyr og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

En satyr

I

Postbuddet Médéric Rompel, som egnens folk fortroligt kaldte Médéri, forlod på sædvanlig tid posthuset i Roüy-le-Tors. Med sikre, taktfaste fodslag, der røbede den forhenværende soldat, gik han gennem den lille by, for derefter at skære genvej over Villaumes marker til bredden af Brindille og følge videre langs vandet til landsbyen Carvelin, hvor hans uddelingsdistrikt begyndte.

Han gik rask langs den smalle flod, som skummede, brummede og boblede i sit grønne leje under en hvælving af piletræer. De store stene, som lå og spærrede dens løb, havde en krans af vand omkring sig, et slags halsklæde knyttet med en knude af skum. Hist og her dannede floden små vandfald på en fods højde; ofte var de usynlige og frembragte inde under løvet, slyngplanterne og det grønne bladtag en svulmende og brusende, vild støj. Noget længere nede gled bredderne fra hinanden, og et stykke blev floden til en lille fredelig sø, hvor foreller svømmede rundt mellem alle de grønne tråde, der bølger på bunden af rolige strømme.

Médéric gik stadig videre uden at se sig omkring og uden at tænke andet end: "Det første brev, jeg har at aflevere, er til hr. Renardet, så det nemmeste bliver at gå gennem skoven."

Hans blå bluse, der af et sort læderbælte blev holdt ind om livet, gled hastigt og regelmæssigt hen over det grønne

pilebuskads og hans stok, en svær egekæp, flyttede sig med nøjagtig den samme rytmefaste bevægelse som hans ben.

Han gik altså over floden ad en bro, som var lavet af et eneste træ, der var kastet fra den ene bred til den anden, og hvis hele rækværk var et tov, spændt ud mellem to pæle, der var stukket ned i bredderne.

Skoven, der tilhørte hr. Renardet, borgmesteren i Carvelin og egnens største ejendomsbesidder, bestod af lutter gamle træer, der stod høje og ranke som søjler. Den strakte sig i en halv mils længde ved siden af floden, som dannede grænsen for den mægtige løvhvælving. Langs med vandet havde solen fået buske til at skyde frem, men inde under træerne fandtes ikke andet end mos, tæt og blødt mos, som spredte en let duft af mug og døde grene ud i den stillestående luft.

Médéric sagtnede sine skridt, tog sin sorte kasket, der var prydet med en rød snor, af og tørrede sin pande, for det havde allerede været varmt ude på marken, skønt klokken endnu ikke var otte om morgenen.

Han skulle lige til at sætte hatten på igen og atter gå raskere til, da han ved foden af et træ fik øje på en kniv, en lille barnekniv. Da han bukkede sig for at samle den op, opdagede han tillige et fingerbøl og et par skridt længere borte et nålehus.

Han tog det alt sammen op, idet han tænkte: "Jeg kan aflevere det til borgmesteren". Derefter fortsatte han sin vej, men nu havde han øjnene med sig, for han ventede snart at finde noget mere.

Pludselig standsede han med et ryk, som om han var stødt mod en træstang. Ti skridt foran ham lå, udstrakt på ryggen, et nøgent barnelegeme på mosset. Det var en lille pige på en tolv

år. Hendes arme lå ud til siden, hendes ben var spredt fra hinanden og hendes ansigt var tildækket med et lommetørklæde. På det øverste af hendes ben var der noget størknet blod.

Médéric listede videre på tåspidserne, som om han frygtede en eller anden fare, og spærrede øjnene vidt op.

Hvad var dog det? Men så kom han i tanker om, at man ikke sådan lægger sig til at sove klokken halv otte om morgenen, splitternøgen og inde under nogle kolde træer. Hun måtte altså være død, og han stod overfor en forbrydelse. Ved denne tanke løb det ham koldt ned ad ryggen til trods for, at han havde været soldat. En forbrydelse var noget så sjældent på egnen, tilmed et mord og oven i købet på et barn, at han ikke kunne tro sine egne øjne. Men der var intet sår at se, ikke andet end det størknede blod på hendes ben. Hvorledes var hun da blevet dræbt?

Han standsede lige ved siden af hende og stod, støttet til sin stok, og så ned på hende.

Han var vis på, at han kendte hende, for han kendte alle egnens folk, men da han ikke kunne se hendes ansigt, kunne han ikke vide, hvem hun var. Han bukkede sig for at tage lommetørklædet bort fra hendes ansigt, men der faldt ham noget ind, og han blev stående med udstrakt hånd uden at røre ved det.

Havde han ret til at forandre det mindste ved liget, således som det lå, førend øvrigheden var kommet til stede? Han forestillede sig øvrigheden som en slags general, hvem intet undgår, og for hvem en manglende knap har lige så stor en betydning som et knivstik i maven. Under tørklædet fandtes måske et afgørende bevis, i hvert tilfælde var det selv et

vidnesbyrd, som kunne miste sit værd, hvis en uvedkommende hånd rørte ved det.

Han rettede sig op for at skynde sig hen til borgmesteren, da en ny tanke holdt ham tilbage. Hvis der tilfældigvis endnu skulle være liv i pigebarnet, var det ikke rigtigt af ham således at forlade hende. Ganske langsomt og i forsigtig afstand fra hende lagde han sig på knæ og strakte hånden ud for at føle på hendes fod. Den var kold, iskold, en kulde, som ikke var til at tage fejl af, den kulde, som gør et dødt legeme så skrækindjagende. Postbuddet sagde senere, at hans hjerte havde snøret sig sammen, og at han havde fået en underlig tør smag i munden. Han rejste sig hurtigt og gav sig til at løbe gennem skoven henimod Renardets hus.

Han løb, som han havde lært at løbe i felten, med stokken under armen, hænderne knyttede og hovedet strakt frem. Hans store lædertaske, der struttede af breve og aviser, slog taktfast ind mod hans ben.

Borgmesterens bolig lå ved enden af skoven, der var som en slags park til den. Det ene hjørne af dens mure gik lige ned i en lille dam, som på dette sted dannedes af Brindille.

Det var et stort, firkantet, gråt stenhus. Det var meget gammelt og havde i fordums tider modstået mere end et fjendtligt angreb.

Over huset knejsede et mægtigt tårn, som var bygget op fra bunden af vandet og havde en højde af tyve fod. I gamle dage var der blevet holdt udkig fra det øverste af dette tårn, som fik bygningen til at ligne en gammel borg. I over to hundrede år, sagdes der, havde ejendommen også tilhørt familien Renardet,

der hørte til det næsten adelige borgerskab, som man inden revolutionen ofte kunne finde ude i provinserne.

Postbuddet fo'r lige ind i køkkenet, hvor folkene sad og spiste deres morgenmad, og råbte:

"Er borgmesteren stået op? Jeg må øjeblikkelig tale med ham."

Médéric var kendt for at være en solid og myndig mand, og folkene forstod straks, at der måtte være forefaldet noget alvorligt.

En af dem skyndte sig ind til borgmesteren, som straks gav befaling til at lade postbuddet komme ind.

Bleg og forpustet med sin kasket i hånden stod Médéric et øjeblik senere frem foran borgmesteren, der sad ved et langt bord, som var helt dækket af papirer.

Det var en stor, tung og rødblisset mand, stærk som en okse og til trods for sin ubændige heftighed meget afholdt på egnen. Han var henved en fyrre år og havde i et halvt år været embedsmand. Han levede fuldstændig som godsejer; hans voldsomme temperament havde ofte inddraget ham i lidt pinlige affærer, men øvrigheden i Roüy-le-Tors havde hver gang med diskret og overbærende venskab fået sagen ordnet i stilhed. En dag havde han således revet diligencekusken af bukken, fordi han havde været lige ved at køre hans hund Micmac over. En anden gang havde han slået et par ribben ind på en jagtbetjent, der ville notere ham, fordi han med sin bøsse under armen gik over sin nabos jord. Om det så var underpræfekten, så havde han taget ham i kraven og rusket ham, fordi han på en embedsrejse, som Renardet påstod havde en politisk baggrund, havde gjort holdt i landsbyen. Renardet

stod nemlig i følge sin families tradition i opposition til regeringen.

Borgmesteren spurgte:

"Hvad er der i vejen, Médéric?"

"Jeg har fundet en lille pige liggende død inde i skoven."

Renardet fo'r op, hans ansigt var blevet teglstensrødt:

"Hvad er det, De siger? ... en lille pige?"

"Ja, hr. borgmester, en lille pige, helt nøgen, hun lå på ryggen, der var lidt blod på hende, og død er hun, stendød!"

Borgmesteren udstødte en ed:

"Det var som satan! Jeg tør vædde på, at det er den lille Roque. Det er blevet meldt mig, at hun ikke er kommet hjem i aftes. Hvor opdagede De hende?"

Postbuddet beskrev stedet, kom med en masse enkeltheder og tilbød at vise borgmesteren derhen.

Men Renardet afskar ham brysk ordet:

"Nej, jeg har ingen brug for Dem. Send straks markfogeden, min skriver og lægen herhen til mig og besørg så Deres uddeling. Skynd Dem, skynd Dem og sig til de andre, at de skal møde mig i skoven."

Postbuddet rettede sig militærisk og adlød, indvendigt rasende og ærgerlig over ikke at skulle være til stede ved den retslige undersøgelse.

Da han var gået, rejste borgmesteren sig og tog sin hat, en stor, blød, grå filthat med en meget bred skygge. Et øjeblik blev han stående på dørtærsklen. Foran ham lå en stor græsplæne, der blev brudt af tre skingrende, røde, blå og hvide pletter, tre rummelige bede med udsprungne blomster, det ene lige foran huset, de to andre på siderne. Længere tilbage nåede skovens

forreste træer lige op til himlen, mens der til venstre, på den anden side af den af Brindille dannede dam, var udsigt over store marker, et grønt og fladt landskab, gennemskåret af pilehegn, hvis træer lignede fantastiske uhyrer, undersætsige dværge, hvis kappede, korte og tykke stammer bar en skælvende kost af tynde kviste.

Til højre, bag ved staldene, vognremiserne og alle de øvrige til ejendommen hørende udbygninger, begyndte landsbyen, der væsentligst var beboet af velhavende kvægopdrættere.

Renardet steg langsomt ned ad stentrinene foran indgangsdøren, drejede til venstre og gik ned til flodbredden, som han fulgte med langsomme skridt og hænderne på ryggen. Han holdt hovedet bøjet, men fra tid til anden så han op og kastede et blik omkring sig for at få øje på dem, han havde sendt bud efter.

Da han var kommet ind under træerne, stod han stille, tog hatten af og tørrede sin pande, ligesom Médéric havde gjort, for julisolens glødende stråler faldt som en ildregn ned over jorden. Derpå fortsatte han sin vej, men standsede atter og vendte om. På én gang bukkede han sig ned, dyppede sit lommetørklæde i vandet, der flød ved hans fødder, og bredte det derefter ud over sit hoved under hatten. Vanddråberne trillede ned over hans tindinger, ned på hans altid violette øren og hans kraftige røde hals og forsvandt, den ene efter den anden, ned under hans hvide flip.

Da stadig ingen viste sig, gav han sig til at stampe i jorden og råbte:

"Hallo! Hallo!"

En stemme svarede til højre:

"Hallo!"

Og lægen dukkede frem under træerne. Det var en lille mager mand, en forhenværende militærlæge, der over alt på egnen havde ord for at være meget dygtig. Han haltede, for han var i sin tid blevet såret i tjenesten, og kunne ikke gå uden at støtte sig til en stok.

Derpå indfandt sig markfogeden og skriveren, som var blevet underrettet på samme tid og derfor kom sammen. De så meget forfærdede ud, pustede og stønnede for at komme hurtigere afsted og bevægede armene så stærkt, som om de med dem udrettede meget mere end med benene.

Renardet sagde til lægen:

"Ved De, hvad det drejer sig om?"

"Ja, Médéric har fundet et barn liggende dødt i skoven."

"Det er godt. Lad os så skynde os."

De gav sig til at gå ved siden af hinanden, fulgt af de to andre. Mosset dæmpede lyden af deres skridt, og de spejdede spændt frem foran sig.

Pludselig strakte doktor Labarbe armen ud:

"Se, det er derhenne!"

Et stykke borte skimtedes noget lyst under træerne. Hvis de ikke havde vidst, hvad det var, kunne de ikke have gættet det. Det var så skinnende og så hvidt, at man kunne have antaget det for et stykke lærred, der var tabt, for en solstråle, som listede sig ned mellem grenene, kastede en bred, skrå, lysende stribe tværs over det blege legeme. Efterhånden som de kom nærmere, skelnede de tydeligere dets form, det tildækkede hoved, som lå drejet ned mod vandet, og de udstrakte arme, der mindede om en korsfæstet.

"Puh! jeg er skrækkelig varm," sagde borgmesteren.

Han bukkede sig ned mod floden og dyppede på ny sit lommetørklæde for igen at lægge det over sin pande.

Lægen fremskyndede sine skridt, hans interesse var blevet vakt. Så snart han var kommet hen til liget, bøjede han sig ned over det uden at røre ved det. Han havde taget sine lorgnetter på, som når man undersøger en eller anden mærkelig genstand, og gik forsigtigt rundt omkring det.

Uden at rette sig op sagde han:

"Mord og voldtægt formodentlig – det vil vi snart kunne fastslå. Pigebarnet er for øvrigt næsten en kvinde, se på hendes bryst."

Hendes to allerede temmelig udviklede bryster hang tungt ned, slappede i døden.

Med let hånd fjernede lægen lommetørklædet, der dækkede hendes ansigt. Det var sort og forfærdeligt at se på, tungen hang frem, og øjnene stod langt ud af hovedet.

Han fortsatte:

"Ja, selvfølgelig – hun er først blevet voldtaget og derefter kvalt."

Han følte på halsen:

"Morderen har kvalt hende med sine hænder uden at efterlade noget særligt spor; der er hverken mærker efter neglene eller fingrene. Ja, det er klart nok. Det er ganske rigtigt den lille Roque."

Han lagde varsomt lommetørklædet tilbage:

"Jeg kan intet udrette. Hun har været død i tolv timer i det mindste."

Renardet stod med hænderne på ryggen og stirrede stift ned på det lille legeme, der lå udstrakt på det grønne mos.

"Den slyngel!" mumlede han. "Vi må se at finde hendes klæder."

Lægen følte på hendes hænder, arme og ben og sagde:

"Hun havde rimeligvis lige taget et bad. De må ligge ved kanten af vandet."

Borgmesteren befalede:

"Vil du, Principe" (det var skriveren), "gå langs med bredden og lede efter dem, mens du, Maxime" (det var markfogeden), "løber ind til Roüy-le-Tors og henter gendarmerne og forhørsdommeren. De må være her, inden der er gået en time. Har du forstået mig?"

De to mænd skyndte sig afsted, og Renardet sagde til lægen:

"Om jeg kan tænke mig, hvem der her på egnen kan have været i stand til det!"

Lægen mumlede:

"Det er ikke godt at sige. Alle og enhver kan være i stand til det. Alle i særdeleshed og ingen i almindelighed. Jeg tror forresten snarere, at det er en landstryger, en af den slags, som vandrer omkring uden arbejde. Landevejene vrimler jo af dem, siden vi er blevet en republik."

De var begge to bonapartister.

Borgmesteren svarede:

"Ja, det må være en fremmed, en vagabond uden hjemsted ..."

"Og uden kone," fortsatte lægen med et tilløb til et smil, "og da han hverken har kunnet få en god aftensmad eller et tag over hovedet, har han skaffet sig det øvrige. Ingen aner, hvor mange

mennesker, der her på jorden er i stand til i et givet øjeblik at begå en forbrydelse. Vidste De, at barnet var forsvundet?"

Og med spidsen af sin spadserestok rørte han ved den ene af den dødes stive fingre efter den anden og trykkede på dem som på tangenterne af et klaver.

"Ja, moderen kom op til mig i går aftes ved nitiden, da barnet ikke som sædvanlig var kommet hjem klokken syv til aften. Lige til midnat søgte vi efter hende rundt på vejene, men vi tænkte slet ikke på skoven. Vi måtte til sidst opgive det og vente, til det blev dag for at fortsætte efterforskningerne."

"Vil De have en cigar?" spurgte lægen.

"Nej tak, jeg har ikke lyst til at ryge. Det gør alligevel indtryk på mig at se sådan noget."

De stod begge to lige overfor det spinkle barnelegeme, der lyste hvidt mod det mørke mos. En stor blåmavet flue, der spadserede langs med det ene ben, standsede ved blodpletterne, kravlede videre op ad den ene side, op på det ene bryst og ned igen for at undersøge det andet og muligvis finde noget at drikke på den døde. De to mænd fulgte med blikket det vandrende sorte punkt.

Lægen sagde:

"Hvor sådan en flue tager sig ud på huden. Jeg forstår så godt, at damerne i gamle dage satte skønhedspletter i ansigtet. Gud ved, hvorfor den skik er gået af mode?"

Borgmesteren lod til slet ikke at høre. Han var helt hensunket i sine betragtninger.

Men pludselig vendte han sig om, for han havde opfanget en støj bag sig. En kone med kappe på hovedet og et blåt forklæde

kom løbende under træerne. Det var moderen, madam Roque. Så snart hun fik øje på Renardet, gav hun sig til at hyle:

"Mit barn! Hvor er mit barn?"

Hun var så forfjamsket, at hun slet ikke tænkte på at se på jorden. Pludselig fik hun øje på liget, standsede med et ryk, foldede hænderne, løftede begge armene i vejret og udstødte en skingrende, sønderrivende klagen som fra et lemlæstet dyr.

Så styrtede hun hen til den døde, kastede sig på knæ og næsten flåede lommetørklædet til side. Da hun så det skrækkelige, sorte og fortrukne ansigt, rettede hun sig op med et ryk, lod sig atter falde ned med ansigtet mod jorden og hvinede ned i det tætte mos.

Klæderne klæbede fast til hendes store, magre krop, der vred og snoede sig i krampetrækninger. Hendes knoglede ankler og hendes udtørrede lægge, der stak i et par grove, blå strømper, sitrede uhyggeligt, og hun borede med sine krogede fingre ned i jorden som for at lave et hul, hun kunne skjule sig i.

Lægen mumlede bevæget: "Stakkels kone!"

I Renardets strube hørtes en besynderlig lyd, der endte i en slags larmende nysen, som på én gang kom både fra næsen og munden. Så trak han sit lommetørklæde op af lommen og gav sig prustende og hostende til at græde, mens han samtidig lydeligt pudsede næsen.

"Det ... det bæst ... det ... det asen, der har gjort det," stammede han, "jeg ... jeg ville ønske ... at jeg kunne se ham hængt! ..."

Principe kom tilbage, ærgerlig og med tomme hænder.

"Jeg kan ikke finde noget, hr. borgmester, ikke spor," sagde han.

Med tyk, grådkvalt røst spurgte Renardet:

"Hvad er det, du ikke kan finde?"

"Den lilles klæder."

"Nå ... nå ... så led igen ... og ... og ... sørg for at finde dem ... ellers får du med mig at bestille."

Manden, som vidste, at det ikke kunne nytte at sige borgmesteren imod, gik igen efter først fra siden at have kastet et frygtsomt blik på liget.

I nogen afstand lød stemmer under træerne, en ubestemmelig summen, støjen af en mængde, der nærmede sig, for Médéric havde på sin runde spredt nyheden fra dør til dør. Egnens folk var til at begynde med blevet ganske målløse, så havde de drøftet det på gaden fra dør til dør, var stimlet sammen og havde udvekslet deres meninger om begivenheden, og nu var de på vej for selv at se.

De kom i gruppevis, lidt tøvende og ængstelige af frygt for det første indtryk. Da de fik øje på liget, standsede de, hviskede sagte sammen og turde ikke gå længere frem. Så blev de dristigere, nærmede sig et par skridt, standsede igen, gik atter frem og dannede snart omkring den døde, hendes moder, lægen og Renardet en tæt, støjende og larmende kreds, som snævrede sig mere og mere ind, efterhånden som de bagest stående trængte på. Snart rørte de ved liget. Nogle af dem bukkede sig endog ned for at føle på det. Lægen søgte at holde dem tilbage, men borgmesteren vågnede pludselig af sin sløvhed, blev rasende, og idet han snappede doktor Labarbes stok, fo'r han ind på de omkringstående og skreg:

"Vil I skrubbe af! ... vil I skrubbe af! ... skammer I jer ikke ... følelsesløse bæster! ..."

På et sekund havde de nysgerriges kreds udvidet sig til et par hundrede meter.

Madam Roque havde endelig atter rejst sig og vendt sig om. Hun sad nu ved siden af liget og græd med hænderne foldede op for ansigtet.

Mængden drøftede stadig begivenheden, og de unge fyres øjne gled lystne hen over det blottede pigelegeme. Renardet lagde mærke til det, rev sin lærredsjakke af og kastede den over barnet, som helt forsvandt under det rummelige klædningsstykke.

De nysgerrige vovede sig på ny forsigtigt nærmere. Skoven blev helt fuld af folk, en stadig voksende summen af stemmer steg op under de høje træers buskede løv.

Borgmesteren stod stadig i sine skjorteærmer i en kampfærdig stilling. Denne folkelige nysgerrighed syntes at bringe ham ganske ud af sig selv, og han gentog:

"Den første, der kommer nærmere, slår jeg ned som en hund!"

Bønderne var meget bange for ham og holdt sig på afstand. Doktor Labarbe, der havde tændt sig en ny cigar, satte sig ved siden af madam Roque og gav sig til at snakke med hende for at aflede hendes tanker. Den gamle kone tog straks hænderne fra ansigtet og svarede med en strøm af klynkende ord, hvori hun udtømte al sin smerte. Hun fortalte om hele sit liv, om sit ægteskab, om mandens død – han havde været kvægopdrætter og var blevet stanget ihjel af en okse – om datterens barndom og den usle og fattige tilværelse, hun havde ført som enke. Hendes lille Louise var det eneste, hun havde, og nu var hun blevet dræbt her i skoven. Og på én gang ville hun se hende

igen, hun slæbte sig på knæene hen til liget og løftede et hjørne af jakken, der skjulte det. Så lod hun sig atter falde ned på jorden og gav sig på ny til at hyle. Mængden tav og fulgte interesseret hver af moderens bevægelser.

Men pludselig opstod der et stærkt røre og der blev råbt:

"Gendarmerne! Der er gendarmerne!"

To gendarmer kom ridende i skarpt trav bag efter deres kaptajn og en lille herre, der havde ildrøde bakkenbarter og som en abe hoppede op fra sin høje, hvide hoppe.

Markfogeden havde netop truffet Putoin, forhørsdommeren, som han stod i begreb med at stige til hest for at foretage sin daglige ridetur, for han anså til almindelig fryd for officererne sig selv for at være en stor rytter.

Han og kaptajnen stod af hestene, og han trykkede borgmesterens og doktorens hænder med et lynsnart sideblik til lærredsjakken, som lå over liget.

Da han var blevet sat rigtigt ind i sagen, gav han først ordre til at fjerne tilskuerne, som gendarmerne trængte ud af skoven, men som straks efter igen kom til syne udenfor på marken, hvor de langs med Brindille, på den anden side af floden, dannede en hæk, en tæt hæk af ophidsede og urolige hoveder.

Derpå afgav lægen sin forklaring, som Renardet noterede ned i sin lommebog. Alle biomstændigheder blev indført og kommenteret, uden at det førte til opdagelse af noget som helst. Også Principe var kommet tilbage uden at have fundet mindste spor af barnets klæder.

Denne kendsgerning overraskede dem alle. Ingen kunne forklare sig deres forsvinden uden ved et tyveri, men da de

næppe havde haft en værdi af tyve sous, syntes selv et sådant tyveri utænkeligt.

Forhørsdommeren, borgmesteren, kaptajnen og doktoren gav sig selv, to og to, til at lede under hver eneste gren langs med vandet.

Renardet sagde til dommeren:

"Jeg kan ikke forstå, hvorfor morderen har skjult eller bortført klæderne og ladet liget ligge således splitternøgent, så at alle og enhver måtte se det."

Med et overlegent og forstående smil svarede den anden:

"Hvorfor ikke? Det er måske en list. Forbrydelsen er enten begået af et udyr eller af en udspekuleret kæltring. 1 hvert tilfælde skal det nok lykkes os at opdage ham."

En vognrullen fik dem til at dreje hovedet. Det var substitutten, retslægen og retssekretæren, der kom kørende. Under livlige meningsudvekslinger begyndte eftersøgningerne igen.

På én gang sagde Renardet:

"Jeg går ud fra, at de herrer vil gøre mig den fornøjelse at spise frokost hos mig."

De modtog alle med et tilfreds smil indbydelsen, og forhørsdommeren, som fandt, at man nu for den dag havde beskæftiget sig nok med den lille Roque, vendte sig om til borgmesteren:

"Jeg kan vel lade liget bringe ind til Dem, ikke sandt? De har vel nok et værelse, hvor det kan ligge indtil i aften."

Renardet blev forvirret og stammede:

"Ja, nej ... nej ... ærlig talt vil jeg helst ikke have det hjem til mig ... på grund ... på grund af mine tjenestefolk ... som ... som ...

allerede snakker om, at det spøger i tårnet … det store tårn, De ved … Jeg er vis på, at ikke én af dem ville blive hos mig … Nej … jeg ser helst, at hun ikke bliver bragt hjem til mig."

Dommeren smilede.

"Godt, det forstår jeg … Så lader jeg det straks transportere til Roüy-le-Tors, hvor det legale ligsyn skal holdes."

Han vendte sig om imod substitutten og spurgte:

"Vi kan jo nok bruge Deres vogn, ikke?"

"Jo, selvfølgelig."

De gik tilbage til liget. Madam Roque sad nu ved siden af barnet og holdt hendes ene hånd, mens hun sløvt stirrede frem for sig.

De to læger søgte at få hende bort, for at hun ikke skulle se liget blive fjernet, men hun forstod straks, hvad det drejede sig om, kastede sig over datteren og slog armene om hende.

Liggende oven på den døde skreg hun:

"I får hende ikke, hun tilhører mig! Min er hun, hører I! Det er nok, de har myrdet hende, jeg vil beholde hende … I får hende ikke!"

Alle mændene, der stod omkring hende, så forvirrede og ubeslutsomme på hinanden.

"Hør, nu, madam Roque, det er nødvendigt for at få at vide, hvem der har myrdet hende, … ellers kan vi slet ikke få det at vide … vi må jo søge efter ham, for at han kan få sin straf … De skal få hende igen, så snart vi har ham, det lover jeg Dem."

Denne grund syntes at overbevise konen. Et pludseligt had vågnede i hendes fortvivlede blik, og hun sagde:

"Er De vis på, at De får fat på ham?"

"Ja, det lover jeg Dem, vi skal."

Hun rejste sig op, bestemt på at lade dem gøre, som de ville, men da hun hørte kaptajnen mumle: "Det er dog mærkeligt, at de klæder ikke kan findes," dukkede en ny tanke, der endnu ikke var faldet hende ind, op i hendes bondehjerne, og hun spurgte:

"Hvor er hendes klæder, det er mine, jeg vil have dem. Hvor har han gjort af dem?"

De forklarede hende, at de ikke var til at finde, men med en fortvivlet hårdnakkethed blev hun grædende og klynkende ved med at forlange dem:

"Det er mine, jeg vil have dem! … Hvor er de? Jeg vil have dem."

Jo mere de forsøgte på at trøste hende, desto mere græd hun. Hun bad ikke længere om liget, hun ville have klæderne, sit barns klæder, måske lige så meget tilskyndet af den ubevidste fattigmandsgrådighed, for hvilken en sølvmønt repræsenterer en formue, som af moderkærlighed.

Og da det lille legeme, indhyllet i tæpper, som var blevet hentet hos Renardet, var forsvundet i vognen, blev hun stående under træerne, støttet af borgmesteren og kaptajnen, og skreg:

"Jeg har ikke noget mere, slet ikke noget mere her på jorden, ikke en gang hendes lille hue, hendes lille hue … jeg har slet ikke noget, slet ikke noget, ikke en gang hendes lille hue!"

Præsten var kommet til stede. Det var en ganske ung præst, som allerede var blevet fed. Han påtog sig at følge konen hjem, og de gik sammen hen imod landsbyen. Hendes moderlige smerte mildnedes ved præstens ord, der lovede hende alle mulige saligheder som erstatning. Alligevel blev hun ved med at gentage: "Havde jeg blot hendes lille hue …", klyngende sig til denne tanke, som nu beherskede alle andre.

Renardet råbte efter præsten:

"De spiser vel frokost sammen med os, hr. pastor? Om en time!"

Præsten vendte sig om og svarede:

"Med største fornøjelse, hr. borgmester. Jeg skal nok være hos Dem klokken tolv."

De begav sig alle op til huset, hvis grå façade og høje tårn, der skød sig op fra floden, skimtedes mellem træerne.

Måltidet varede længe. Der blev hele tiden talt om forbrydelsen. Alle var af samme mening; den var blevet begået af en eller anden landstryger, som tilfældigvis var kommet forbi, mens pigebarnet havde været i færd med at tage sig et bad.

Derpå tog øvrighedspersonerne tilbage til Roüy efter at have erklæret, at de ville komme igen tidligt næste dag. Lægen og præsten fulgtes sammen hjem til landsbyen, mens Renardet efter en lang spadseretur ud over markerne, atter gik ind i skoven, hvor han, lige til det begyndte at blive mørkt, langsomt vandrede om med hænderne på ryggen.

Han gik meget tidligt i seng, men sov dog endnu den næste morgen, da forhørsdommeren kom ind i hans soveværelse.

Han gned sig i hænderne og så meget tilfreds ud.

"Nå, De sover endnu!" sagde han, "der er ellers nyt til morgen."

Borgmesteren havde sat sig op i sengen:

"Hvad er det?"

"Noget højst mærkeligt. Kan De huske, hvorledes moderen i går blev ved med at forlange en erindring om sit barn, særligt den lille hue? Tænk Dem, da hun i morges åbner sin dør, finder

hun på tærsklen barnets to små træsko! Det beviser, at forbrydelsen er begået af én, som har hjemme på egnen, og som har haft medlidenhed med hende. Dernæst har postbuddet Médéric bragt mig hendes fingerbøl, hendes kniv og hendes nålehus. Manden har altså, da han bar hendes klæder bort, tabt disse genstande ud af lommerne. Jeg for mit vedkommende lægger dog mest vægt på fundet af træskoene, som tyder på, at morderen må være i besiddelse af en vis moralsk kultur og evnen til at lade sig røre. Jeg foreslår derfor, at vi, hvis De ikke har noget imod det, i forening gennemgår de mest fremtrædende af egnens beboere."

Borgmesteren var stået op. Han ringede for at få varmt vand til at barbere sig og sagde:

"Med største fornøjelse, men det bliver temmelig langvarigt, så det er bedst, vi begynder med det samme."

Forhørsdommeren havde sat sig overskrævs på en stol, en vane, han havde, som om han også inden døre måtte tilfredsstille sin mani for ridekunsten.

Renardet stod og så sig i spejlet, mens han dækkede sin hage med hvidt skum. Så gav han sig til at hvæsse sin kniv på remmen og tog fat:

"Carvelins mest betydelige beboer er Joseph Renardet, borgmester og ejendomsbesidder, en hidsig og opfarende fyr, der banker både fogeder og kuske ..."

Forhørsdommeren gav sig til at le:

"Det er tilstrækkeligt, lad os gå videre til den næste."

"Den næste er Pelledent, kvægopdrætter og ligeledes ejendomsbesidder. Han er bonde, meget gerrig, meget snedig

og meget dreven i alle pengesager, men efter min mening ude af stand til at begå en sådan forbrydelse."

"Den næste," afbrød forhørsdommeren.

Og mens Renardet barberede og vaskede sig, fortsatte han denne moralske revue over alle Carvelins indbyggere. Efter to timers diskussion hæftede mistanken sig på tre ret fordægtige individer: en krybskytte ved navn Caralle, en krebse- og forelfisker ved navn Paquet og en kvægopdrætter ved navn Clovis.

II

Undersøgelserne varede hele sommeren, men den skyldige blev ikke opdaget. De, som var blevet mistænkt og som man havde arresteret, havde let ved at bevise deres uskyldighed, og retten måtte til sidst opgive at finde gerningsmanden.

Men udåden havde på en mærkelig måde sat sindene i bevægelse, og de havde ondt ved at falde til ro. Ikke blot umuligheden af at opdage det mindste spor, men endnu mere det mystiske fund af træskoene foran madam Roques dør dagen efter, havde hos egnens folk efterladt en ubestemmelig ængstelse, en vis utryghed, en hemmelighedsfuld fornemmelse af uhygge. Visheden om, at morderen havde været til stede, da øvrigheden undersøgte liget, og at han formodentlig gik omkring iblandt dem, syntes at svæve over hele egnen som en stadig trussel.

Skoven var i øvrigt blevet et sted, som man frygtede og undgik. Tidligere havde det været skik og brug at spadsere dér hver søndag eftermiddag. Man satte sig i mosset under de høje træer eller man gik langs med vandet og spejdede efter

forellerne, som smuttede ud og ind mellem græsset nede på bunden. Drengene spillede bold eller kegler på steder, hvor de havde luget og planeret jordbunden, og pigerne drev i klynger på fire eller fem med hinanden under armen omkring og skrålede med deres skingrende stemmer romancer, som gjorde ondt i øret og hvis falske toner skar gennem luftens ro og irriterede tandnerverne, som om der blev dryppet eddike på dem. Nu gik ingen mere ind under den høje og tætte hvælving; det var, som om man stadig var bange for at finde et lig et eller andet sted i mosset.

Det blev efterår, og bladene faldt. Dag og nat faldt de, de løsnede sig fra grenene og hvirvlede, lette og drejende, ned langs stammerne. Af og til, når et vindstød gik hen over toppene, blev den langsomme og vedvarende regn pludselig tættere og voksede til en larmende byge, der dækkede mosset med et tykt gult tæppe, som raslede lidt under éns fødder. Den næsten umærkelige hvisken af bladenes falden syntes at blive en klage, og bladene, der blev ved med at falde, syntes tårer, store tårer, udgydte af de høje, tungsindige træer, som dag og nat græd over, at det var forbi med sommeren, forbi med den milde morgendæmring og det lune tusmørke, forbi med de varme vinde og det klare solskin, og måske også over den udåd, der var begået i deres skygge, over barnet, som var blevet myrdet og skændet ved deres fod. I stilhed græd de i den øde og tomme skov, den forladte og frygtede skov, hvor sjælen, den lille dødes lille sjæl måtte flakke ene om.

Brindille svulmede op under efterårsbygerne og flød hurtigere, gul og vredladen, afsted mellem sine tørre bredder med de magre og nøgne pilehegn.

Og pludselig begyndte Renardet at spadsere i skoven. Hver dag, når det begyndte at mørkne, kom han ud fra huset, gik langsomt ned ad stentrappen og forsvandt drømmende og med hænderne i lommen ind under træerne. Længe vandrede han omkring på det bløde, fugtige mos, mens en hærskare ravne, der samlede sig fra hele omegnen for at overnatte i de høje trætoppe, med høje og uhyggelige skrig flagrede ud i rummet som et uhyre sørgeslør, der bølgede for vinden.

Undertiden satte de sig som sorte pletter på grenene, der filtrede sig sammen mod den røde himmel, efterårstusmørkets blødende himmel. Så på én gang fløj de atter hæsligt skrigende op og tegnede på ny deres flugts lange, dystre sørgedraperi hen over skoven. Endelig slog de sig ned i de allerhøjeste trætoppe og lidt efter ophørte deres larmen, mens mørket tog til og smeltede deres sorte fjer sammen med den sorte nat.

Renardet flakkede stadig langsomt om under træerne; først når mørket var så tæt, at han ikke længere kunne se at gå, vendte han hjem, hvor han som en masse lod sig falde ned i sin lænestol foran den klare kaminild og strakte sine fugtige, dampende fødder ud mod flammerne.

Men en morgen løb en stor nyhed egnen rundt: borgmesteren lod sin skov fælde. En hel snes brændehuggere var allerede i virksomhed. De var begyndt i den del af skoven, der lå nærmest ved huset, og arbejdet, der foregik i overværelse af borgmesteren selv, skred rask fremad.

Først klatrede de mænd, der skulle hugge grenene bort, op ad stammen.

Fæstet til den ved et tov om livet, omslyngede de den først med deres arme, løftede så det ene ben og slog hårdt imod den

med en stålspids, som var fastgjort til deres støvle. Spidsen trængte ind i træet og blev siddende, og manden hævede sig op som på et trin for derefter med den anden fod at slå den anden spids ind og atter hæve sig op for at begynde forfra med den første.

For hvert skridt skyder han tovet, som binder ham til træet, højere op; over hans lænder blinker den lille ståløkse. Han bliver ved med langsomt at klatre til vejrs som et snyltedyr, der angriber en kæmpe; tungt stiger han op ad den uhyre træsøjle, som han omslynger og hugger i med sine sporer, stadig højere for at kappe hovedet af den. – Så snart han er nået op til de første grene, gør han holdt, løsner det skarpe våben fra sit bælte og giver sig til at hugge. Han hugger langsomt og metodisk tæt inde ved stammen, og pludselig brager grenen, giver efter, bøjer sig, løsnes og falder ned, skurende mod de omkringstående træer, indtil den når jorden med en lyd af brækket træ og bliver liggende, mens alle dens små kviste længe bliver ved med at sitre.

Jorden dækkedes hurtigt af grenene, som andre mænd huggede til, bandt i knipper og stablede op, mens træerne mere og mere lignede uhyre telegrafstænger, kæmpemæssige pæle, amputerede og udplyndrede af øksernes skærende stål.

Når alle grenene var hugget af, knyttede manden oppe i træet den ene ende af det tov, han havde om livet, til den øverste tynde top og steg derefter ved hjælp af sine stålsporer ned ad den lange stamme, som de andre brændehuggere begyndte at hugge løs på med store kraftige hug, der gav genlyd i hele skoven.

Så snart såret ved foden så ud til at være dybt nok, gav nogle af mændene, mens de istemte en taktfast sang, sig til at hale i tovet, der var fastgjort til toppen, og pludselig knagede det i den vældige mast og den styrtede om med en dump larm, der fik jorden til at bæve som ved et fjernt kanonskud.

For hver dag blev skoven mindre, den mistede sine træer som en hær mister sine soldater.

Renardet fjernede sig ikke et øjeblik. Fra morgen til aften stod han ubevægelig med hænderne på ryggen og betragtede sin skovs langsomme død. Når et træ var fældet, satte han foden oven på det som på liget af en besejret fjende. Derpå så han op ad det næste, og i hans blik var der et udtryk af hemmelig og tilbagetrængt utålmodighed, som om han håbede eller ventede et eller andet af al denne ødelæggelse.

Mændene var stadig kommet nærmere til det sted, hvor den lille Roque var blevet fundet. Endelig en aften i mørkningen nåede de det.

Da himlen tilmed var overtrukket, ville brændehuggerne standse deres arbejde og vente til næste dag med at fælde den vældige bøg, men borgmesteren satte sig imod det og forlangte, at de straks på timen skulle kappe og fælde kæmpen, i hvis ly udåden var blevet forøvet.

Da alle grene var faldet af og det dødsdømte træs toilette således fuldendt, tilføjede brændehuggerne det det sidste dybe ulivssår, hvorpå fem mand begyndte at hale i tovet, der hang ned fra toppen.

Træet gjorde modstand; skønt den mægtige stamme næsten var helt skåret igennem, gav det ikke det mindste efter. Arbejderne lagde alle kræfterne i og trak, så at de næsten lå

henad jorden; deres hæse og forpustede råb røbede og regulerede deres anstrengelser.

To brændehuggere stod med hævet økse tæt ved træet, parat til som et par bødler at slå endnu en gang, mens Renardet ubevægelig støttede den ene hånd mod barken og med nervøs uro ventede på, at det skulle falde.

En af mændene sagde til ham:

"De står alt for nær, hr. borgmester, det kan godt ramme Dem, når det falder."

Renardet svarede ikke og veg ikke tilbage. Han så ud, som om han ville gribe bøgen i sine arme og slynge den til jorden som i en brydekamp.

Pludselig lød der fra foden af den høje træsøjle en flængende lyd, der som en smerte forplantede sig helt op til toppen; træet hældede sig lidt fremover, det var lige ved at falde, men stred dog endnu imod. Mændene blev ivrige, anspændte deres arme, og gav et endnu kraftigere ryk. Træet brødes over i roden og styrtede forover, da Renardet på én gang gik et skridt frem og blev stående med skuldrene skudt i vejret som for at afbøde det uimodståelige stød, det dødbringende stød, der ville knuse ham mod jorden.

Men bøgen skiftede i sit fald retning, strejfede blot det nederste af hans ryg og slyngede ham lige på næsen en fire-fem meter bort.

Mændene styrtede frem for at løfte ham op. Han havde allerede selv rejst sig op på knæene og syntes ganske fortumlet. Han stirrede vildt og strøg sig med hånden over panden, som om han vågnede efter et anfald af vanvid.

Da han atter var kommet på benene, stillede mændene ham en mængde spørgsmål, de var overraskede og forstod slet ikke, hvad han havde gjort. Han svarede stammende, at han havde haft et øjebliks vildelse, eller rettere, at han et sekund var vendt tilbage til sin barndom, at han havde bildt sig ind, at han havde tid nok til at slippe forbi træet, ligesom når drengene løber tværs over vejen foran en vogn, der kommer i fuld galop, at han havde leget med faren, at han i over otte dage havde følt lysten til det vokse frem i sig, og at han, hver gang det begyndte at brage i et træ, havde spurgt sig selv, om han kunne nå at gå under det uden at blive ramt. det var dumt, det indrømmede han, men ethvert menneske har den slags utilregnelige øjeblikke og den art tåbelige og barnagtige fristelser.

Hele denne forklaring kom meget langsomt, han ledte efter ordene, og hans stemme havde en dump klang. Så gik han, idet han sagde:

"Vi fortsætter altså i morgen, folkens!"

Så snart han var kommet hjem i sit værelse, satte han sig foran sit skrivebord, hvorover lampen, der var forsynet med en skærm, kastede et klart lys; han støttede panden mod sine hænder og gav sig til at græde.

Han græd længe, så tørrede han sine øjne, løftede hovedet og så på uret. Klokken var endnu ikke seks. Han tænkte: "Jeg har tid nok inden middag", og gik hen og låsede døren. Han gik atter tilbage og satte sig foran bordet, lukkede den midterste skuffe op, tog en revolver op af den og lagde den oven på sine papirer midt i lampelyset. Våbnets fornikling skinnede og glimtede, som om der var ild i det.

Renardet så i nogen tid på det med et blik, der var omtåget som en fuld mands, så rejste han sig og gav sig til at gå op og ned.

Han gik fra den ene ende af værelset til den anden; af og til stod han et øjeblik stille for straks efter at fortsætte sin vandring. Pludselig åbnede han døren ind til sit toiletværelse, dyppede et håndklæde i en kande vand og badede sin pande, som han havde gjort den morgen, forbrydelsen var sket. Derpå gav han sig atter til at gå op og ned. Hver gang han kom forbi bordet, tiltrak det blanke våben sig hans blik og syntes ligesom at drage hans hånd til sig. Men han så op på uret og tænkte: "Jeg har tid endnu."

Klokken slog halv syv. Han greb revolveren, spærrede med en vældig grimasse munden højt op og stak løbet langt ind i den, som om han ville sluge det. Således blev han stående nogle sekunder uden at røre sig, med fingeren på aftrækkeren, indtil han pludselig, gennemrystet af et rædselsgys, spyttede revolveren fra sig, lod den falde ned på tæppet og sank om i lænestolen.

"Jeg kan ikke! Jeg tør ikke!" hulkede han, "min Gud! Å, min Gud! Hvad skal jeg gøre for at få mod til at dræbe mig?"

Det bankede på døren, og han fo'r forskrækket op.

En tjener sagde:

"Der er rettet an."

Han svarede:

"Det er godt. Nu kommer jeg."

Han tog revolveren og lukkede den på ny inde i skuffen. Så så han sig i spejlet over kaminen for at se, om hans ansigt ikke var

alt for fortrukket. Han var rød, som altid, måske en lille smule rødere, det var det hele. Han gik ned og satte sig til bords.

Han spiste langsomt som en mand, der vil trække sit måltid ud så længe som muligt for ikke igen at blive alene. Han blev siddende og røg flere piber i spisestuen, mens der blev taget af bordet. Så gik han atter op til sig selv.

Så snart han havde lukket døren efter sig, bukkede han sig ned og så ind under sengen, åbnede alle sine skabe, undersøgte alle kroge og kiggede ind under alle møblerne. Derpå tændte han lampen på kaminhylden, drejede flere gange rundt om sig selv og lod på ny sit blik glide omkring i værelset med en rædsel, der fik hans ansigt til at fortrække sig, for han vidste, at han som hver nat ville se den lille Roque, den lille pige, som han havde voldtaget og derefter kvalt.

Hver eneste nat kom det skrækkelige syn igen. Først lød der for hans øren en summen som støjen fra en slåmaskine eller fra et tog, der langt borte kørte ind under en bro. Så begyndte han at stønne og få en fornemmelse af, at han skulle kvæles. Ham måtte knappe sin flip op og løsne sin bukserem. Han gik op og ned for at sætte blodet i omløb, han prøvede på at læse, han prøvede på at synge, det var forgæves, mod hans vilje vendte hans tanker tilbage til morddagen og fik ham til at leve den om igen fra det første til det sidste minut med alle dens enkeltheder og alle dens voldsomme sindsbevægelser.

Da han den morgen, morgenen til den forfærdelige dag, var stået op, havde han følt sig lidt fortumlet og haft en let hovedpine, som han tilskrev varmen. Han var derfor blevet i sit værelse, indtil han skulle spise frokost. Efter måltidet havde han taget sig en lille lur og senere hen på eftermiddagen var

han gået ud for at indånde den friske og kølende luft under skovens træer.

Men så snart han var kommet udenfor, var det, som om den tunge og brændende luft ude på marken gjorde ham endnu mere beklemt. Solen, der endnu stod højt på himlen, sendte strømme af hede ned over den tørre, forbrændte og fortørstede jord. Ikke et vindpust fik bladene til at røre sig. Alle dyrene, fuglene, ja selv græshopperne tav. Renardet skyndte sig ind under de høje træer og gav sig til at gå på mosset, hvor Brindilles langsomt fordampende vand spredte lidt kølighed under det uhyre løvtag. Men han følte sig lige ilde til mode. Han havde en fornemmelse af, at en ukendt og usynlig hånd klemte hans strube sammen. Han tænkte på næsten intet. Han havde i øvrigt sjældent mange tanker i sit hoved. Kun en eneste tanke var stadig kommet igen i de sidste tre måneder, tanken om at gifte sig igen. Han led ved at leve alene; både moralsk og fysisk led han ved det. I ti år havde han været vant til at have en kvinde ved siden af sig, vant til altid at have hende om sig og vant til hendes daglige favntag, og nu pintes han af én uophørlig og bydende længsel efter hendes stadige nærhed og hendes regelmæssige kys. Siden hans kone var død, led han bestandig uden rigtigt at vide hvorfor. Han led ved ikke mere at føle hendes kjole strejfe sit ben om dagen og især ved ikke længere at kunne finde ro og træthed i hendes arme. Knapt et halvt år havde han været enkemand, og han så sig allerede omkring på egnen for at finde en ung pige eller en enke, som han kunne gifte sig med, når hans sørgetid var omme.

Hans sjæl var kysk, men den boede i et kraftigt Herkules-legeme, og sanselige forestillinger begyndte at dukke frem for

ham, både når han sov og når han var vågen. Han jagede dem bort, men de kom igen, og af og til mumlede han smilende for sig selv:

"Jeg har det akkurat ligesom Sankt Antonius."

Da han netop den morgen havde været pint af disse syner, fik han på én gang lyst til at bade sig i Brindille for at kølne sig og stille uroen i sit blod.

Han kendte lidt længere borte et bredt og dybt sted, hvor egnens folk undertiden om sommeren kom for at bade sig. Han gik derhen.

Tætte pile skjulte den klare bredning, hvor strømmen hvilede ud og ligesom slumrede et øjeblik, førend den atter hastede videre. Da Renardet kom derhen, syntes han, at han hørte en let støj, en svag plasken, som ikke var bækkens skvulp mod bredden. Han skød hurtigt grenene til side og kiggede. En lille pige, ganske nøgen og ganske hvid i det gennemsigtige vand, slog med begge hænder på vandet og dansede omkring i det med yndefulde bevægelser. Hun var ikke længere barn, men endnu heller ikke kvinde, hun var fyldig og veludviklet, næsten moden, samtidig med at hun alligevel gjorde indtryk af at være løbet for hurtigt og for tidligt i vejret.

Han rørte sig ikke, han var lammet af overraskelse og angst, og en underlig kvælende fornemmelse fik ham til at snappe efter luft. Han blev stående med bankende hjerte, som om en af hans sanselige drømme var blevet til virkelighed, som om en uren fe havde fremtryllet for ham dette alt for unge, forvirrende væsen, denne lille bonde-Venus, født af bækkens bobler ligesom den anden, den store, af havets bølger.

Pludselig kravlede barnet op af vandet og kom uden at se ham hen imod ham for at tage sine klæder og klæde sig på. Efterhånden som hun med små ængstelige skridt for at undgå de spidse sten kom nærmere, følte han sig drevet hen imod hende af en uimodståelig kraft, en dyrisk ophidselse, der gennemstrømmede hans legeme, forvildede hans sjæl og fik ham til at ryste fra hoved og til fod.

Nogle sekunder blev han stående foran pilebusken, der skjulte ham. Så mistede han al besindelse, brasede gennem grenene, kastede sig over hende og greb hende i sine arme. Hun faldt om, alt for rædselsslagen til at kunne yde modstand, alt for fortumlet til at råbe om hjælp, og han besad hende uden at vide, hvad han gjorde.

Han vågnede efter sin forbrydelse, som man vågner efter et mareridt. Barnet begyndte at græde.

"Ti stille, ti dog stille," sagde han, "så skal du få penge."

Men hun hørte ikke på ham; hun hulkede.

Han vedblev:

"Ti stille, hører du! Ti stille! Men så ti dog stille!"

Hun hvinede og vred sig for at slippe løs.

Han forstod med ét, at han var fortabt, og han greb hende om halsen for i hendes mund at standse de sønderrivende og uhyggelige hvin. Men da hun blev ved med at slå om sig med den fortvivlede kraft, som kun en skabning, der vil flygte fra døden, ejer, lukkede han sine kæmpehænder om den lille hals, der var helt opsvulmet af skrig, og så rasende klemte han til, at han i løbet af nogle øjeblikke havde kvalt hende, uden at han havde tænkt på at dræbe hende, bare for at få hende til at tie.

Nu tav hun, og vanvittig af rædsel rettede han sig op.

Hun lå foran ham, blødende og med kulsort ansigt. Han skulle lige til at løbe sin vej, da det hemmelighedsfulde og ubestemmelige instinkt, der i farens øjeblik leder alle væsener, dukkede frem i hans sjæl.

Han var lige ved at kaste liget i vandet, men en anden indskydelse fik ham til at tage hendes klæder op og rulle dem sammen til en lille bylt. I sin lomme havde han noget seglgarn, som han bandt omkring den, hvorpå han skjulte den i et dybt hul i floden, inde under en træstamme, der gik helt ned i vandet.

Så gik han med lange skridt ud over markerne, gjorde en uhyre omvej for at vise sig for bønderne, der boede længere borte, helt ovre ad den anden kant, og vendte på sædvanlig tid hjem for at spise til middag, mens han sørgede for at fortælle sine tjenestefolk, hvor han havde været.

Han sov alligevel den nat; han sov, en hård, tung, dyrisk søvn, således som dødsdømte undertiden kan sove. Han åbnede først øjnene, da det begyndte at gry ad dag, og pint af angst for opdagelsen af forbrydelsen lå han og ventede på det klokkeslæt, da han ellers plejede at vågne.

Derefter måtte han være med til alle undersøgelserne. Han deltog i dem som en søvngænger med en fornemmelse af, at han var offer for en hallucination, der fik ham til at se tingene og menneskene som gennem en drøm, en tågerus, med den tvivl om virkeligheden, der under store katastrofer forvirrer hjernen.

Kun madam Roques hjerteskærende skrig nåede helt ind til hans bevidsthed. I det øjeblik var han lige ved at kaste sig på knæ foran den gamle kone og råbe: "Det er mig!" Men han

beherskede sig. Ikke desto mindre gik han om natten ud og fiskede træskoene op for at sætte dem på moderens dørtærskel.

Så længe undersøgelserne stod på, så længe han måtte lede og vildlede retfærdigheden, var han rolig, fuldstændig herre over sig selv, listig og smilende. Han drøftede omstændeligt med alle øvrighedspersonerne enhver formodning, der dukkede frem i deres hjerne, bekæmpede deres meninger og kuldkastede deres slutninger. Han følte endog en vis ram og smertefyldt morskab ved at forplumre deres handlinger, bringe forvirring i deres antagelser og retfærdiggøre dem, som de mistænkte.

Men fra den dag, da undersøgelserne blev indstillet, blev han lidt efter lidt nervøs og endnu mere opfarende end før, skønt han beherskede sin hidsighed. Enhver pludselig lyd fik ham til at fare sammen i skræk; han skælvede for den mindste smule og kom undertiden til at ryste fra hoved til fod, blot fordi en flue satte sig på hans pande. Han følte en bydende trang til at bevæge sig, den fik ham til at gå overdrevent lange ture og holdt ham oppe nætter igennem, som han tilbragte med at vandre op og ned i sit værelse.

Det var ikke, fordi han pintes af samvittighedsnag. Hans natur var for brutal til at kende nogen art af dybere følelse eller moralsk frygt. Han var energisk og voldsom, født til at være kriger, til at plyndre de erobrede lande og nedhugge de overvundne; et menneskeliv regnede han ikke for noget. Skønt han af politiske hensyn respekterede kirken, troede han hverken på Gud eller Djævlen og ventede sig som følge heraf heller ikke i det andet liv nogen straf eller nogen belønning for sine gerninger her på jorden. Han eneste tro var en slags

ubestemmelig filosofi, sammenblandet af de anskuelser, alle det sidste århundredes encyklopædister havde fremsat. Han betragtede religionen som en moralsk stadfæstelse af loven, begge dele opfundet af menneskene for at sikre deres indbyrdes samkvem.

At dræbe en eller anden i en duel eller i krig eller i en strid eller af vanvare eller af hævn eller blot af praleri ville have forekommet ham at være ganske flot og morsomt og ville ikke have efterladt flere spor i hans samvittighed end et bøsseskud efter en hare, men mordet på dette barn havde sat ham i dyb bevægelse. Han havde begået det i en uimodståelig vanvidsrus, i en slags sansestorm, der havde revet hans fornuft med sig. Og i sit hjerte, i sit legeme, på sine læber, ja, selv i sine morderfingre havde han beholdt en art dyrisk begær, på samme tid som han følte en uhyggelig rædsel for den lille pige, han så fejt havde overrasket og dræbt. Hvert øjeblik vendte hans tanker tilbage til den rædselsfulde scene, og skønt han bestræbte sig for at jage dette billede bort, skønt han skød det fra sig med angst, med modbydelighed, følte han det alligevel flakke rundt i hans hjerne og liste sig omkring ham for bestandig at vente på øjeblikket til atter at dukke frem.

Han blev bange for aftenerne, for mørket, der sænkede sig omkring ham. Han vidste endnu ikke, hvorfor mørket forekom ham så skrækindjagende, det var rent instinktmæssigt, at han frygtede det; han havde en fornemmelse af, at det var befolket med rædsler. Den klare dag er ikke så gæstfri mod skræmsler, dér kan man se både tingene og menneskene og møder kun ting og mennesker, der kan vise sig i dagslyset. Men natten, den dybe nat, som er tykkere end alle mure, den tomme, den

uendelige nat, der er så sort og så vid, hvor skrækken hemmelighedsfuld lister sig omkring, syntes ham at skjule en ukendt, nær og truende fare! Hvilken?

Han fik det snart at vide. En aften sent, da han sad i sin lænestol uden at sove, syntes han, at han så gardinet bevæge sig. Han ventede, ængstelig og med bankende hjerte; gardinet rørte sig ikke mere. Så pludselig bevægede det sig atter, eller i det mindste forekom det ham, at det bevægede sig. Han turde ikke længere rejse sig, han turde ikke længere trække vejret, og dog var han modig, han havde ofte været oppe at slås, og han ville intet have imod at opdage tyve hos sig.

Var det virkelig sandt, at gardinet bevægede sig? Han spurgte sig selv om det, da han frygtede for, at det var et øjenbedrag. Det var så lidt forresten, en ubetydelig sitren i stoffet, en slags skælven i folderne, knapt nok en krusning som den, vinden fremkalder på vandets overflade. Renardet blev siddende med stive øjne og fremstrakt hals. Men pludselig skammede han sig over sin frygt, rejste sig, gik fire skridt frem, greb om gardinet med begge hænder og trak det helt til side. Først så han intet andet end ruderne, der var sorte, sorte som skinnende blækpøle. Bag ved dem lå natten, den store, uigennemtrængelige nat, der strakte sig helt ud til den fjerne horisont. Han blev stående foran dette ubegrænsede mørke, og pludselig fik han øje på et lysskær, et lysskær, der langt borte syntes at bevæge sig. Han pressede ansigtet ned mod ruden for bedre at se i den tanke, at det var en krebsefanger, der drev ulovligt fiskeri i Brindille, for det var over midnat, og skæret syntes at bevæge sig langs bredden. Da Renardet stadig ikke troede at kunne se rigtigt, holdt han hænderne op omkring

øjnene, og pludselig blev skæret til en lysning, hvori han så den lille Roque ligger blodig og nøgen på mosset.

Han veg tilbage, stiv af rædsel, stødte mod sin stol og faldt om på ryggen. Dér blev han liggende i nogle minutter, rystende af angst; så satte han sig op og gav sig til at tænke. Han havde haft en hallucination, det var det hele, en hallucination, der var opstået ved, at en eller anden på ulovlige veje havde listet sig langs floden med sin lygte. Hvad forbavsende var der i øvrigt i, at mindet om hans forbrydelse af og til kaldte synet af den døde frem hos ham?

Han rejste sig helt op, drak et glas vand og satte sig igen. Han tænkte: "Hvad skal jeg gøre, hvis det kommer igen?" Og det ville komme igen, det følte han, det var han vis på. Han havde allerede en fornemmelse af, at vinduet søgte hans blik, kaldte ham til sig, drog ham. For ikke mere at se det drejede han stolen om, tog en bog og satte sig til at læse, men snart forekom det ham, at han hørte noget bevæge sig bag ved sig, og langsomt drejede han sin stol omkring. Gardinet rørte sig igen, denne gang var han vis på det; det havde rørt sig, der var ingen tvivl mulig. Han styrtede frem og greb så brutalt i det, at han rev det ned med samt dets stang. Så pressede han ivrigt ansigtet mod ruden. Han så intet, alt var mørkt udenfor, og han åndede ud i dyb glæde som en mand, hvis liv er blevet frelst.

Han gik tilbage til sin stol, men næsten med det samme betoges han atter af lysten til at se ud af vinduet. Nu, da gardinet var faldet ned, var det som et stort, skrækindgydende og lokkende sort hul ud imod den mørke nat. For ikke at give efter for denne farlige fristelse klædte han sig af, pustede lampen ud, gik i seng og lukkede øjnene.

Uden at røre sig lå han på ryggen og ventede på søvnen. Hans hud var varm og fugtig. Pludselig skød et stærkt lysskær sig ind under hans øjenlåg. Han åbnede øjnene i den tro, at der var ild i huset. Men alt var mørkt, og han rejste sig op på albuen for at prøve på at skelne vinduet, der stadig uimodståeligt trak ham til sig. I sin anspændelse for at se opdagede han nogle stjerner. Han stod op, famlede sig frem gennem værelset, fandt med hænderne, som han holdt frem foran sig, ruderne og støttede sin pande til dem. Dernede, under træerne, lå barnets lig, skinnende som fosfor og oplyste mørket omkring sig!

Renardet udstødte et skrig og flygtede hen i sin seng, hvor han blev liggende, lige til det blev morgen, med ansigtet skjult under dynen.

Fra dette øjeblik blev hans liv uudholdeligt. Hans dage gik med rædsel for nætterne, og hver nat kom synet igen. Så snart han havde lukket sig inde i sit værelse, forsøgte han at kæmpe imod det, men det var forgæves. En uovervindelig kraft tvang ham op og drev ham hen til vinduet som for at kalde på liget og straks kom det. Først lå det på gerningsstedet med arme og ben spredt fra hinanden, således som det var blevet fundet, derpå rejste det sig og kom med små skridt hen imod ham således, som barnet havde gjort, da det var kommet op af vandet. Langsomt kom hun, lige over plænen og bedet med de visnede blomster og så hævede hun sig op mod Renardets vindue. Hun kom, som hun den dag, da forbrydelsen skete, var kommet hen til ham, hen til morderen.

Han veg tilbage for dette syn, veg tilbage lige til sin seng og sank sammen på den, vel vidende, at barnet var kommet ind og nu stod henne bag gardinet, der om lidt ville bevæge sig igen.

Og lige til daggry blev han liggende og stirrede stift på gardinet, uophørligt ventende at se sit offer komme ud fra det. Men hun viste sig ikke mere, hun blev stående bag ved stoffet, som af og til sagte skælvede. Renardet lukkede sine fingre omkring lagenet og klemte krampagtigt til, klemte, som han den dag havde klemt om den lille Roques strube. Han hørte klokken slå timeslagene og perpendiklen, der inde i uret dikkede om kap med hans hjertes hidsige banken. Og han led, staklen, led mere, end noget andet menneske nogensinde har lidt.

Så snart en lille hvid stribe skød sig frem over loftet og forkyndte, at dagen nærmede sig, følte han sig befriet og alene, endelig alene i værelset. Han puttede sig ned under dynerne og sov nogle timer, en urolig og febrilsk søvn, hvori han ofte i drømme begyndte forfra på det forfærdelige syn, der havde holdt ham vågen.

Når han klokken tolv kom ned til frokost, følte han sig øm over hele kroppen, som om han havde gennemgået de frygteligste, legemlige anstrengelser, og han kunne knapt spise, så forpint var han af frygten for den døde, som han den følgende nat atter ville få at se.

Han vidste dog godt, at det blot var et syn, at de døde ikke kommer igen, og at hans syge hjerne – hans hjerne, der ikke kunne slippe denne ene tanke, dette uforglemmelige minde – var den eneste årsag til hans pinsler, den eneste fremmaner af den døde, som den kaldte til live igen og stillede frem for hans øje, hvori billedet af hende uudsletteligt havde præget sig. Han vidste også, at han ikke ville blive helbredet, at han aldrig ville slippe for sin hukommelses barbariske forfølgelse, og han

besluttede sig til at dø, hellere end til længere at lide disse kvaler.

Han gav sig til at tænke over, hvorledes han bedst kunne tage livet af sig. Han ville dø på en let og naturlig måde, som ikke ledte tanken hen på selvmord, for han satte pris på sit rygte og på det navn, han havde arvet fra sine fædre, og hvis nogen fik en mistanke om, at han selv havde forvoldt sin død, ville man uvilkårligt komme til at tænke på den uopklarede forbrydelse og den uopdagede morder, og der ville ikke være langt til at beskylde ham for at være gerningsmanden.

En mærkelig tanke faldt ham ind, han ville lade sig knuse af det træ, ved hvis fod han havde myrdet den lille Roque. Han bestemte sig derfor til at fælde skoven for at arrangere et ulykkestilfælde. Men bøgen vægrede sig ved at knække hans ryg.

Da han atter befandt sig i sit værelse som et bytte for den sorteste fortvivlelse, havde han grebet sin revolver og – så havde han ikke turdet skyde!

Det var blevet middagstid, han havde spist og var atter gået op på sit værelse. Han vidste ikke, hvad han skulle gøre. Han følte sig fej nu, da han første gang var undsluppet døden. For lidt siden havde han været parat, stærk og besluttet, herre over sit mod og fast bestemt på, hvad han ville gøre. Nu var han svag og lige så bange for døden som for den døde.

Han stammede: "Jeg tør ikke mere, jeg tør ikke mere," og med rædsel betragtede han snart våbnet på bordet og snart gardinet, der skjulte hans vindue. Han havde også en følelse af, at der i samme øjeblik, som hans liv var ved at udslukkes, ville ske noget forfærdeligt. Noget! Hvilket? Deres møde måske? Hun

lurede på ham, ventede på ham, kaldte på ham. Nu var det hendes tur til at tage ham, det var hende, der hævnede sig, det var for at lokke ham i døden, at hun således viste sig hver eneste nat.

Han gav sig til at græde som et barn, idet han gentog: "Jeg tør ikke mere, jeg tør ikke mere." Så faldt han på knæ og stammede: "Å Gud! Å Gud!" – uden alligevel at tro på Gud! Han turde ikke længere se hen til vinduet, hvor han vidste, at synet gemte sig, eller til bordet, hvor hans revolver lå og skinnede.

Da han atter havde rejst sig, sagde han ganske højt:

"Det kan ikke vare ved. Der må en ende på det."

Lyden af hans egen stemme i det tomme værelse fik det til at løbe koldt ned ad ryggen på ham, men da han ikke kunne bestemme sig til at tage en beslutning, og da han vel følte, at hans finger bestandig ville vægre sig ved at trykke på hanen, vaklede han hen til sin seng, gemte hovedet under tæppet og gav sig til at overveje.

Han måtte finde på noget, som kunne tvinge ham til at dø, udpønse en list mod sig selv, noget, som han ikke tillod den ringeste betænkning, den mindste opsættelse, den mindste fortrydelse. Han misundte de dødsdømte, som bliver ført til skafottet mellem soldater.

Ja, hvis han kunne bede en anden om at affyre revolveren, hvis han havde en sikker ven, som han kunne betro sin sjælstilstand og sin forbrydelse, og som aldrig ville røbe ham, men give ham døden! Men hvem skulle han bede om at gøre sig en så forfærdelig tjeneste? Hvem? Han ledte blandt de mennesker, han kendte. Lægen? Nej. Han ville uden for al tvivl fortælle det videre, senere hen.

Men pludselig fo'r en besynderlig tanke ham gennem hovedet. Han kunne skrive et brev til forhørsdommeren, som han stod på en meget fortrolig fod med, og angive sig selv. Han ville fortælle ham alt i dette brev, sin forbrydelse og de kvaler, han gennemgik, sin beslutning om at dø, sin tøven og det middel, han anvendte for at tvinge sit svigtende mod. I deres gamle venskabs navn ville han bønfalde ham om at tilintetgøre brevet, så snart han havde fået at vide, at den skyldige havde øvet retfærdighed mod sig selv. Renardet kunne stole på denne mand, han vidste, at han var sikker og diskret, ude af stand til at snakke over sig og at hans samvittighed aldrig gik på akkord, fordi den alene lededes og beherskedes af hans forstand.

Næppe havde han fattet denne plan, førend en besynderlig glæde strømmede til hans hjerte. Nu var han ganske rolig. Han ville skrive sit brev, langsomt og fattet, og ved daggry ville han lægge det i postkassen, der hang på ydermuren af hans lade. Derpå ville han gå op i sit tårn for at se postbuddet komme, og når postbuddets blå bluse atter fjernede sig, ville han styrte sig på hovedet ned på klipperne, der dannede tårnets grundvold. Han ville sørge for, at arbejderne, der fældede skoven, blev de første, der opdagede ham. Han ville klatre ud på stangen, hvorfra flaget vajede på alle festdage. Med et kraftigt sæt ville han knække stangen og styrte ned sammen med den. Hvem ville så tænke sig andet, end at det var et ulykkestilfælde? Og han ville blive dræbt på stedet, for han var tung og tårnet højt.

Han stod straks ud af sin seng, gik hen til sit bord og satte sig til at skrive. Han glemte intet, ikke en eneste af enkelthederne ved forbrydelsen, ikke en eneste af enkelthederne ved de pinsler, der snørede hans hjerte sammen. Han sluttede med at

meddele, at han havde dømt sig selv, at han agtede at fuldbyrde dommen, og bad sin ven, sin gamle ven om at våge over, at ingen nogensinde kunne anklage hans minde.

Da han skrev de sidste linjer, opdagede han, at det var blevet dag. Han lukkede brevet, forseglede og skrev adresse på det, listede sig med lette skridt ned ad trappen og løb hen til den lille hvide kasse, som var fastgjort til muren ved det ene hjørne af gården. Så snart konvolutten, der fik hans hånd til at dirre, var sluppet gennem revnen, skyndte han sig tilbage, lukkede hoveddøren i lås bag sig og steg op i tårnet for at afvente postbuddet, der skulle hente hans dødsdom.

Han følte sig stadig rolig, befriet, frelst!

En tør og kold vind, en isnende vind slog imod hans ansigt. Han indåndede den grådigt, med åben mund inddrak han dens frysende kærtegn. Himlen var rød, så glødende rød, som den kun kan være det om vinteren, og de hvide, rimdækkede marker glinsede under solens første stråler, som om de var overstrøet med stødt glas. Barhovedet stod Renardet og så ud over det vidtstrakte landskab, til højre markerne og til venstre landsbyen, hvis skorstene begyndte at ryge som tegn på, at beboerne var i færd med at tillave deres morgenmåltid.

Neden for hans fødder flød Brindille ind mellem klipperne, hvor han om lidt skulle ligge knust. I denne skønne morgendæmring følte han sig som genfødt, fuld af kraft og liv. Lyset svøbte sig om ham og styrkede ham som et håb. Tusinde minder om andre lignende morgener, om raske spadsereture hen over den hårdt frosne jord, der gav genlyd under hans fødder, om heldige jagttimer ved bredden af dammene, hvor vildænderne sover, vågnede i ham. Alle de gode ting, som han

satte pris på, alle tilværelsens behageligheder strømmede ind på ham, hidsede ham til nye ønsker og æggede den stærke og sunde livslyst, der boede i hans virksomme og mægtige krop.

Og nu skulle han dø? Han ville dræbe sig selv, nu med det samme, fordi han var bange for en skygge, bange for slet ingenting? Han var rig og endnu ung! Hvilken dårskab! Han behøvede jo blot en adspredelse, en rejse, et andet opholdssted for at glemme! Nu i nat havde han for eksempel ikke set barnet, bare fordi hans tanker havde været beskæftigede, var blevet ført hen på noget andet. Måske ville han aldrig få hende at se mere? Og selv om hun også ville blive ved med at vise sig for ham her i dette hus, så ville hun dog næppe forfølge ham andre steder. Jorden var stor og fremtiden lang! Hvorfor skulle han dø?

Hans blik flakkede ud over markerne og på stien, der går langs med Brindille, fik han øje på en blå plet. Det var Médéric, der var undervejs for at bringe brevene ud inde fra byen og hente landsbyens post med tilbage.

Det gav et sæt i Renardet. Han havde en fornemmelse af, at der gik en smerte igennem ham, og han ilede ned ad vindeltrappen for at få fat på sit brev, for at forlange det tilbage af postbuddet. Nu var han ligeglad, om nogen så ham, han fo'r hen over græsset, hvor nattens lette islag knasede under fødderne på ham, og nåede omtrent postkassen i samme øjeblik som postbuddet.

Médéric havde åbnet den lille træluge og havde taget de få postsager ud, som egnens beboere havde lagt ned i den.

"God morgen, Médéric," sagde Renardet.

"Godmorgen, hr. borgmester."

"Hør en gang Médéric, jeg har af en fejltagelse kastet et brev, som jeg har brug for, i postkassen, og jeg kommer for at få det tilbage."

"Det er godt, hr. borgmester, De skal få det."

Postbuddet så op, men blev målløs ved synet af Renardets ansigt, hans kinder var violette, hans blik vildt, øjnene omgivet af sorte skygger og ligesom boret langt ind i hovedet, håret i uorden, skægget sammenfiltret og slipset gået op. Det var tydeligt, at han ikke havde været i seng.

Médéric spurgte:

"De er da vel ikke syg, hr. borgmester?"

Det gik pludselig op for borgmesteren, at hans udseende måtte være besynderligt, han tabte fatningen og stammede:

"Nej, nej ... vist ikke nej ... jeg er bare lige sprunget ud af sengen for at hente det brev ... jeg lå og sov ..."

En ubestemmelig mistanke dukkede frem i den forhenværende soldats hjerne, og han gentog:

"Hvad for et brev?"

"Det brev, jeg skal have tilbage."

Nu blev Médéric betænkelig. Borgmesterens holdning forekom ham ikke naturlig. Der var måske en eller anden hemmelighed i dette brev, en politisk hemmelighed. Han vidste, at Renardet ikke var republikaner, og han kendte alle de tricks og alle de kneb, der bruges ved valgene.

"Hvem er det brev adresseret til?" spurgte han.

"Til Putoin, forhørsdommeren, De ved nok, Putoin, som er min ven."

Postbuddet ledte mellem brevene og fandt det, som borgmesteren forlangte. Han betragtede det opmærksomt og

vendte og drejede det mellem sine fingre, meget rådvild og meget forvirret, lige så bange for at begå noget forkert som for at gøre borgmesteren til sin fjende.

Da Renardet så hans tøven, gjorde han en bevægelse for at snappe brevet fra ham. Denne pludselige gestus overbeviste Médéric om, at det drejede sig om en vigtig hemmelighed, og bestemte ham til, koste, hvad det ville, at gøre sin pligt.

Han kastede altså brevet ned i sin taske og lukkede den, idet han svarede:

"Nej, jeg kan ikke give Dem det, hr. borgmester, i det øjeblik det er til øvrigheden, kan jeg ikke."

En forfærdelig angst snørede Renardets hjerte sammen, og han stammede:

"Men De kender mig jo. De kender oven i købet min skrift, og jeg siger Dem, at jeg har brug for det brev."

"Jeg kan ikke."

"Nej, hør nu, Médéric, De ved, at jeg er ude af stand til at holde Dem for nar, og jeg siger Dem, at jeg har brug for det."

"Nej, jeg kan ikke."

Vreden begyndte at bruse op i Renardets heftige sind.

"Hør nu for pokker – tag Dem i agt. De ved, at jeg ikke er til at spøge med, og at jeg kan få Dem sat fra bestillingen, min gode mand, og det en, to, tre! Desuden er jeg vel også nok borgmester her på stedet, og nu *befaler* jeg Dem at give mig det brev tilbage."

Med fast stemme svarede postbuddet:

"Nej, det kan jeg ikke, hr. borgmester."

Renardet tabte fuldstændig hovedet og greb ham i armen for at rive tasken fra ham; men med et ryk gjorde postbuddet sig

fri, veg et par skridt tilbage og løftede sin tykke kæp:

"Rør mig ikke, hr. borgmester, eller jeg slår igen. Pas på. Jeg gør kun min pligt."

Renardet, der følte sig fortabt, slog pludselig om, blev blid og ydmyg og gav sig til at bønfalde som et grædende barn:

"Hør nu, min ven, giv mig det brev tilbage og jeg skal belønne Dem. Jeg vil give Dem hundrede francs, hører De, hundrede francs."

Postbuddet svarede ikke, men drejede sig om på hælen og begyndte at gå.

Snøftende og stammende fulgte Renardet efter ham:

"Médéric, Médéric, hør, hvad jeg siger, jeg vil give Dem tusinde francs, hører De, tusinde francs."

Postbuddet gik videre uden at svare.

Renardet vedblev:

"Jeg skal gøre Dem rig … hører De … jeg vil give Dem alt, hvad De forlanger … halvtreds tusinde francs … halvtreds tusinde francs for det brev! … Hvad kan det gøre Dem? … De vil ikke … godt, så siger vi hundrede tusinde … ikke sandt? … for hundrede tusinde francs … har De forstået mig? … hundrede tusinde francs … hundrede tusinde!"

Postbuddet vendte sig om, udtrykket i hans ansigt var hårdt, og hans blik strengt:

"Nu kan det være nok. Jeg råder Dem til at tie stille, ellers gentager jeg for øvrigheden alt, hvad De har sagt."

Renardet standsede pludseligt. Det var forbi. Han havde ikke mere noget håb. Han vendte om og løb tilbage op imod huset i fuld galop som et jaget dyr.

Médéric holdt op at gå og stirrede forbløffet efter den flygtende. Han så borgmesteren fare ind ad døren, og han blev stående, som om han ventede på et eller andet overraskende, der ufejlbarligt måtte hænde.

Det varede heller ikke mange øjeblikke, førend Renardets høje skikkelse dukkede frem oppe på tårnet. Som en gal løb han omkring på platformen, så greb han i flagstangen og ruskede rasende i den, og på én gang styrtede han sig som en svømmer, der springer ud på hovedet, med hænderne strakte frem ud fra tårnet.

Médéric satte i løb for at bringe hjælp. Da han ilede gennem parken, fik han øje på brændehuggerne, der gik til deres arbejde. Han kaldte på dem og fortalte dem i hast om ulykken. Ved foden af muren fandt de et blodigt legeme, hvis hoved var knust mod klippen.

Brindille flød omkring klippen og ned i dens vand, der på dette sted udvidede sig til en klar og rolig dam, randt en lang rosenrød stribe af blod og hjerne blandet sammen.

Vraget

Det var i går den 31. december.

Jeg havde spist frokost sammen med min gamle ven, Georges Garin, og vi havde lige rejst os fra bordet, da tjeneren bragte et brev, der var helt overbroderet med segl og fremmede frimærker.

Georges spurgte:

"Tillader du?"

"Ja, selvfølgelig."

Han gav sig til at læse otte sider, som på kryds og tværs var beskrevet med en stor engelsk håndskrift. Han læste dem langsomt med opmærksom alvor og med hele den interesse, man føler for de ting, der rører éns hjerte.

Derpå lagde han brevet på et hjørne af kaminhylden og sagde:

"Ja, det er en løjerlig historie, som jeg aldrig har fortalt dig, en sentimental historie, som jeg virkelig har oplevet! Ak, ja, det var en mærkelig nytårsdag, det år! Nu er det tyve år siden … eftersom jeg den gang var tredive og nu er halvtreds! …

Jeg var på det tidspunkt inspektør ved det søassuranceselskab, som jeg nu er leder af. Jeg havde allerede indrettet mig på at tilbringe nytårsdag i Paris, eftersom det nu en gang er skik og brug at fejre denne dag så festligt som muligt, da jeg fra selskabets daværende direktør fik et brev, hvori han gav mig ordre til straks at begive mig til øen Ré, hvor der var strandet en tremaster fra Saint-Nazaire, som var assureret hos os. Klokken var otte om morgenen. Klokken ti

stod jeg i selskabets kontor for at få de fornødne instruktioner, og samme aften tog jeg med eksprestoget, der satte mig af ved La Rochelle dagen efter, den 31. december.

Jeg havde to timer for mig, inden jeg skulle gå ombord i båden fra Ré: "*Jean-Guiton*". Jeg gik en tur rundt i byen. Det er for resten en ejendommelig by, La Rochelle, med sine gader, der er så indviklede som en labyrint, og hvis fortove går inde under lave gallerier, buegange som i Rue de Rivoli, men ganske lave, sammentrykkede og hemmelighedsfulde, som om de var byggede af sammensvorne, en antik og gribende baggrund for fortidens kampe, for heltemodige og barbariske religionskampe. Det er rigtig en gammel huguenot-by, alvorsfuld og tillukket uden nogen af de vidunderlige bygninger, der gør Rouen så pragtfuld, men alligevel mærkelig ved hele sit strenge, men også lidt skinhellige udseende. Det er de seje kampes stad, et udrugningssted for fanatiske overbevisninger, byen, hvor calvinisternes tro skruedes op til sit højdepunkt, og hvor komplotter blev smedet.

Efter at jeg i nogen tid havde slentret rundt i de ejendommelige gader, gik jeg ombord i en lille mavesvær og sortsmudset dampbåd, der skulle sejle mig over til øen Ré. Hvæsende og snøftende som af vrede passerede den de to antikke tårne, der bevogter indgangen til havnen, sejlede tværs over rheden og ud forbi diget, som Richelieu har opført, og hvis mægtige sten, der omslutter byen som et uhyre halsbånd, lige rager op over vandspejlet; derpå drejede den af i skrå retning til højre.

Det var en af den slags triste dage, der virker trykkende og knugende på éns tanker, sammensnører éns hjerte og

udslukker al kraft og energi, en iskold gråvejrsdag, tilsmudset af en tung og fugtig tåge, giftig at indånde som dunsten fra en kloak.

Under dette lave og uhyggelige tågeloft lå det gule hav, disse endeløse sandstrandes lidet dybe og sandede hav, uden en krusning, uden en bevægelse, uden liv, et hav af plumret, fedt og stillestående vand. Med en lille, vanemæssig rullen gled *Jean-Guiton* hen over det, gennemskar den glatte og uigennemsigtige masse og efterlod bag sig nogle bølger og nogle skvulpninger, der hurtigt faldt til ro.

Jeg gav mig til at passiare med kaptajnen, en lille mand med næsten ingen ben, rund som sin båd og gyngende som den. Jeg ville vide noget nærmere om det strandede skib, som jeg skulle inspicere, en stor tremaster fra Saint-Nazaire: "*Marie-Joseph*", der en uvejrsnat var gået på grund på sandbankerne ved øen Ré.

"Stormen havde boret fartøjet så dybt ned," skrev rhederen, "at det havde været umuligt at få det bragt flot, og at man hurtigst muligt havde fjernet alt, hvad der kunne tages bort fra skibet." Mit hverv var altså at undersøge vragets stilling, at tage et skøn over dets tilstand inden strandingen og bedømme, om der var blevet gjort, hvad der kunne gøres, for at tage det af grunden. Jeg kom som assuranceselskabets udsending for senere under en eventuel proces at kunne afgive mit vidnesbyrd.

Når direktøren havde fået min rapport, ville han tage de forholdsregler, som han mente var nødvendige for at varetage selskabets interesser.

Kaptajnen på *Jean-Guiton* vidste besked med det hele, eftersom han med sit skib havde været anmodet om at hjælpe til

ved bjærgningen.

Han fortalte mig om katastrofen. Det var gået meget simpelt til. *Marie-Joseph* var ved et rasende vindstød blevet bragt ud af kurs og drev for vind og vove hen over et skummende hav – "et hav, der var som mælkesuppe," sagde kaptajnen – indtil det var kommet ind på de mægtige sandbanker, der ved lavvande forvandler hele denne del af kysten til et ubegrænset Sahara, og gået på grund.

Mens vi passiarede, så jeg mig omkring. Mellem havet og den tyngende himmel var der et frit rum, som blikket kunne følge ud i det fjerne. Vi sejlede langs med en kyst.

"Er det øen Ré?" spurgte jeg.

"Ja, det er."

Og pludselig rakte kaptajnen hånden ud og pegede lige frem foran os på et sort, næsten usynligt punkt, der lå langt ude i havet, og sagde til mig:

"Kan De se, dér ligger Deres skib?"

"*Marie-Joseph?*"

"Javist."

Jeg var målløs. Den lille bitte sorte prik, som jeg ville have taget for et skær, så mig ud til at være mindst tre kilometer fjernet fra kysten, og jeg udbrød:

"Ja, men, kaptajn, der må jo være hundrede favne vand på det sted, De dér viser mig."

Han gav sig til at le:

"Hundrede favne! … tro bare ikke det … Der er ikke to favne vand, kan jeg forsikre Dem! …"

Og han fortsatte:

"Nu er det flodtid, klokken mangler ti minutter i ti, men når De har spist frokost i Hotel du Dauphin og De med hænderne i lommen vil slentre ned ad stranden til, lover jeg Dem, at De, når klokken er ti minutter i tre eller højst tre, kan spadsere tørskoet ud til vraget og blive der i en time og tre kvarter eller to timer, men heller ikke mere, endelig ikke, for så går det galt. Jo længere havet går bort, desto hurtigere kommer det tilbage. Her er fladt som en pandekage på hele denne kyst. Følg De nu mit råd og begiv Dem på tilbagevejen, når klokken er ti minutter i fem, så kan De klokken halv otte atter gå ombord i *Jean-Guiton* og endnu i aften gå i land på kajen i La Rochelle."

Jeg takkede kaptajnen og satte mig hen i forstavnen af damperen for at se på den lille by Saint-Martin, som vi hurtigt nærmede os.

Den lignede alle de andre miniaturehavne, der tjener til hovedstæder for alle de magre øer, som er sået rundt i disse farvande. Det er en stor fiskerby med det ene ben i vandet og det andet på land; den lever af fisk og fjerkræ, af grøntsager og af skaldyr, af radiser og af muslinger. Øen er meget lav og meget lidt opdyrket, men gør dog alligevel indtryk af at være ret befolket; jeg nåede imidlertid ikke at trænge længere ind på øen.

Efter at jeg havde spist frokost, gik jeg over en lille landtunge og fortsatte, da havet hurtigt sank, min gang ud over sandet, hen imod en slags sort klippe, som jeg langt, langt borte så rage op over vandet.

Jeg gik med raske skridt hen over den gule slette, der var spændstig som et legeme og syntes at svede under mine fødder. For lidt siden havde der her været hav, nu skimtede jeg det i det

fjerne, bestandig vigende, og snart kunne jeg ikke længere skelne linjen, der skilte sandet fra havet. Jeg havde indtrykket af, at jeg overværede et overnaturligt eventyrskuespil. For et øjeblik siden havde Atlanterhavet ligget foran mig, nu var det forsvundet i sandet som en dekoration, der synker ned i et scenegulv, og jeg gik rundt i en ørken. Kun duften og følelsen af det salte vands nærhed var tilbage, en lugt af havgræs og af bølgeslag, af sund og barsk strandluft.

Jeg gik hurtigt. Jeg frøs ikke længere. Jeg stirrede frem mod vraget, der efterhånden, som jeg kom nærmere, blev større og større og nu lignede en uhyre strandet hval.

Den så ud, som om den var skudt op af jorden, og antog på denne vældige, flade og gule slette den mest overraskede størrelse. Endelig, efter en times gang, nåede jeg den. Den lå på siden, flænget og knust, udstillede som ribbenene på et dyr sine brudte træknogler, sit tjærede træskelet, gennemstukket af mægtige søm. Sandet havde allerede gjort sig til herre over vraget, var trængt ind gennem alle sprækker og havde gjort det til sin ejendom for ikke mere at slippe det. Det så ud, som om det havde slået rødder i det. Hele forstavnen var trængt dybt ned i dette blide og lumske sand, mens bagstavnen skød sig højt op og som et sidste fortvivlet råb om hjælp syntes at ville slynge de to hvide ord på den sorte ræling: *Marie-Joseph* op imod himlen.

Jeg klatrede ombord i dette lig af et skib dér, hvor det var lavest, og fra dækket søgte jeg nedenunder. Dagslyset, der trængte ind gennem de sønderslåede luger og sprækkerne i skrogets sider, kastede et bedrøvet skær over de lange og mørke

rum. Der var ikke længere andet derinde end sandet, som dannede underlaget for disse plankehvælvinger.

Jeg gav mig til at tage noter om skibets tilstand. Jeg havde sat mig på en tom og halvknust tønde og skrev ved lyset, der faldt ind gennem en bred revne, gennem hvilken jeg kunne skimte den endeløse sandslette. En underlig gysen af kulde og ensomhed gennemrystede mig af og til, og flere gange hørte jeg op med at skrive for at lytte til de ubestemmelige og hemmelighedsfulde lyde omkring vraget: lyden af krabber, der skurede deres krogede kløer mod rælingen, lyden af alle de tusinder af små bitte havdyr, som allerede havde sat sig fast på det døde skib, og den regelmæssige og sagtmodige lyd af pæleormen, der bestandig som et vridbor borer sig ind i alt gammelt tømmer, som den udhuler og fortærer.

Men på én gang hørte jeg menneskestemmer ganske tæt ved mig. Jeg fo'r op med et sæt, som om jeg stod overfor et spøgelse. Jeg troede virkelig et øjeblik, at det var to druknede, der havde rejst sig fra bunden af den uhyggelige last for at fortælle mig om deres død. Jeg var ikke længe om ved mine hænders og fødders hjælp at klatre op på dækket. Tæt op mod forstavnen stod en høj herre med tre unge piger, eller rettere sagt en lang englænder med tre miss'er.

De blev tydeligt nok endnu mere bange for mig, da de pludselig så mig dukke frem på dækket af det forladte skib. Den yngste af de to unge piger flygtede, og de to andre greb krampagtigt deres fader om armen. Hvad ham angår, så havde han åbnet munden, det eneste tegn på, at han også var blevet forskrækket.

Efter et par sekunders forløb spurgte han:

"Aoh, min herre, De være ejer af dette skib?"

"Ja."

"Kan man bese det?"

"Med fornøjelse."

Han svarede med en lang engelsk sætning, af hvilken jeg kun opfangede det ene ord: *gracious*, der kom igen flere gange.

Da han søgte efter et sted, hvor han kunne klatre op, viste jeg ham, hvor det var bekvemmest, og rakte ham hånden. Da han var vel ombord, hjalp vi de tre unge piger, der nu var blevet beroliget. De var henrivende, især den ældste, en blondine på atten år, frisk som en blomst og så fin og så yndefuld! Der er noget sandt i, at en smuk englænderinde ligner en skær frugt, fostret af havet. Man kunne godt have tænkt sig, at hun her var vokset op af sandet, hvis farvetone hendes hår havde beholdt. Englænderindernes uforlignelige friskhed, får én til at tænke på rosenrøde muslingeskallers sarte nuance og på de sjældne, hemmelighedsfulde, skinnende perler, der udruges i havets ukendte dybder.

Hun talte lidt bedre fransk end sin fader, og hun tjente os til tolk. Jeg måtte fortælle dem om skibbruddet lige til de allermindste enkeltheder, som jeg opdigtede og skildrede, som om jeg selv havde overværet katastrofen. Derpå begav hele familien sig ned i det indre af skibet. Så snart de var kommet ned i det skumle, halvdunkle galleri, udstødte de små skrig af forbavselse og beundring, og alle fire, faderen og de tre døtre, halede skitsebøger frem fra deres vandtætte klæder og begyndte på samme tid på en blyantskitse af dette ejendommelige og triste sted.

De havde sat sig, side om side, på en fremspringende bjælke, og de fire skitsebøger på de otte knæ dækkedes lidt efter lidt af små sarte linjer, der skulle forestille *Marie-Josephs* halvt åbnede bug.

Mens de arbejdede, vedblev den ældste af døtrene at passiare med mig, mens jeg fortsatte min inspektion af skibets skelet.

Jeg fik at vide, at de tilbragte vinteren i Biarritz, og at de var kommet til øen Ré ene og alene for at besøge det grundstødte skib. De havde ikke noget af den hånlige engelske overlegenhed ved sig, disse mennesker, det var ligefremme og skikkelige tosser, typen på disse evigt omflakkende væsener, som England befolker verden med, faderen, lang og tør med et rødt ansigt, indrammet af hvide bakkenbarter, en levende sandwich, et afskåret stykke skinke, formet som et menneskehoved mellem to lag hår, pigebørnene langbenede, små styltegængere i opvækst, også tørre, undtagen den ældste, men rigtig nydelige alle tre, især dog den største.

Hun havde en så pudsig måde at tale på, at le, at forstå og ikke forstå på, og hun så så sød ud, når hun løftede øjnene, et par øjne så blå som det dybe hav, og hørte op med at tegne for at gætte sig til, hvad jeg mente, og for derefter atter at tage fat på arbejdet med et "yes" eller et "no", at jeg i al evighed kunne være blevet ved med at høre og se på hende.

Pludselig hviskede hun:

"Hys, jeg synes, der er noget, som bevæger sig på dette skib."

Jeg anspændte mit øre, og jeg lagde straks mærke til en ejendommelig, let og vedvarende lyd. Hvad var det? Jeg rejste mig for at se ud gennem revnen og udstødte uvilkårligt et heftigt skrig. Havet havde nået os og var lige ved at omslutte os!

I et nu var vi oppe på dækket. Det var alt for sent. Vandet havde allerede omringet os og ilede med svimlende hurtighed ind mod kysten. Nej, det ilede ikke, det gled, det sneg sig, det flød indad som en umådelig stor plet. Knapt nogle centimeter vand dækkede sandet, men man kunne allerede ikke længere se havets fremadglidende linje.

Englænderen ville springe ud, men jeg holdt ham tilbage. Enhver flugt var umulig på grund af de dybe huller, som vi på udvejen havde måttet gå udenom, men som vi nu ikke ville kunne undgå.

Et minut sammensnørede en forfærdelig dødsangst vore hjerter. Så gav den lille englænderinde sig til at smile og mumlede:

"Nu det være os, de skibbrudne."

Jeg ville le, men angsten knugede mig, en angst, der var fej, hæslig, lumpen og lumsk som vandet. Alle de farer, der truede os, dukkede op for mig på samme tid. Jeg følte trang til at råbe: "Hjælp! Hjælp!" Til hvem?

De to mindste englænderinder havde trykket sig ind til deres fader, der med et bestyrtet udtryk stod og stirrede på det endeløse hav omkring os.

Og mørket faldt på, lige så hastigt som havet steg, et tungt, fugtigt og isnende mørke.

Jeg sagde:

"Ja, der er ikke andet at gøre end at blive her på skibet."

Englænderen svarede:

"Meget vel."

Og vi blev stående et kvarter, en time, jeg ved oprigtigt talt ikke hvor længe, og betragtede det gule vand, der blev tykkere

og tykkere og hvirvlede og boblede, som om det legede på det vidtstrakte generobrede sand.

En af de unge piger begyndte at fryse, og vi fik da den tanke at gå nedenunder for at komme i læ for den lette, men iskolde brise, der stak og sved i huden på os.

Jeg bøjede mig ud over lugen. Skibet var fuldt af vand. Vi måtte altså nøjes med at krybe sammen og trykke os ind mod rælingen i bagstavnen, der tog lidt af for os.

Natten indhyllede os nu helt, og vi sad sammenklumpede, omgivet af mørke og vand. Jeg følte den lille englænderindes skulder skælve mod min. Af og til klaprede hendes tænder, men jeg mærkede alligevel den blide varme fra hendes legeme trænge igennem stoffet og denne varme var mig så liflig som et kys.

Vi talte ikke mere, vi sad ubevægelige, stumme og sammenkrøbne som dyr i en grøft under et uvejr. Men alligevel, til trods for alt, til trods for mørket, til trods for den voksende fare, begyndte jeg at føle mig lykkelig ved at være, hvor jeg var, lykkelig ved kulden og ved faren, lykkelig ved udsigten til de lange, uhyggelige og angstfulde timer, som jeg ville komme til at tilbringe på disse planker, så tæt ved denne unge og indtagende pige.

Jeg spurgte mig selv, hvad grunden var til den besynderlige følelse af glæde og velvære, der gennemtrængte mig.

Grunden? Lyder det ikke utroligt? Grunden var hende. Hvilken hende? En lille, mig ubekendt englænderinde. Jeg elskede hende ikke, jeg kendte hende slet ikke, men jeg følte mig bevæget, betaget! Jeg var parat til at ofre mig selv for at redde hende, til at gøre tusinde dårskaber! Hvor er det dog

mærkeligt! Hvoraf kommer det, at en kvindes nærværelse således kan vende op og ned på os? Er det den magt, der udstråler fra hendes ynde, som betager os? Eller er det fortryllelsen ved hendes ungdom og skønhed, der beruser os som hed vin?

Eller er det ikke snarere et anslag af elskoven, af den hemmelighedsfulde elskov, der bestandig søger at forene alle skabninger, der prøver sin magt, så snart den har stillet mand og kvinde overfor hinanden, og lader dem fyldes af en ubestemmelig, hemmelig og dyb stemning, ligesom man væder jorden, når man vil have blomster til at skyde frem af den!

Imidlertid blev mørkets stilhed mere og mere uhyggelig, stilheden oppe fra himlen, for rundt omkring os lød en let, svag og uendelig susen, den sagte mumlen fra det dumpe, stigende vand og strømmens ensformige skvulpende lyd langs skibets sider.

Pludselig hørte jeg en hulken. Den yngste af de små englænderinder havde givet sig til at græde. Hendes fader ville trøste hende, og de begyndte at tale sammen på deres eget sprog, som jeg ikke forstod. Jeg gættede mig til, at han beroligede hende, men at hun stadig var bange.

Jeg spurgte den unge pige ved siden af mig:

"Fryser De ikke, miss?"

"Ak jo, jeg have det koldt, meget koldt."

Jeg ville give hende min frakke, hun afslog den, men jeg havde taget den af og trods hendes modstand svøbte jeg hende ind i den. Under den korte kamp mødte jeg hendes hånd, og en vidunderlig skælven gik igennem hele mit legeme.

I de sidste minutter var luften blevet skarpere og vandets skvulpen mod skibets sider stærkere. Jeg rejste mig op, et heftigt vindstød slog imod mit ansigt. Det var begyndt at blæse op!

Englænderen havde lagt mærke til det på samme tid som jeg, men indskrænkede sig til at sige:

"Dette slemt for os, dette ..."

Ja, vist var det slemt for os, det var den sikre død, hvis bølgerne, selv om de kun var svage, ville gå angrebsvis til værks og give sig til at ruske i vraget, der var så ødelagt, så løsnet i alle sine fuger, at den første lidt barske styrtsø ville skylle det i stykker.

Fra nu af voksede vor dødsangst fra sekund til sekund, efterhånden som vindstødene blev kraftigere. Havet begyndte at slå op over skærene og i mørket så jeg hvide linjer dukke op og forsvinde, mens hver bølge slog imod *Marie-Josephs* skrog og fik en kort skælven, der fyldte os med rædsel, til at fare igennem det.

Englænderinden rystede, jeg følte hende sitre imod mig og jeg havde en vanvittig lyst til at tage hende i mine arme.

Rundt omkring, foran os, til venstre, til højre bag ved os glimtede fyrene på kysterne, hvide, røde og gule fyr, drejende blinkfyr, der lignede uhyre øjne, kæmpemæssige øjne, som spejdende stirrede ud imod os og grådigt ventede på, at vi skulle forsvinde. Der var især et af dem; som irriterede mig. Det slukkedes hver gang, der var gået tredive sekunder, for straks efter at tændes igen; det var virkelig et øje, der sænkede sit låg over sit ildblik.

Fra tid til anden strøg englænderen en tændstik for at se, hvad klokken var; så puttede han atter uret i lommen. På én gang sagde han med højtidelig alvor hen over hovedet på sine pigebørn:

"Min herre, jeg ønsker Dem glædeligt nytår!"

Klokken var tolv. Jeg rakte ham min hånd, som han trykkede. Derpå sagde han noget på engelsk og pludselig gav han selv og hans døtre sig til at synge: "*God save the Queen*", der steg op mod den sorte himmel, mod den tavse himmel, og svandt bort ud i rummet.

Først følte jeg lyst til at le, men så blev jeg grebet af en ejendommelig og mægtig stemning.

Der var noget uhyggeligt og dog storslået ved denne sang fra disse skibbrudne, disse dødsdømte, noget som en bøn, men tillige noget endnu større, noget, der kunne sammenlignes med det antikke og sublime: "*Ave, Cæsar! Morituri te salutant!*"

Da de var færdige, bad jeg den unge pige ved siden af mig om ganske alene at synge en ballade, en legende, hvad hun selv ville, for at få os til at glemme vor angst. Hun indvilligede og et øjeblik efter bares hendes unge lyse stemme ud i mørket. Hun sang noget, der formodentlig var meget sørgeligt, for hver tone varede længe, tonede langsomt ud fra hendes mund og fløj tungt som en såret fugl ud over bølgerne.

Havet voksede og slog nu imod vraget. Jeg tænkte ikke mere på andet end denne stemme, der lød som en sirenes sang. Hvis en båd i dette øjeblik var sejlet forbi os, hvad ville så matroserne have troet? Min forpinte ånd svævede ud i drømme. En sirene var hun ikke, når alt kom til alt, en sirene, denne havets datter,

som havde holdt os tilbage på dette ormædte skib, og som om lidt ville synke sammen med os i bølgerne? …

Men på én gang tumlede vi alle om på dækket, for *Marie-Joseph* var sunket ned i højre side, englænderinden var faldet ovenpå mig, jeg havde grebet hende i mine arme, og som en vanvittig, uden at vide, uden at forstå, hvad jeg gjorde, i den tanke, at min sidste time var kommet, kyssede jeg hendes mund, hendes kinder og hendes hår.

Båden rørte sig ikke mere, og vi andre heller ikke.

Faderen råbte: "Kate" og hun, som jeg havde i armen, svarede: "yes," og gjorde en bevægelse for at gøre sig fri. Jeg forsikrer for, at jeg i det øjeblik kunne have ønsket, at vraget ville spalte sig i to dele, så at jeg kunne falde i vandet sammen med hende.

Englænderen fortsatte:

"Et lille stød – det slet ingenting. Jeg har begge mine tre døtre i behold."

Da det var for mørkt til, at han havde kunnet se den ældste, havde han først troet, at hun var gået overbord!

Jeg rettede mig langsomt og pludselig fik jeg øje på et lys på havet, ganske tæt ved os. Jeg råbte og fik svar. Det var en båd, som var blevet sendt ud efter os af værten på hotellet, der havde forudset vor uforsigtighed.

Vi var frelst. Jeg var fortvivlet! Vi blev hjulpet ned fra vraget og bragt ind til Saint-Martin.

Englænderen gned sig i hænderne og mumlede:

"God aftensmad! God aftensmad!"

Lidt senere spiste vi ganske rigtig til aften sammen, men jeg var ikke i godt humør, jeg længtes tiltage til *Marie-Joseph*.

Den næste dag skiltes vi efter mange omfavnelser og løfter om at skrive til hinanden. De tog til Biarritz, og der manglede ikke meget i, at jeg var fulgt med dem.

Jeg var forrykt. Jeg var lige ved at anholde om den unge piges hånd. Jeg er vis på, at havde vi blot tilbragt otte dage sammen, så havde jeg giftet mig med hende. Hvor kan manden ofte være et svagt og uforståeligt væsen!

To år gik hen uden at jeg hørte noget om dem; så fik jeg et brev fra New York. Hun skrev til mig, at hun var gift.

Siden skriver vi hvert år ved den 1. januar til hinanden. Hun fortæller mig om sit liv, om sine børn og om sine søstre, men aldrig om sin mand! Hvorfor? Ja, hvorfor? … Og jeg, jeg taler aldrig om andet end *Marie-Joseph* … Det er måske den eneste kvinde, som jeg har elsket … nej … som jeg kunne have elsket … Skønt … hvad kan man vide? … Begivenhederne river én med sig … og desuden … alt går over … Nu må hun være gammel … jeg ville sikkert ikke kunne kende hende igen … Ak, jeg tænker på hende, således som hun var den gang … den gang på vraget … hvilken kvinde … guddommelig! Hun skriver til mig, at hendes hår er helt hvidt … Ak, Gud, ja, det gjorde mig forfærdeligt ondt … hendes smukke lyse hår! … nej, mit hår eksisterer ikke længere … Hvor det i grunden er sørgeligt … alt sammen! …"

Eneboeren

Sammen med nogle venner havde vi aflagt et besøg hos en gammel eneboer, der havde opslået sin bolig på en tidligere kæmpehøj, der nu var helt overgroet med gamle træer og lå midt på den vide slette, som strækker sig fra Cannes til Napoule.

På hjemvejen talte vi om den art mærkelige eneboere, som ikke tilhører nogen munkeorden, og som i tidligere tider var ret talrige, men nu er i færd med at forsvinde. Vi søgte efter de moralske grunde dertil og prøvede på at bestemme arten af de sorger, der fordum drev menneskene ud i ensomheden. Pludselig sagde en af vore ledsagere:

"Jeg har kendt to eneboere, en mand og en kvinde. Kvinden må leve endnu; for fem år siden boede hun i en ruin på toppen af et fuldkomment øde bjerg på den korsikanske kyst, femten eller tyve kilometer fra enhver menneskelig bolig. Hun levede sammen med en tjenestepige. Jeg besøgte hende. Hun havde sikkert været en meget fornem dame; hun modtog mig høfligt, ja, jeg kan godt sige elskværdigt, men jeg fik intet at vide om hende og jeg kunne heller ikke gætte mig til noget.

Hvad manden angår, så kan jeg derimod fortælle Dem hans uhyggelige historie.

Vend Dem om. Kan De se det spidse, skovklædte bjerg, der rager op derovre ved siden af Napoule, ganske alene et stykke foran Esterel-tinderne? Det kaldes dér på egnen for Slangebjerget og dér boede for omtrent tolv år siden min eneboer i resterne af et lille oldtidstempel.

Jeg havde hørt tale om ham og fået lyst til at gøre hans bekendtskab, og en martsmorgen red jeg derud fra Cannes. Jeg lod hesten blive stående i kroen i Napoule og gav mig til at klatre op ad den ejendommelige kegle, som vel er henved et par hundrede meter høj, og som er dækket med aromatiske planter, hvis duft er så kraftig og så gennemtrængende, at den gør én helt svimmel og får én til at føle sig utilpas. Jordbunden er stenet, og man ser hvert øjeblik lange snoge, der glider ind mellem stenene og forsvinder i græsset. Det er deraf, at bjerget har fået det velfortjente navn, Slangebjerget. Der er dage, hvor man har en fornemmelse af, at snogene ligefrem fødes under éns fødder, mens man klatrer op ad den solbeskinnede skråning. De er så talrige, at man næsten ikke tør gå videre, men føler et underligt ubehag, ikke frygt, for det er jo ganske uskadelige dyr, men en slags mystisk uhygge. Jeg har flere gange haft en besynderlig følelse af, at jeg besteg et af oldtidens hellige bjerge, et mærkeligt, duftende og hemmelighedsfuldt bjerg, befolket med slanger og kronet med et tempel.

Dette tempel eksisterer endnu. Man har i det mindste forsikret mig, at det var et tempel, og jeg har ikke søgt at få nærmere besked for ikke at ødelægge min stemning.

Under påskud af at beundre egnens skønhed, klatrede jeg altså en morgen i marts der op. Da jeg var kommet op til toppen, fik jeg ganske rigtigt øje på nogle mure, og på en sten sad der en mand. Han kunne ikke være mere end en fem og fyrre år, skønt hans hår var hvidt; hans skæg var dog endnu helt sort. Han sad og kærtegnede en kat, der lå sammenrullet på hans skød, og syntes slet ikke at lægge mærke til mig. Jeg gik rundt omkring ruinerne, af hvilke den del, han boede i, var

overdækket og tillukket ved hjælp af grene, strå, græstørv og stene, og kom tilbage til det sted, hvor han sad.

Udsigten herfra var vidunderlig. Til højre Esterel med sine spidse, mærkeligt takkede tinder, derefter det umådelige hav, der strækker sig lige til Italiens fjerne kyst med dens talrige forbjerge, og så, lige ud for Cannes, de grønne og flade Lérins-øer, der synes at flyde på havet, og af hvilke den sidste ud mod havet bærer en gammel høj fæstning med takkede murkroner og bygget op fra selve vandet.

Endelig hæver sig højt op over den grønne kyst, hvor en lang rosenkrans af hvide villaer og landsbyer, bygget inde mellem træerne, ligger som talløse æg, der er ruget ud ved strandbredden – Alperne, hvis tinder endnu bærer deres snehætter.

Jeg mumlede:

"Død og pine, hvor det er smukt."

Manden så op og sagde:

"Ja, men når man ser på det hele dagen igennem, bliver det noget ensformigt."

Han talte altså, min eneboer, han ville passiare, han kedede sig. Jeg havde ham.

Den dag blev jeg ikke længe, jeg bestræbte mig kun for at opdage arten af hans menneskeskyhed. Han gjorde nærmest indtryk af at være blevet ked af andre mennesker, led ved alt og ved sig selv som den, alle illusioner er bristet for.

Efter en halv times samtale forlod jeg ham, men otte dage senere kom jeg igen og en gang til den følgende uge og derefter hver uge. Inden der var gået to måneder, var vi blevet venner.

Endelig en aften i slutningen af maj, anså jeg øjeblikket for at være kommet, og jeg tog mad med for at kunne blive oppe på Slangebjerget og spise til middag sammen med ham.

Det var en af de aftener, som kun findes i syden, fyldt med blomsterduft, fordi man her dyrker blomster, som man nord på dyrker korn. Det er jo her, at næsten alle de essenser, som parfumerer kvindernes klæder og legemer, bliver fabrikeret. Duften fra orangetræerne, der blomstrer i alle haver og svulmer i alle dale, er forvirrende og hidsende, så at selv oldinge giver sig til at drømme om elskov.

Min eneboer modtog mig med synlig glæde og samtykkede gerne i at dele mit måltid.

Jeg fik ham til at drikke lidt vin, hvad han ikke længere var vant til. Han blev oprømt og gav sig til at tale om sit foregående liv. Han havde altid boet i Paris, og, så vidt jeg kunne forstå, levet et muntert ungkarleliv.

På én gang spurgte jeg uden nogen som helst forberedelse:

"Hvorledes kom De egentlig på den løjerlige idé at anbringe Dem selv heroppe på denne bjergtop?"

Han svarede straks:

"Å, det kom af, at jeg fik den største rystelse, noget menneske kan få ... Hvorfor skulle jeg skjule min ulykke for Dem? Den vil måske få Dem til at beklage mig! Og desuden ... jeg har aldrig fortalt det til nogen ... aldrig ... og jeg ville gerne en gang ... vide, hvad en anden mener om det ... hvorledes han ser på det.

Jeg er født i Paris, blev opdraget i Paris og voksede op og tilbragte mit liv i denne by. Mine forældre havde efterladt mig en årlig indtægt på nogle tusinde francs og gennem protektion

opnåede jeg en beskeden, men rolig stilling, der i betragtning af, at jeg var ugift, gjorde mig rig.

Lige siden jeg var ganske ung, havde jeg ført et rigtigt ungkarleliv.

De ved, hvad det vil sige? Løs og ledig som jeg var, og fast besluttet på aldrig nogensinde at gifte mig, tilbragte jeg snart tre måneder sammen med én kvinde, snart et halvt år med en anden og snart et helt uden nogen fast ledsagerinde, men flyvende rundt mellem de kvinder, som lader sig tage eller købe.

Denne middelmådige og, om De vil, banale tilværelse tilfredsstillede min naturlige hang til forandring og driveri. Jeg levede på boulevarderne, i teatrene, i caféerne, jeg var altid ude og følte mig næsten, som om jeg intet hjem havde, skønt jeg boede i en rigtig pæn lejlighed. Jeg hørte til disse tusinder af væsener, der ligesom propper lader sig drive med af strømmen, for hvem Paris' mure er verdens mure, og som ikke kender til nogen som helst art af bekymringer, eftersom de ikke nærer lidenskab for noget som helst. Jeg var, hvad man kalder en skikkelig fyr, uden egenskaber og uden fejl. Det var det hele – og jeg så ganske klart på mig selv.

Fra mit tyvende til mit fyrretyvende år henrandt altså mit liv hurtigt og mageligt uden en eneste fremtrædende begivenhed. Hvor raskt går ikke i Paris sådanne ensformige år, hvor hjernen ikke får en eneste erindring, som fortjener at mindes, lange, banale og lystige år, hvor man drikker, spiser og ler uden at vide hvorfor, med læberne budt frem mod alt, hvad der lader sig kysse, uden at længes mod noget som helst! Man har været ung og man er blevet gammel uden at have udrettet noget af det, som andre udretter, uden at knytte noget bånd, uden at fæste

rod, uden blivende sted, næsten uden venner, uden familie, uden kone, uden børn!

Nemt og hurtigt nåede jeg altså mit fyrretyvende år, og for at fejre dagen besluttede jeg ganske alene at spise en god middag på en af de store caféer. Jeg stod ene i verden og jeg fandt, at det var ret behageligt at tilbringe denne højtidsdag i ensomhed.

Da jeg havde spist til middag, vidste jeg ikke rigtig, hvad jeg skulle gøre. Jeg havde lyst til at gå hen i et teater, men så fik jeg det indfald at foretage en lille pilgrimsvandring over i studenterkvarteret, hvor jeg i sin tid havde pløjet min jura. Jeg spadserede altså gennem Paris og uden nogen bestemt hensigt gik jeg ind i en af de beværtninger, hvor der er kvindelig betjening.

Det pigebarn, der havde mit bord, var ganske ung, køn og lattermild. Jeg bød hende en forfriskning, som hun straks tog imod. Hun satte sig lige overfor mig og så på mig med sine erfarne øjne uden at vide, hvilken slags mandfolk hun havde at gøre med. Hun havde helt lyst, næsten gult hår, en frisk, virkelig frisk skabning, som man under livets svulmende stof anede buttet og rosenrød.

Jeg sagde den slags dumme og galante ting, som man altid plejer at sige til den art pigebørn, og da hun som sagt virkelig var ung og frisk, fik jeg den idé at beholde hende … stadig for at fejre min fyrre års fødselsdag. Det var hverken langt eller vanskeligt. Hun var netop fri for tiden … det havde hun været i fjorten dage, sagde hun … og hun var straks parat til at følge min indbydelse til at spise til aften med mig i hallerne, når hendes arbejdstid var forbi.

Da jeg var bange for, at hun ville svigte mig – man ved jo aldrig, hvad der kan hænde, hvem der kan komme ind på sådan et sted, eller hvorledes vinden blæser inde i et sådant lille kvindehoved, blev jeg siddende der hele aftenen for at vente på hende.

Jeg havde også i nogen tid – en eller to måneder – været fri, og mens jeg så denne elskovens lille, kvikke, debuterende præstinde gå fra bord til bord, spurgte jeg mig selv, om jeg ikke gjorde bedst i at indrette mig med hende for længere tid. Ja, det er et af de eventyr, der dagligt hænder ethvert mandfolk i Paris, at jeg her fortæller Dem.

Tilgiv mig disse plumpe enkeltheder. Alle de, der ikke har kendt til den poetiske kærlighed, vælger og tager kvinderne, som man vælger en kotelet hos en slagter uden at bryde sig om andet end kvaliteten af deres legeme.

Jeg gik altså med hende hjem, for jeg har respekt for mine egne lagener. Det var et lille arbejderske-værelse på en femtesal, fattigt, men rent. Dér tilbragte jeg to henrivende timer. Hun var sjældent sød og indtagende, den små.

Da jeg var ved at sige farvel, gik jeg hen til kaminen for at lægge den reglementerede lille gave på hylden, efter at jeg først havde aftalt en dag, hvor jeg atter skulle træffe sammen med pigebarnet, som var blevet liggende i sengen. Jeg kastede et ligegyldigt blik på et ur under en glaskuppel, to blomstervaser og to fotografier, af hvilke det ene, som var meget afbleget, var ret gammelt og udført på glas, et såkaldt daguerreotypi. Rent tilfældigt bøjede jeg mig ned mod dette portræt og blev stående forbløffet, alt for overrasket til at forstå … det var mit eget, det

første, der var taget af mig … en gang for mange år siden … da jeg boede i studenterkvarteret.

Jeg snappede det hastigt for at undersøge det nærmere. Nej, jeg tog ikke fejl … og jeg fik lyst til at le, så uventet og pudsigt forekom det mig.

"Hvem er den herre dér?" spurgte jeg.

"Det er min far," svarede hun. "Jeg har ikke kendt ham, min mor har efterladt mig det. Hun sagde, at jeg skulle beholde det, at jeg måske en gang kunne få brug for det …"

Hun betænkte sig, gav sig til at le og fortsatte:

"Jeg ved bare ikke, hvorledes det skulle gå til. Jeg antager ikke, at han indfinder sig for at anerkende mig."

Mit hjerte slog som en løbsk hests galop.

Jeg lagde billedet tilbage på kaminen og uden rigtigt at vide, hvad jeg gjorde, lagde jeg to hundredfrancssedler, som jeg havde i lommen, oven på det. Derpå flygtede jeg skyndsomst, idet jeg råbte:

"På gensyn … min skat … på gensyn!"

Jeg hørte, at hun svarede: "Vi ses altså mandag!", men jeg var allerede ude på den mørke trappe og famlede mig ned til gadedøren.

Da jeg var kommet udenfor, mærkede jeg, at det regnede, og med lange skridt gik jeg ned ad den første, den bedste gade.

Jeg gik lige ud, halvt vanvittig, fortumlet og bedøvet. Jeg søgte at samle mine erindringer. Kunne det passe? – Ja. – Jeg huskede pludselig et pigebarn, der havde skrevet til mig omtrent en måned efter, at vort forhold var brudt, og fortalt mig, at det havde haft følger. Jeg havde revet brevet itu eller brændt det og derpå glemt det. Jeg burde have set nærmere på

kvindeportrættet, der stod på kaminen ved siden af mit. Men ville jeg have genkendt hende? Så vidt jeg havde set, var det billedet af en gammel kone.

Jeg kom ned til kajen. Jeg så en bænk og satte mig på den. Det regnede. Af og til gik folk forbi under paraplyer. Livet forekom mig hæsligt og oprørende, fuldt af elendighed og skændsel, af bevidst eller ubevidst lavhed. Min datter! … jeg havde måske for lidt siden besiddet min datter! … Og Paris, dette store, mørke, sølede, triste og uhyggelige Paris med alle sine stængte huse var fuldt af lignende ting, af ægteskabsbrud, blodskam og skændede børn. Jeg kom til at tænke på, hvad der blev fortalt om broerne, der hjemsøges af lastefulde personer.

Uden at ville det og uden at vide det havde jeg gjort det, der var langt værre, end hvad disse hæslige væsener foretog sig. Jeg havde delt min datters leje!

Jeg var lige ved at kaste mig i vandet. Jeg var gal! Lige til det blev dag, flakkede jeg om, så gik jeg hjem for at overveje.

Resultatet af mine overvejelser blev, at jeg gjorde, hvad jeg anså for at være det klogeste. Jeg bad en sagfører om at kalde pigebarnet op til sig og spørge hende om, under hvilke omstændigheder hendes moder havde givet hende portrættet af den mand, som hun formodede var hendes fader. Overfor sagføreren foregav jeg, at det var en ven af mig, der havde overdraget mig dette hverv.

Sagføreren gjorde, som vi havde aftalt. Det var på sit dødsleje og i overværelse af en præst, hvis navn jeg fik opgivet, at moderen havde givet datteren billedet og betegnet det som et portræt af hendes fader.

Da jeg fik denne besked, lod jeg, stadig i denne ukendte vens navn, halvdelen af min formue, omtrent hundrede og fyrre tusinde francs, overgive til den unge pige, dog således, at hun kun fik renterne af dem. Derefter indgav jeg min afskedsbegæring, og nu er jeg her!

Jeg flakkede om på denne kyst, fandt dette bjerg og besluttede at blive her … indtil … ja, indtil jeg ved ikke hvornår.

Hvad mener De nu om mig og om det, som jeg har gjort?"

Jeg svarede, idet jeg rakte ham hånden:

"De har handlet, som De burde handle. Mange andre ville måske ikke have taget så tungt på dette skæbnesvangre spil af skæbnen."

Han svarede:

"Ja, det ved jeg, men jeg forsikrer Dem, at mig bragte det til vanviddets grænse. Jeg må åbenbart uden nogensinde at have vidst det have haft en meget let bevægelig sjæl. Og nu er jeg bange for Helvede. Jeg har fået et slag oven i hovedet, et slag, som når en tagsten falder ned på én på gaden. I den senere tid går det dog noget bedre."

Jeg forlod min eneboer. Hans fortælling havde gjort et stærkt indtryk på mig.

Jeg var endnu et par gange oppe hos ham, men så rejste jeg, for jeg bliver aldrig længere i syden end til slutningen af maj.

Da jeg det følgende år kom igen, boede manden ikke længere på Slangebjerget, og jeg har aldrig siden hørt noget om ham.

Ja, det er historien om min eneboer."

Frøken Perle

I

Ærlig talt – det var et mærkeligt indfald, der den aften fik mig til at vælge frøken Perle til dronning! Note 1)

Hvert år tilbringer jeg Hellig Tre Kongers aften hos min gamle ven, Chantal. Min fader, der var hans kammerat fra skoledagene, tog mig med derhen, da jeg var barn, og siden blev jeg ved med at komme der og bliver sandsynligvis ved med at komme der, lige så længe jeg lever og lige så længe, der endnu er en Chantal her i verden.

Disse Chantals fører i øvrigt en mærkelig tilværelse. De lever i Paris, som om de boede i Grasse, Yvetot, Pont-à-Mousson eller en anden lille provinsby.

I nærheden af observatoriet ejer de et hus, der ligger i en lille have. Her føler de sig hjemme, således som man føler sig hjemme ude i provinsen. Paris, det rigtige Paris, kender de intet til. De aner ikke det mindste om det, de er så fjernt, så fjernt fra det! Af og til gør de dog en rejse, en lang rejse. Det er, når fru Chantal skal gøre sine store indkøb. Disse "store" indkøb går for sig på følgende måde:

Frøken Perle, som har nøglerne til køkkenskabene (for linnedskabene sorterer under husfruen selv), frøken Perle meddeler, at det snart er forbi med sukkeret, at der næsten ikke er mere konserves, og at man næsten har nået bunden af kaffedåsen.

Efter således at være blevet advaret mod hungersnøden, inspicerer fru Chantal levningerne og skriver noter i en lille bog. Når hun så har skrevet en masse tal op, kaster hun sig først ud i lange beregninger og derefter i lige så lange diskussioner med frøken Perle. De ender dog omsider med at blive enige og fastsætte mængderne af hver enkelt af de ting, huset skal forsynes med for tre måneder: sukker, ris, svesker, kaffe, syltetøj, henkogte grønærter, bønner, hummer, røget og saltet fisk osv., osv.

Når det er sket, fastsættes dagen for indkøbene, og i en droske, en af de store drosker, der er indrettet til at stuve bagage oven på, går vejen til en meget stor urtekræmmer, som bor på den anden side af broerne, i et af "de nye kvarterer".

På en meget hemmelighedsfuld måde foretager fru Chantal og frøken Perle sammen denne rejse. De kommer ikke hjem igen før ved middagstid, dødtrætte og forskumplede, men dog endnu oprømte, og med vognens tag stablet så fuldt af pakker og poser, som om det var en flyttevogn.

Familien Chantal betragter hele den del af Paris, der ligger på den anden side af Seinen, som de "nye kvarterer", kvarterer, der bebos af en besynderlig, støjende og lidet agtværdig befolkning, som tilbringer dagene med at more sig og nætterne med at svire, og som kaster deres penge ud ad vinduerne. Af og til får de unge piger dog lov til at komme med forældrene i teatret, i "*Opéra Comique*" eller i "*Théâtre Français*", når der går et stykke, som er blevet anbefalet i den avis, hr. Chantal læser.

De unge piger, familiens døtre, er nu nitten og sytten år, det er to smukke pigebørn, høje, friske og velopdragne, alt for velopdragne, så velopdragne, at ingen lægger mærke til dem,

men betragter dem som et par nette dukker. Det ville aldrig falde nogen ind at vise frøknerne Chantal en opmærksomhed eller gøre kur til dem, så uberørte forekommer de én; blot man hilser på dem, får man næsten en følelse at have opført sig upassende.

Faderen er en prægtig mand, indtagende, meget dannet, meget åbenhjertig og meget hjertelig; men frem for alt elsker han fred og ro og hvile og har trolig gjort sit til at forvandle sin familie til mumier for at kunne leve således, som han ønsker det, i stillestående ubevægelighed. Han læser meget, passiarer gerne og bliver let rørt. Da han aldrig kommer i berøring med andre folk, aldrig er udsat for at blive puffet eller løbet på ærmet, er hans hud, hans moralske hud, blevet overfølsom. Den mindste ting gør indtryk på ham, ophidser ham og forvolder ham lidelse.

Familien Chantal har dog nogen omgang, men en stærkt begrænset omgang, der omhyggeligt er udvalgt blandt de omkringboende. To eller tre gange om året udveksler de også visitter med nogle slægtninge, der bor længere borte.

Hvad mig angår, da kommer jeg til middag hos dem hvert år den 15. august og Hellig Tre Kongers aften. Det hører med til mine pligter ligesom påskekommunionen til katolikkernes.

Den 15. august indbydes nogle venner, men Hellig Tre Kongers aften er jeg den eneste fremmede.

II

Atter dette år skulle jeg altså ligesom alle de foregående spise til middag hos Chantals for at fejre Hellig Tre Kongers aften sammen med dem.

Som jeg plejede, omfavnede jeg både hr. og fru Chantal og frøken Perle og bukkede dybt for frøknerne Louise og Pauline. Jeg blev spurgt ud om en masse ting, om dagens begivenheder, om den politiske situation, og om hvad man i almindelighed mente om stillingen i Tonkin og vore repræsentanter derovre. Fru Chantal, en svær dame, hvis anskuelser altid bibragte mig det indtryk, at de var firkantede ligesom brosten, afsluttede gerne enhver politisk diskussion med sætningen: "Det vil alt sammen hævne sig senere". Hvorfor har jeg altid forestillet mig fru Chantals anskuelser som firkantede? Jeg ved det ikke, men alt, hvad hun siger, antager i mine tanker denne form: en firkant, en tyk firkant med fire symmetriske hjørner. Der er andre mennesker, hvis meninger forekommer mig runde og trillende som tøndebånd. Så snart de begynder en sætning om et eller andet, kommer der trillende, ti, tyve, halvtreds runde meninger, store og små, jeg ser dem trille afsted, den ene efter den anden, lige så langt de er til at øjne. Der er også andre mennesker, hvis tanker er spidse … nå, alt det kommer ikke sagen ved.

Vi satte os til bords som sædvanlig, og middagen forløb, uden at der hændte noget nævneværdigt.

Ved desserten blev kagen bragt ind. Hvert år plejede Chantal selv at blive konge. Jeg skal ikke kunne sige, om det var et fortsat tilfælde eller en familietradition, men bønnen befandt sig ufravigelig i den del af kagen, der kom på hans tallerken, og han valgte da fru Chantal til dronning. Jeg blev derfor ganske forbløffet, da jeg i første mundfuld af kagen følte noget hårdt, som jeg var lige ved at knække min ene tand på. Jeg tog forsigtigt genstanden ud af munden og fik øje på en lille

porcelænsdukke, ikke større end en bønne. Overraskelsen fik mig til at udbryde: "Næh!" De så alle hen på mig, og Chantal klappede i hænderne og råbte: "Det er Gaston, det er Gaston! Hurra! Kongen leve! Kongen leve!"

De gentog alle sammen i kor: "Kongen leve!", og jeg blev ildrød op over begge øren, således som man ofte kan blive det uden nogen egentlig grund, når man befinder sig i en lidt dum situation. Jeg blev siddende med nedslagne øjne, rullede den lille porcelænstingest mellem mine fingre og anstrengte mig for at le uden at vide, hvad jeg skulle sige eller gøre. Pludselig hørte jeg Chantal fortsætte: "Nu skal dronningen vælges!"

Jeg blev som lamslået. I et sekund fo'r tusinde tanker, tusinde formodninger mig igennem hovedet. Var det meningen at give mig anvisning på en af frøknerne Chantal? Var det et middel til at få mig til at sige, hvilken af dem jeg foretrak? Var det en blid, let og umærkelig påvirkning fra forældrenes side i retning af et muligt ægteskab? Tanken om ægteskab beskæftiger bestandig alle forældre, der har voksne døtre, og kan antage alle mulige former og forklædninger og ty til alle mulige midler. Jeg blev grebet af en frygtelig angst for at vove mig for langt ud og følte samtidig den yderste forlegenhed overfor frøknerne Louise og Paulines så hårdnakket korrekte og tilbageholdne optræden. At vælge den ene af dem på bekostning af den anden forekom mig lige så vanskeligt som at vælge mellem to dråber vand, og desuden gjorde ængstelsen for at komme ind i noget, hvorigennem jeg mod min vilje, ved lige så forsigtige, diskrete og tilsyneladende ganske uskyldige fremgangsmåder som dette dronningevalg, ville blive drevet ind i ægteskabet, mig håbløs forvirret.

Men på én gang fik jeg en lykkelig indskydelse, og jeg rakte den symbolske dukke til frøken Perle. Først blev de alle overraskede, men så gik min finfølelse og hensynsfuldhed åbenbart op for dem, de klappede ivrigt og råbte: "Leve dronningen! Leve dronningen!"

Hun selv, den stakkels gamle pige, tabte fuldstændig fatningen. Hun kom til at ryste over hele kroppen og stammede forfjamsket: "Å nej, ... ikke mig ... nej, nej ... ikke mig ... jeg beder Dem ... ikke mig ... jeg vil helst være fri ... nej ... nej."

For første gang i mit liv så jeg på frøken Perle og spurgte mig selv, hvem hun egentlig var.

Jeg var vant til at se hende i dette hus, således som man er vant til at se de gamle lænestole, man, lige fra man var barn, har sat sig i uden nogen sinde at tænke på at lægge mærke til dem. En skøn dag, man ved ikke hvorfor, måske fordi en solstråle falder hen over sædet, siger man til sig selv: "Nej, tænk, det er dog et ejendommeligt gammelt møbel," og man opdager, at træet er udskåret af en kunstner, og at stoffet er værdifuldt.

Jeg havde aldrig før lagt mærke til frøken Perle. Hun hørte med til familien Chantal, det var det hele. Men hvorledes? På hvilken måde? Hun var høj og mager og bestræbte sig for at undgå opmærksomheden, men hun var på ingen måde ubetydelig.

Hun blev behandlet meget venskabeligt, bedre end et tyende, knapt så godt som en slægtning. Jeg huskede pludselig en masse nuancer, som jeg aldrig før har tænkt over. Fru Chantal sagde: "Perle", de unge piger: "Frøken Perle", og Chantal kaldte hende kun: "frøken", måske med et lidt for ærbødigt tonefald.

Jeg gav mig til at se på hende. – Hvor gammel var hun? Fyrre år? Ja, fyrre år. – Hun var ikke gammel, hun *gjorde* sig gammel. Jeg følte mig pludselig slået af denne iagttagelse. Hun friserede sig og klædte sig på en latterlig måde og alligevel var hun på ingen måde latterlig, så megen medfødt og naturlig ynde var der over hende, til trods for at hun gjorde alt for at tilsløre og skjule den. Hun var dog en besynderlig skabning! Hvor kunne det være, at det aldrig før var faldet mig ind at studere hende? Hun havde en fuldkommen grotesk frisure med små, løjerlige, gammeldags krøller, men under den skimtedes en stille, bred pande, gennemfuret af to dybe rynker, to rynker, der tydede på lange sorgfyldte timer, og to store blide blå øjne, sky, frygtsomme og ydmyge, to smukke øjne, troskyldige og forundrede som hos en ung pige, øjne, der både gemte på ungdommens sværmeri og på dybe sorger, som var gået hen over dem og bleget dem uden at ødelægge deres udtryk.

Hele hendes ansigt var fint og skært, det var et af den slags ansigter, som dør hen uden at slides, som visner under livets bekymringer og store sindsbevægelse.

Hvor hendes mund var smuk! Og hvilke smukke tænder! Men man fik ligesom indtrykket af, at hun ikke turde smile.

Og pludselig kom jeg til at sammenligne hende med fru Chantal. Frøken Perle var tusinde gange smukkere, finere og ædlere.

Jeg var aldeles forbløffet over mine iagttagelser. Der blev skænket champagne. Jeg løftede mit glas for dronningen og udbragte i en velformet lille tale hendes skål. Jeg lagde mærke til, at hun havde mest lyst til at skjule sit ansigt i servietten. Da

hun vædede sine læber i den klare vin, råbte de alle:
"Dronningen drikker! Dronningen drikker!"

Hun blev højrød i hovedet og fik vinen i den gale hals.

Der blev let, men jeg så alligevel, at de alle der i huset holdt meget af hende.

III

Så snart vi havde rejst os fra bordet, tog Chantal mig i armen. Cigarens time var slået, den hellige time. Når han var alene, gik han udenfor på gaden for at ryge den, men når der havde været nogen til middag, gik han med vedkommende ovenpå, op i billardværelset, hvor han spillede, mens han røg. Den aften var der på grund af højtiden endog lagt i kaminen i billardværelset; min gamle ven tog sin kø, en meget fin kø, som han omhyggeligt kridtede i spidsen, og sagde:

"Begynd du, min dreng."

Han sagde nemlig Du til mig, skønt jeg var fem og tyve år, fordi han havde kendt mig, fra jeg var ganske lille.

Jeg begyndte altså at spille, gjorde et par heldige stød og stødte også nogle gange forkert. Men tanken om frøken Perle havde sat sig fast i mit hoved og pludselig spurgte jeg:

"Hør en gang, hr. Chantal, er frøken Perle i familie med Dem?"

Han hørte op med at spille og så meget forbavset på mig:

"Hvad for noget? Ved du ikke det? Kender du ikke frøken Perles historie?"

"Nej, jeg gør ikke."

"Har din fader aldrig fortalt dig den?"

"Nej, aldrig."

"Nej, virkelig? Det var mærkeligt, det var minsandten mærkeligt! Det er forresten et helt eventyr!"

Han tav lidt, så fortsatte han:

"Det er et mærkeligt tilfælde, at du netop spørger mig om det i dag på Hellig Tre Kongers aften!"

"Hvorfor det?"

"Hvorfor? Ja, nu skal du høre. Det er nu en og fyrre år siden, lige akkurat en og fyrre år siden i dag, Hellig Tre Kongers aften. Vi boede den gang i Roüy-le-Tors, på voldene. Men jeg må først forklare dig, hvorledes huset lå, for at du rigtig kan følge med. Roüy er bygget på en bakke eller rettere på en høj, hvorfra der er udsigt over et vidt marklandskab. Oppe på toppen havde vi et hus med en smuk have, der blev båret oppe af de gamle fæstningsmure. Huset lå altså midt inde i byen, ud til en gade, mens haven lå frit ud imod markerne. Der var også en udgang fra haven ud til markerne ved enden af en hemmelig trappe, der snoede sig ned gennem den tykke mur, aldeles ligesom i romanerne. En vej gik forbi denne dør, der var forsynet med en stor klokke, da bønderne for at undgå den store omvej her afleverede deres varer.

Nu ser du stedet for dig, ikke? Det år havde det sneet en uges tid forinden Hellig Tre Kongers festen. Man skulle tro, at jordens undergang stod for døren. Når vi gik hen til kanten af voldmuren og kastede et blik ud over markerne, fik det os ligefrem til at fryse inde i sjælen at se dette uhyre, hvide og isnende landskab, der så ud, som om det var trukket over med fernis. Det var, som om Vorherre havde pakket jorden ind i sne for at gemme den hen på det pulterkammer, hvor han

opbevarer de gamle verdener. Jeg forsikrer dig for, at det var ligefrem trist at se på.

Hele familien boede den gang sammen, og vi var talrige, meget talrige. Der var min fader, min moder, min onkel, min tante, mine to brødre og mine fire kusiner, nydelige piger; det var den yngste af dem, jeg blev gift med. Af alle de mange mennesker er vi nu kun tre, der lever: min kone, jeg selv og min svigerinde, der bor i Marseille. Ak ja, hvor sådan en familie kan smuldre hen! Det er virkelig uhyggeligt, når man tænker på det! Jeg var fjorten år den gang, nu er jeg fem og halvtreds.

Nå, vi skulle altså til at fejre de hellige tre konger og vi var glade, meget glade. Vi var alle samlet i dagligstuen og ventede på middagen, da min ældste broder, Jacques sagde: "Der er en hund, som har hylet ude på markerne i de sidste ti minutter. Det må være et stakkels dyr, som er faret vild."

Han havde endnu ikke talt ud, da haveklokken ringede. Den havde samme klang som en kirkeklokke og fik én altid til at tænke på døden. Det løb os alle koldt ned ad ryggen. Min fader kaldte på tjeneren og sagde, at han skulle gå ud for at se, hvad det var. Vi ventede, ingen af os sagde noget, vi tænkte på sneen, der dækkede hele jorden. Tjeneren kom tilbage og forsikrede, at han intet kunne se. Hunden hylede stadig, og dens hylen syntes hele tiden at komme fra samme sted.

Vi satte os til bords, men vi følte os lidt bevægede, særlig vi unge. Det gik godt, indtil vi kom til stegen, så gav klokken sig atter til at ringe, tre gange i træk, tre store, lange slag, som dirrede lige ud i vore fingerspidser, og som fuldstændig tog vejret fra os. Med gaflen i hånden sad vi og stirrede på

hinanden, stadig lyttende og grebet af en slags overnaturlig frygt.

Endelig sagde min moder:

"Det er mærkeligt, at de har ventet så længe med at ringe igen. Gå ikke alene, Baptiste, en af herrerne vil nok gå med Dem."

Min onkel François rejste sig. Han var bygget som en Herkules og var meget stolt over sine kræfter; der var ikke den ting i verden, han var bange for. Min fader sagde til ham: "Tag et gevær med, man kan ikke vide, hvad det kan være."

Men min onkel tog kun en stok og gik ud, fulgt af tjeneren.

Vi andre blev siddende, rystende af angst og spænding, uden at spise og uden at tale. Min fader prøvede på at berolige os.

"I skal se," sagde han, "at det ikke er andet end en tigger eller en vejfarende, som er gået vild i sneen. Da der ikke straks kom nogen og lukkede op, da han ringede første gang, har han formodentlig forsøgt at finde vej, men det er ikke lykkedes ham, og så er han kommet tilbage."

Det forekom os, at onkel François var en hel time borte, endelig kom han igen, rasende og bandende: "Der er min salighed ikke en sjæl! Det er én, som vil holde os for nar! Der er ikke andet at se end den fordømte hund, som sidder og hyler en hundrede meter fra muren. Hvis jeg havde taget bøssen med, havde jeg skudt den ned for at få den til at holde mund."

Vi fortsatte vort afbrudte middagsmåltid, men stemningen blev dog ved med at være trykket. Vi havde på fornemmelsen, at der ville foregå noget, at klokken om lidt ville begynde at ringe igen.

Og den ringede, lige i det øjeblik, da festkagen blev skåret i stykker. Alle herrerne fo'r op fra deres pladser. Onkel François, der havde drukket champagne, udbrød, at han ville slå "det asen" sønder og sammen og var så rasende, at min moder og min tante kastede sig over ham for at hindre ham i at gå. Min fader, der ellers var meget rolig og ikke meget bevægelig – han havde en gang ved et fald med hesten brækket det ene ben og slæbte foden efter sig – erklærede, at han ville vide, hvad det var, og at han selv ville gå. Mine brødre, der var atten og tyve år gamle, løb op for at hente deres bøsser, og da ingen lagde mærke til mig, snappede jeg en fuglebøsse og beredte mig til at slutte mig til ekspeditionen.

Den drog straks afsted, min fader og min onkel gik i forvejen sammen med Baptiste, der bar en lygte. Mine to brødre Jacques og Paul fulgte bagefter og allersidst kom jeg uden at bryde mig om, at min moder, der sammen med sin søster og mine kusiner blev stående i døren, bønfaldt mig om ikke at gå med.

I den sidste time havde det atter sneet, og sneen dækkede træerne. Granerne bøjedes under den tunge, hvide klædning; de lignede hvide pyramider, kæmpemæssige sukkertoppe. Gennem det tætte grå slør af de fine, faldende flokke skimtedes knapt nogle tyndere træer, der stod helt blege i mørket. Sneen faldt så tæt, at vi ikke kunne se ti skridt frem for os, skønt lygten lyste med et kraftigt skær. Da vi begyndte at stige ned ad vindeltrappen inde i muren, blev jeg virkelig bange. Jeg havde en følelse af, at der var nogen, der gik bag ved mig, at en eller anden ville gribe mig om skuldrene og hale mig med sig, og jeg fik lyst til at vende om, men da jeg så skulle alene tilbage gennem haven, turde jeg ikke.

Jeg hørte døren ud til landevejen blive lukket op og straks derefter min onkel bande: "Så skulle da også satan stå i ham, nu er han borte igen! Men lad mig bare finde hans spor, så skal han få, hvad har han godt af."

Det var uhyggeligt at se ud over markerne eller rettere at føle dem ligge foran os, for vi så dem ikke, vi så kun et endeløst sneslør, foroven og forneden, til højre, til venstre, over alt.

Min onkel vedblev:

"Så, nu hyler hunden igen. Jeg skal lære den køter, hvorledes jeg skyder. Det er da altid et resultat!"

Men min fader, der var meget godmodig, svarede: "Vi gør bedre i at tage det stakkels forsultne dyr med op. Den hyler jo efter hjælp, det lyder aldeles som et menneske, der er i nød. Kom, lad os se, om vi kan finde den."

Vi gik videre ind i det tætte, dalende slør, det hvide skum, der fyldte mørket og luften med sin hvileløse uro og isnede, når det smeltede, isnede, som om det brændte, som om det sted på huden, hvor de små hvide flokke ramte, forvandledes til et sviende brandsår.

Lige til knæene sank vi ned i denne kolde og bløde dej, og vi måtte løfte benene højt i vejret for at komme frem. Efterhånden som vi gik, lød hundens hylen stærkere og tydeligere. Endelig råbte min onkel: "Der er den!" og vi standsede for at undersøge den, således som man bør gøre, når man i mørke står overfor en fjende.

Jeg kunne intet se, og jeg listede mig derfor forsigtigt hen til de andre. Nu fik jeg øje på den. Den gjorde et uhyggeligt og skrækindjagende indtryk, denne store sorte hund, en langhåret hyrdehund med ulvehoved, som den stod dér på sine fire ben i

lysstriben, som lygten kastede hen over sneen. Den rørte sig ikke og den hylede ikke mere, den stod og så på os.

Onkel François sagde: "Det er mærkeligt, at den hverken kommer hen til os eller viger tilbage. Jeg har mest lyst til at sende den en kugle."

Men med fast stemme svarede min fader: "Nej, lad os få fat på den."

"Den er ikke alene," udbrød min broder Jacques, "der er noget ved siden af den."

Der var ganske rigtigt noget bag ved den, noget gråt, men det var umuligt at skelne, hvad det var. Vi gik forsigtigt videre.

Da hunden så, at vi kom nærmere, satte den sig på sin hale. Den så slet ikke ondskabsfuld ud, den gjorde snarere indtrykket af at være tilfreds over at have lokket mennesker til sig.

Min fader gik lige hen til den. Hunden slikkede hans hænder, og nu så vi, at den var spændt for en lille vogn, en slags legetøjsvogn, der var helt indsvøbt i to eller tre uldtæpper. Vi løftede tæpperne til side, og da Baptiste holdt sin lygte hen over vognen, som lignede en lille rullende niche, fik vi øje på et lille barn, der lå og sov.

Vi blev så forbløffede, at vi ikke kunne sige et ord. Min fader var den første, der besindede sig, og da han havde et stort hjerte og en lidt overspændt sjæl, strakte han sin hånd ud over vognen og sagde: "Stakkels forladte barn, du skal få et hjem hos os!"

Og han befalede min broder Jacques at trække afsted med vort fund.

Vi satte os i bevægelse, og min fader gav sig uvilkårligt til at tænke højt:

"Et eller andet elskovsbarn, hvis stakkels moder i mindet om det lille Jesusbarn har ringet på min dør på denne Hellig Tre Kongers aften."

Han standsede på ny, og så højt han kunne, råbte han fire gange ud i natten mod alle fire verdenshjørner: "Vi tager det til os!" så lagde han hånden på sin broders skuldre og hviskede: "Tænk, François, om du havde skudt på hunden!"

Min onkel svarede ikke, men gjorde i mørket korsets tegn, for til trods for sine store ord var han meget religiøs.

Vi havde løsnet hunden, der fulgte bagefter os.

Hvad der virkelig var kønt, det var vor tilbagekomst. Det voldte os noget besvær at få vognen op ad trappen, men endelig lykkedes det, og vi trak den ind i vestibulen.

Hvor min moder var pudsig, så forfjamsket og så tilfreds. Og mine fire små kusiner (den yngste af dem var seks år), de lignede fire høns omkring en rede. Barnet, der stadig sov, blev taget op af vognen. Det var en lille pige, som vel kunne være en seks uger. I hendes svøb fandt vi ti tusinde francs, som min fader satte fast for hende, for at hun kunne have en medgift.

Det var altså ikke noget fattigmandsbarn … måske var det et barn af en eller anden fornem herre og en lille landsbypige … eller … ja, vi har gjort os de mest forskellige tanker, og vi har aldrig fået noget at vide … aldrig … aldrig så meget som en tøddel … selv hunden var der ingen, som kendte. Den var fremmed på egnen. Men så meget er vist, at den, som den aften ringede tre gange på vor dør, må have vidst god besked om mine forældre for netop at vælge dem.

På den måde blev frøken Perle, da hun var seks uger gammel, optaget i familien Chantal.

Det var forresten først senere, at hun blev kaldt Perle. Hun blev døbt "Marie Simone Claire" og "Claire" skulle være hendes efternavn.

Jeg kan forsikre dig, at det var løjerligt at komme tilbage til spisestuen med den lille unge, som nu var vågnet, og som kiggede på menneskene og lysene omkring sig med sine blå, udtryksfulde øjne, der endnu havde ondt ved at fæstne blikket.

Vi satte os på ny til bords, og kagen blev delt imellem os, jeg blev konge og valgte til dronning frøken Perle, ligesom du for lidt siden. Men den aften anede hun rigtignok ikke noget om den ære, jeg viste hende.

Barnet blev altså adopteret og opdraget i vor familie. Hun voksede til, årene gik. Hun var sød, blid og lydig. Vi holdt alle af hende og ville have forkælet hende forfærdeligt, hvis min moder ikke havde forhindret det.

Min moder var en dame, der satte pris på, at der var orden i tingene, og at alt kom på sin rette plads. Hun havde ikke noget imod at behandle den lille Claire som sine egne sønner, men hun sørgede alligevel for, at der var den fornødne afstand imellem os, og at forholdet var tilstrækkelig tydeligt understreget.

Så snart barnet kunne skønne det, fortalte hun det derfor dets historie og indpodede blidt og kærligt den lille forståelsen af, at hun for familien Chantal var en adoptivdatter, som den nok havde taget til sig, men som alligevel var en fremmed.

Med en mærkelig klogskab og et overraskende instinkt opfattede Claire dette forhold, og hun forstod at indtage og holde sig på den plads, der var indrømmet hende, med en

sådan takt, en sådan ynde og en sådan elskværdighed, at hun rørte min fader til tårer.

Selv min moder blev så bevæget over den kærlige taknemmelighed og den lidt frygtsomme hengivenhed, som denne indtagende lille skabning viste hende, at hun gav sig til at kalde hende: "Mit barn!" Undertiden, når den lille havde gjort et eller andet, der var særlig sødt og hensynsfuldt, skød min moder sine briller op på panden, hvad der altid hos hende var et tegn på rørelse, og erklærede: "Det er en perle, en sand perle, det barn!"

Dette navn blev hængende ved den lille Claire, og efterhånden blev hun og vedblev at være for os: "Frøken Perle!"

IV

Chantal tav. Han havde sat sig op på billardet og gyngede med benene, mens han i den venstre hånd havde en af kuglerne, som han gned med et lille stykke linned, som vi brugte til at udslette regnskabet med på tavlen og som vi benævnede "kridtkluden".

Blodet var steget ham lidt til hovedet, hans stemme var blevet sløret, han talte nærmest for sig selv småsnakkede sig ind i sine minder og lod blidt sine tanker vandre mellem de ting og begivenheder, som efterhånden vågnede i hans sind, på samme måde, som man kan finde på at spadsere rundt i gamle familiehaver, hvor man er vokset op og hvor hvert træ, hver sti, de blomstrende syrenbuske, de duftende laurbær og taxtræerne, hvis fede røde bær knalder mellem éns fingre, for hvert skridt får en lille erindring fra éns forbigangne liv til at dukke frem, en af de mange små, ubetydelige og herlige erindringer, som danner bunden, islætten for hele livet.

Jeg stod lige over for ham, lænet op imod væggen og med hænderne støttet på min overflødige billardkø.

Efter et øjebliks tavshed fortsatte han:

"Å, herregud, hvor hun var køn, da hun var atten år! … og graciøs … og indtagende … den søde … søde … og gode … og flinke lille pige! … Hun havde et par øjne … blå … og dybe … og klare … jeg har aldrig set mage til øjne!"

Han tav igen og jeg spurgte:

"Hvorfor har hun aldrig giftet sig?"

Han svarede, ikke mig, men disse ord "giftet sig", der nåede hans øren:

"Hvorfor? Hvorfor? Hun har ikke villet … ikke villet. Hun havde jo sin medgift, tredive tusinde francs, og der var flere, der friede til hende … men hun ville ikke! Hun var så tungsindig en overgang. Det var på den tid, da jeg ægtede min kusine, den lille Charlotte, min kone, som jeg havde været forlovet i seks år."

Jeg så på Chantal, og jeg havde en fornemmelse af, at jeg trængte ind i hans tanker, at jeg på én gang så ind i et af de små og ubarmhjertige dramaer, der udspilles i hæderlige hjerter, hjerter, som intet har at bebrejde sig, et af de mange skjulte og stille hjerter, som ingen kender, ikke en gang dem, der er deres tavse og tålmodige ofre.

Og drevet frem af en pludselig og dristig nysgerrighed sagde jeg:

"De burde have giftet Dem med hende, hr. Chantal."

"Jeg? Jeg skulle have giftet mig med hvem?"

"Med frøken Perle."

"Hvorfor det?"

"Fordi De holdt mere af hende end af Deres kusine."

Han stirrede på mig med et par underlige, runde og forvildede øjne. Så stammede han:

"Jeg holdt af hende ... jeg? ... Hvorledes det? ... Hvem har sagt dig det? ..."

"Herregud, det kan jeg da se ... og det var oven i købet for hendes skyld, at De opsatte brylluppet med Deres kusine, som måtte vente på Dem i seks år."

Han slap kuglen, som han havde i sin venstre hånd, tog om kridtkluden med begge hænder, dækkede sit ansigt med den og gav sig til at hulke i den. Han græd på en underlig ynkelig og latterlig måde, som en svamp, der bliver presset, vandet løb på samme tid ud af hans øjne, hans næse og hans mund. Og han hostede og spyttede og snøftede, pudsede sin næse i kridtkluden, tørrede sine øjne med den, nøs og lod atter tårerne flyde ud gennem alle ansigtets sluser med en snorkende halslyd, som fik mig til at tænke på én, der gurgler sig.

Jeg var ganske forfjamsket og skamfuld. Jeg havde lyst til at løbe min vej og jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige eller gøre eller finde på.

Og pludselig lød fru Chantals stemme ude på trappegangen:

"Nå, har I ikke snart røget færdig?"

Jeg lukkede døren op og råbte ned:

"Jo, frue, nu kommer vi."

Derpå styrtede jeg hen til hendes mand og greb ham i armen:

"Hr. Chantal, kære hr. Chantal, hør på mig, Deres kone kalder på Dem, tag Dem sammen, skynd Dem at tage Dem sammen, vi må gå ned til de andre ... tag Dem sammen."

Han stammede:

"Ja, ja … nu kommer jeg … Stakkels pige! … Nu kommer jeg … sig til hende, at jeg kommer."

Han begyndte omhyggeligt at tørre sit ansigt med kluden, som i de sidste to-tre år var blevet brugt til at viske kridtet af tavlen, og præsenterede sig halvt rød og halvt hvid, med næsen, panden, kinderne og hagen indsmurt med kridt og med ophovnede øjne, der endnu var fulde af tårer.

Jeg tog hans hånd og trak ham ind i hans sovekammer, idet jeg hviskede:

"Jeg beder Dem om forladelse, jeg beder Dem mange gange om forladelse, hr. Chantal … Det gør mig ondt, at jeg har gjort Dem bedrøvet … men jeg vidste ikke, at De … ja, De forstår mig nok."

Han trykkede min hånd.

"Ja, vist så … ja … ja … der gives jo kedelige øjeblikke."

Han dyppede hele ansigtet ned i vandfadet. Da han havde tørret sig, forekom han mig endnu ikke præsentabel, men jeg fandt på en lille list. Da han ængstelig så sig i spejlet, sagde jeg til ham:

"De behøver bare at sige, at De havde fået et støvgran i øjet, så kan De græde, mens de alle ser på det, lige så meget De har lyst til."

Han fulgte mit råd og gik ned, gnidende øjnene med sit lommetørklæde. Der blev stor opstandelse. De ville alle se, om de ikke kunne finde det lille støvgran, og fortalte om lignende tilfælde, hvor det havde været nødvendigt at sende bud efter en læge.

Jeg havde sat mig hen ved siden af frøken Perle, og jeg iagttog hende, pint af en så heftig nysgerrighed, at den næsten blev til

en lidelse. Jeg kunne godt tænke mig, at hun havde måttet være meget smuk med sine blide øjne, der var så store, så rolige og så stille, at man fik indtrykket af, at hun aldrig lukkede dem således som andre menneskelige væsener. Hendes klædedragt var lidt latterlig, hun var klædt på som en rigtig gammel jomfru, og den misklædte hende, men dog uden at gøre hende kejtet.

Jeg fik en følelse af, at jeg så ind i hende, ligesom jeg for lidt siden havde set ind i Chantals sjæl; hele hendes beskedne, fordringsløse og opofrende tilværelse lå åben for mig, og jeg blev grebet af en trang, en uovervindelig, bydende trang til at udspørge hende, til at få at vide, om også hun havde elsket ham, om hun ligesom han havde lidt og havde kendt den samme lange, hemmelige, nagende længsel, som man ikke ser og som man ikke aner, men som får luft om natten i det mørke sovekammers ensomhed. Jeg så på hende, jeg så hendes hjerte banke under kjolelivet, og jeg spurgte mig selv, om dette milde, åbenhjertige ansigt hver aften havde stønnet mod den fugtige bløde hovedpude, og om hendes legeme i sengens feberhede havde været gennemrystet af gråd.

Og ganske sagte ligesom børnene, når de slår en ting itu for at se, hvad der er inden i, sagde jeg til hende:

"Hvis De havde set hr. Chantal græde for lidt siden, så ville det have gjort Dem ondt."

Hun skælvede:

"Hvad siger De? Græd han?"

"Ja, det kan De tro, han gjorde."

"Men hvorfor dog?"

Hun så ud til at være stærkt bevæget.

Jeg svarede:

"For Deres skyld."

"For min skyld?"

"Ja, han fortalte mig, hvor højt han i sin tid havde elsket Dem, og hvor meget det havde kostet ham at gifte sig med sin kusine i stedet for med Dem ..."

Hendes blege ansigt syntes at blive endnu lidt længere, hendes store, rolige øjne, der altid stod åbne, lukkede sig pludseligt, så hurtigt, at det var, som om de lukkede sig for bestandig. Fra stolen gled hun ned på gulvet, hvor hun sank sammen, blødt og langsomt som et sjal, der er tabt.

Jeg råbte:

"Hjælp! Hjælp! Frøken Perle får ondt!"

Fru Chantal og hendes døtre styrtede til, og mens der blev løbet efter vand, et håndklæde og eddike, tog jeg min hat og listede bort.

Jeg skyndte mig derfra, mit hjerte var rystet og mit sind fyldt med samvittighedsnag og fortrydelse. Alligevel var der øjeblikke, hvor jeg var tilfreds, og hvor det forekom mig, at jeg havde begået en rosværdig og nødvendig handling.

Jeg spurgte mig selv: "Har jeg handlet rigtigt? Har jeg handlet forkert?" Det lå gemt i deres sjæle som en blystump i et lukket sår. Ville de nu ikke føle sig lykkeligere? Det var for sent til, at deres lidelser kunne begynde forfra, og dog tidsnok til, at mindet kunne fylde dem med blid vemod.

Og måske ville de en aften i det kommende forår, når en månestråle faldt ned gennem grenene og lagde sig som en stribe over græsset foran deres fødder, blive smittet af stemningen omkring dem og gribe hinandens hænder for at

trykke dem i erindring om deres fælles, indestængte og grusomme smerte; og måske ville dette korte håndtryk få lidt af den betagelse, som de ikke fik lov til at kende, til at løbe gennem deres årer og et øjeblik lade disse to genopstandne døde mærke et hastigt og guddommeligt pust af den rus, det vanvid, som i en eneste skælven skænker to elskende en større lykke end andre kan samle i et helt liv.

Rosalie Prudent

Der var i denne sag et mysterium, som det hverken var de edsvorne, retsformanden eller selv den offentlige anklager muligt at gennemtrænge.

Pigen Prudent (Rosalie), som var tjenestepige hos ægteparret Varambot, Mantes, var blevet frugtsommelig, uden at hendes herskab vidste noget om det, havde født om natten i sit kammer oppe på kvisten og derefter dræbt sit barn og gravet det ned i haven.

Det var den sædvanlige historie om de barnemord, som begås af unge tjenestepiger. Men der var en omstændighed, som var ganske uforklarlig. Ved den undersøgelse, som rettens folk havde foretaget i Rosalie Prudents værelse, var der blevet fundet et fuldstændig færdigt udstyr til et spædt barn. Dette udstyr var blevet lavet af Rosalie selv, der i de sidste tre måneder havde tilbragt sine nætter med at klippe det til og sy det. Dette var blevet bevidnet af urtekræmmeren, hvor hun havde købt lys for at kunne se at udføre arbejdet; disse lys havde hun i øvrigt betalt af sin løn. Ydermere var det blevet fastslået, at egnens jordemoder, som hun havde henvendt sig til, og som hun havde underrettet om sin tilstand, havde givet hende alle oplysninger og de nødvendige praktiske råd for det tilfælde, at fødslen skulle indtræffe på et tidspunkt, hvor det var umuligt at skaffe hjælp. Desuden havde hun i Poissy søgt om en plads til pigen, der forudså, at hun ville blive sagt op, for ægteparret Varambot var ikke til at spøge med, når det gjaldt moralen.

De var begge blevet tilsagt til at møde i retten og dér sad de, både manden og konen, et provinsielt småborgerpar, som levede af deres penge, og som var rasende på denne tøjte, der havde besudlet deres hus. De ville helst have haft hende henrettet lige straks uden forhør eller dom, og de overvældede hende med deres hadefulde vidnesbyrd, som i deres mund næsten blev til anklager.

Den skyldige, en høj og kraftig, normannisk bondepige, der var ret oplyst i forhold til sin stand, græd hele tiden og svarede slet ikke på de spørgsmål, som rettedes til hende.

Man var nødt til at slå sig til tåls med den formodning, at hun havde udført sin barbariske dåd i et øjebliks fortvivlelse eller vanvid, eftersom alt tydede på, at hun havde håbet at kunne beholde og opdrage sit barn.

Retsformanden forsøgte dog endnu en gang at få hende til at tale for at opnå en tilståelse. Han formanede hende med den største mildhed og fik hende endelig til at forstå, at alle de mænd, der her var forsamlede for at dømme hende, på ingen måde ønskede hendes død, og at de endog kunne have medfølelse med hende.

Så bestemte hun sig.

Han spurgte:

"Nå, sig os så først, hvem der er fader til barnet?"

Hidtil havde hun hårdnakket skjult det, men nu så hun lige over på sit herskab, der nylig uden barmhjertighed havde bagvasket hende, og svarede:

"Det er hr. Joseph, hr. Varambots brodersøn."

Det gav et sæt i de to ægtefæller, og de skreg begge på samme tid:

"Det er ikke sandt! Hun lyver! Det er uforskammet!"

Retsformanden pålagde dem tavshed og fortsatte:

"Gå kun videre, fortæl os, hvordan det gik til."

Og pludselig blev hun veltalende, hun lettede hele sit tillukkede hjerte, sit stakkels, ensomme og knuste hjerte, og udøste sin sorg, al sin sorg, for disse mænd, som hun hidtil havde antaget for sine fjender og ubønhørlige dommere.

"Ja, det er hr. Joseph Varambot. Det var, da han i fjor var hjemme for at holde ferie."

"Hvad er han, denne Joseph Varambot?"

"Han er underofficer i artilleriet. Han var to måneder hjemme. To måneder midt på sommeren. Jeg havde slet ikke tænkt på noget, da han begyndte at forfølge mig med øjnene og være opmærksom mod mig og sige pæne ting til mig hele dagen igennem. Jeg lod mig narre af det. Han blev ved med at gentage for mig, at jeg var en smuk pige, at jeg var indtagende … at jeg var efter hans smag … Jeg synes også godt om ham, det var umuligt andet … Hvad skal man gøre? Man kan ikke lade være med at høre efter den slags ting, når man står ene … ganske ene i verden … Ja, for jeg har ingen på hele jorden … ikke én, som jeg kan tale med … og ikke én, som jeg kan betro mig til, når der er noget, jeg er ked af … Jeg har ikke mere nogen far eller mor, og jeg har aldrig haft hverken søstre eller brødre, slet ingen! Det var, ligesom om jeg havde fået en voksen broder, der havde været borte og nu pludselig var kommet igen, sådan følte jeg det, når han talte til mig … Så en aften bad han mig gå med sig ned til floden, for at ingen skulle høre os snakke. Det gjorde jeg … Og så ved jeg ikke mere, hvorledes det gik til … han tog mig om livet … og jeg kunne ikke stå imod … jeg havde lyst til at

græde, luften var så mild … og så var det måneskin … nej, jeg kunne ikke … jeg kunne ikke andet … og jeg lod ham gøre, hvad han ville … Det varede tre uger, lige så længe han var hjemme … Jeg kunne have fulgt ham til verdens ende … Så rejste han … Jeg vidste ikke af, at jeg skulle have et barn … jeg vidste det ikke før en måned senere …"

Hun gav sig til at græde så voldsomt, at retten måtte give hende lidt tid til at komme sig.

Så sagde retsformanden i samme tone som en præst i skriftestolen:

"Fortæl kun videre."

Hun begyndte atter at tale:

"Da det gik op for mig, at jeg var frugtsommelig, gik jeg hen til madam Bouduin, jordemoderen, hun kan selv sige, at det er sandt. Jeg spurgte hende, hvorledes jeg skulle bære mig ad, hvis det kom, uden at hun var der. Derefter gav jeg mig til at lave barnets tøj, nat efter nat sad jeg oppe, lige til klokken to om morgenen, og så gav jeg mig til at søge en anden plads, for jeg vidste godt, at jeg ville blive jaget bort. Men jeg ville blive så længe som muligt, hvor jeg var, for at spare penge sammen, for jeg havde ikke så mange, og jeg skulle jo bruge nogen til den lille …"

"Det var altså ikke Deres hensigt at dræbe barnet?"

"Nej, nej, hr. assessor … det var det ikke … det var det ikke!"

"Hvorfor gjorde De det da?"

"Nu kommer jeg til det … Det skete tidligere, end jeg havde troet. Det kom over mig nede i køkkenet, da jeg stod og vaskede op.

Hr. og fru Varambot var allerede gået i seng. Jeg gik op på mit kammer, men jeg var nær aldrig kommet derop, jeg måtte hale mig op ved hjælp af gelænderet. Jeg lagde mig på gulvet … det var et stengulv … for ikke at ødelægge sengen. Det varede måske en time, måske to, måske tre, det ved jeg ikke, så ondt gjorde det. Men til sidst pressede jeg på af al min kraft, jeg følte, at barnet slap ud og tog det op.

Å, jeg var så glad, så glad. Jeg gjorde alt, hvad madam Bouduin havde sagt til mig, alt! Og så lagde jeg den lille op på min seng! … Men på én gang begyndte det at gøre ondt, så ondt igen, som om jeg skulle dø … Ja, hvis mændene skulle lide det, så kom der såmænd ikke så mange børn … jeg faldt ned på knæ og bagefter om på ryggen på gulvet … og så døjede jeg igen, måske en lille time til, måske to, dér, ganske alene … og så kom der en til … en lille til … to … ja, to! … Jeg tog den, ligesom jeg havde taget den første, og lagde den op på sengen ved siden af den anden – to –! Var det ikke forfærdeligt? To børn! Jeg, som tjener tyve francs om måneden! … Hvor kunne det være muligt! … En, det kan man til nød klare, når man selv undværer, men to! … Det hele drejede rundt for mig. Jeg vidste slet ikke, hvad jeg gjorde … Kunne jeg vel vælge?

Nej, jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde! Jeg syntes, at jeg måtte dø! Jeg lagde hovedpuden over dem, uden at vide, hvad jeg gjorde … jeg kunne jo ikke beholde to … og så lagde jeg mig selv ovenpå … jeg blev liggende hele natten og kastede mig omkring og græd, lige indtil det begyndte at blive lyst udenfor vinduet. De var begge to døde under hovedpuden … jeg tog dem, listede mig ned ad trappen og ud i køkkenhaven, tog gartnerens spade og gravede dem ned i jorden, så dybt, som jeg kunne, den ene et

sted og den anden et andet, men ikke sammen, for jeg ville ikke have, at de skulle tale om deres mor, hvis sådan nogle små døde kan tale … det ved man jo ikke?

Da jeg så kom op i min seng igen, blev jeg så dårlig, at jeg ikke kunne stå op. Der blev sendt bud efter lægen, som opdagede det hele. Det er sandheden, hr. assessor. Nu kan De gøre, som De vil, jeg er parat."

Halvdelen af de edsvorne pudsede gang på gang deres næse for ikke at komme til at græde. Flere kvinder blandt tilhørerne hulkede.

Retsformanden fortsatte forhøret:

"Hvor har De gravet den anden ned?"

Hun spurgte:

"Hvad for en af dem har De fundet?"

"Den … den … der lå i artiskokbedet."

"Nå, ja … den anden ligger mellem jordbærrene, lige ved brønden."

Hun gav sig atter til at græde, som om hendes hjerte skulle briste.

Pigen Rosalie Prudent blev frikendt.

Katte

I

Cap d'Antibes.

Jeg sad forleden dag på en bænk udenfor min dør, midt i solen, foran et bed med blomstrende anemoner, og læste i en bog, der nylig var udkommet, en ærligt skrevet bog, noget, der er lige så fortryllende som sjældent. En stor, hvid kat, der tilhører gartneren, sprang op på mine knæ; ved dette sæt smækkede bogen i, og jeg lagde den fra mig på bænken for at kærtegne dyret.

Det var varmt. En duft af nye blomster, en endnu ligesom frygtsom duft bares let og med mellemrum gennem luften, der også af og til gennembævedes af en kold gysen, der kom fra de høje, hvide tinder, som jeg skimtede i det fjerne.

Men solen var skarp og brændende. Det var, som om den borede sig ned i jorden og fik den til at leve, den kløvede frøkornene for at vække de slumrende spirer, og knopperne, for at de unge blade kunne komme til at folde sig ud.

Katten rullede sig på ryggen på mit skød med poterne op i luften; den åbnede og lukkede sine kløer, blottede sine spidse tænder og mellem øjenlågenes næsten helt tillukkede revner lyste dens øjne grønligt. Jeg klappede og kærtegnede det slappe og nervøse dyr, der var smidigt som silke, blødt, varmt, lækkert og farligt. Det knurrede henrykt, parat til at bide, for det holder lige så meget af at kradse som af at blive kærtegnet. Det strakte hals og bølgede sig, og når jeg hørte op med at røre ved det,

rejste det sig og gnubbede sit hoved ind under min løftede hånd.

Jeg mærkede, at jeg gjorde katten nervøs, og den gjorde også mig nervøs, for jeg både elsker og afskyr dem, disse indtagende og troløse dyr. Jeg holder af at røre ved dem, at føle deres silkebløde, knitrende pels glide under min hånd, at fornemme den varme, som strømmer ud fra det fine og glatte skind. Der gives intet blødere, intet, der giver huden et så lækkert, forfinet og sjældent indtryk som en kats lune og sitrende klædning. Men denne levende klædning fremkalder i mine fingre en underlig, glubsk trang til at kvæle dyret, som jeg kærtegner. Jeg føler den lyst, som det har til at bide mig, og denne lyst smitter mig, strømmer som en elektrisk strøm over i mig, strømmer fra mine fingerspidser, der borer sig ned i den varme pels, op langs mine nerver, langs med mine arme, op til mit hjerte, til mit hoved; den fylder mig, løber langs med min hud, får mig til at bide mine tænder sammen. Og hele tiden, hele tiden føler jeg i mine ti fingerspidser den lette og hurtige snurren, der trænger op i mig og breder sig over hele mit legeme.

Og hvis dyret begynder, hvis det bider mig eller kradser mig, griber jeg det om halsen, svinger det rundt i luften og slynger det som en sten i en slynge langt fra mig, så hurtigt og så brutalt, at det aldrig kan få tid til at hævne sig.

Jeg husker, da jeg var barn; den gang elskede jeg allerede katte med den samme pludselige trang til at kvæle dem med mine små hænder, og en dag fik jeg nede i den anden ende af haven, helt nede ved indgangen til skoven, øje på noget gråt, der rullede sig i det høje græs. Jeg gik nærmere for at se, hvad det var. Det var en kat, som var fanget i en rævesaks, og som var

ved at kvæles. Rallende og døende vred den sig, rev jorden op med sine kløer, sprang op, faldt slap tilbage og begyndte forfra; dens hæse og hurtige stønnen lød som en pumpe; det var en skrækkelig lyd – jeg hører den endnu.

Jeg kunne havde taget en spade og hugget saksen over, jeg kunne have løbet efter tjeneren eller hentet min fader – nej, jeg rørte mig ikke af pletten; med bankende hjerte blev jeg stående for at se den dø, fyldt af en skælvende og grusom glæde, det var jo en kat! Hvis det havde været en hund, ville jeg hellere have slidt ståltråden over med mine tænder end lade den lide et sekund længere.

Og da den var død, helt død, men endnu varm, gik jeg hen og følte på den og trak den i halen.

II

De er alligevel bedårende, bedårende især, fordi man, mens man kærtegner dem og de gnider sig op imod én, knurrer af velbehag, ruller sig på éns knæ og stirrer på én med deres gule øjne, der aldrig synes at se, har en tydelig følelse af falskheden i deres kælenskab og den troløse egoisme i deres glæde.

Kvinderne gør et lignende indtryk på én, disse henrivende søde skabninger med de klare og falske øjne, som har udvalgt os for at kunne gnide sig op ad kærligheden. Når man er dem nær, når de åbner deres arme og byder deres læber frem, når man favner dem med brændende hjerte, når man nyder den sanselige og svulmende glæde ved deres bløde kærtegn, føler man tydeligt, at det er en kat, man har hos sig, en kat med klør og tænder, en lumsk og troløs kat, en kælen fjende, der vil bide, når hun er blevet træt af at kysses.

Alle digtere har elsket katte. Baudelaire har besunget dem i guddommelige vers.

III

Jeg har en gang haft en ejendommelig fornemmelse af at have boet i den hvide kats fortryllede slot, et feslot, hvor der herskede et af disse bølgende, hemmelighedsfulde og forvirrende dyr, det eneste måske af alle levende væsener, hvis trin man aldrig hører.

Det var i fjor sommer, på denne samme Middelhavskyst.

Der var en skrækkelig hede i Nizza, og jeg forhørte mig, om ikke egnens beboere oppe mellem bjergene havde en eller anden dal, hvor de kunne søge hen for at trække vejret.

Thorenc-dalen blev nævnt, og jeg fik lyst til at se den.

Jeg måtte først tage til Grasse, parfumernes by, som jeg en anden gang vil fortælle om og skildre, hvorledes man fabrikerer disse blomsteressenser, der indeholder så megen koncentreret blomsterduft, at de har en værdi indtil to tusinde francs pr. liter. Jeg tilbragte natten i et af byens gamle hoteller, et ret middelmådigt sted, hvor maden var lige så tvivlsom som værelsets properhed. Den næste morgen drog jeg videre.

Vejen gik midt ind mellem bjergene, den løb langs med dybe kløfter under nøgne, spidse og vilde tinder. Jeg fandt, at det var et mærkeligt sommeropholdssted, der her var blevet anvist mig, og jeg var lige ved at vende om for endnu samme aften at kunne være tilbage i Nizza, da jeg pludselig foran mig, oppe på et bjerg, som syntes at spærre vejen for mig, fik øje på en vældig og beundringsværdig ruin, der med himlen som baggrund tegnede sine tårne, sine sammensunkne mure, hele en død

fæstnings ejendommelige arkitektur. Det var en gammel tempelridder-borg; det var tempelridderne, der i fordums tid herskede over hele Thorenc-egnen.

Vejen løb imidlertid uden om bjerget og pludselig så jeg foran mig en lang, grøn, frisk og kølig dal. På bunden var der græsmarker, strømmende vand og piletræer, på skråningerne graner, der nåede helt op til himlen.

Lige overfor ridderborgen, på den anden side af dalen, men lavere, ligger et beboet slot, Quatre-Tours-slottet, der blev bygget henimod 1530. Der ses dog ikke det mindste spor af renæssancens bygningskunst.

Det er en tung og solid, firkantet bygning, der gør et ret imponerende indtryk; den er, som navnet angiver, flankeret af fire tårne.

Jeg havde et anbefalingsbrev til ejeren af dette gods, og han tillod mig ikke at tage ind i hotellet, men forlangte, at jeg skulle være hans gæst.

Hele dalen, der virkelig er aldeles bedårende, er et af de mest henrivende sommeropholdssteder, man kan tænke sig. Jeg spadserede omkring, lige indtil det begyndte at mørkne, og efter middagen trak jeg mig tilbage til det værelse, der var blevet mig anvist.

Jeg kom først igennem en slags salon, hvis vægge var betrukket med gammel, korduansk læder, derpå ind i et andet værelse, hvor jeg ved skæret af mit lys fik et hastigt indtryk af væggene, som var dækket med gamle dameportrætter, og så ind i værelset, hvor min seng stod.

Så snart jeg var blevet alene, undersøgte jeg det nøjere. Det var betrukket med gamle, malede lærredstapeter, hvor man så

rosenrøde slotte i baggrunden af blå landskaber og store fantastiske fugle under blade af kostbare stene.

Mit toiletkabinet var i et af tårnene. Vinduerne, som var brede ind imod værelset og snævredes ind ud mod lyset, gik gennem hele den tykke mur og var som en slags skydehuller, disse åbninger, hvorigennem man dræber mennesker.

Jeg låsede min dør, gik i seng og faldt i søvn.

Og jeg drømte. Man drømmer altid lidt af det, der er hændet én om dagen. Jeg rejste; jeg kom ind i et herberg, hvor der foran kaminilden sad en tjener i et pragtfuldt livré og en murer, et mærkeligt sammensat selskab, som jeg imidlertid på ingen måde forundrede mig over. De talte om Victor Hugo, som nylig var død, og jeg blandede mig i samtalen. Endelig gik jeg til ro i et værelse, hvis dør ikke kunne låses, og pludselig så jeg tjeneren og mureren, bevæbnede med mursten, komme listende forsigtigt hen mod min seng.

Jeg vågnede med et sæt, og der gik nogle øjeblikke førend jeg vidste, hvor jeg var. Så huskede jeg den foregående dags begivenheder, min ankomst til Thorenc og slotsherrens elskværdige modtagelse.

Jeg var lige ved at lukke mine øjenlåg, da jeg så, ja, jeg så virkelig, i mørket midt i stuen, omtrent i højde med et mandshoved, to ildøjne, der stirrede på mig.

Jeg fik fat på en tændstik, og idet jeg strøg den, hørte jeg en støj, en let og blød støj, som når et stykke fugtigt og sammenrullet linned falder på gulvet, men da jeg fik tændt lyset, så jeg intet andet end det store bord midt i stuen.

Jeg stod op, undersøgte begge værelserne, kiggede ind under sengen, lukkede skabene op, intet.

Jeg tænkte, at jeg havde fortsat min drøm lidt efter, at jeg var vågnet, og prøvede på atter at falde i søvn, hvad der hurtigt lykkedes mig.

Jeg drømte igen. Denne gang rejste jeg også, men det var i Orienten, i det land, som jeg elsker. Jeg kom til en tyrk, der boede midt ude i ørkenen. Det var en prægtig tyrk, ikke en araber, men en stor, tyk og elskværdig tyrk, klædt på som en tyrk med en turban på hovedet og en hel silkebutik på ryggen, en rigtig teatertyrk, der overøste mig med komplimenter, bad mig om at sidde på en vidunderlig blød divan og bød mig syltetøj.

En lille neger førte mig derefter til mit værelse – alle mine drømme endte åbenbart på samme måde – et himmelblåt, vellugtende værelse med tigerskind på gulvet. Foran ilden – denne forestilling om ilden forfulgte mig altså helt ud i ørkenen – sad på en lav stol en halvpåklædt kvinde og ventede på mig.

Hun var af den reneste østerlandske type med stjerner på kinderne, panden og hagen, umådelig store øjne og et herligt legeme, lidt brunt, men af en varm og sansebetagende brunlig tone.

Hun så på mig, og jeg tænkte:

"Se, den gæstfrihed kan jeg forstå! I vore dumme, nordiske lande med deres meningsløse snerperi, deres idiotiske blufærdighed og deres kortsynede moral, ville man aldrig falde på at modtage en gæst på denne måde."

Jeg gik hen til hende og talte til hende, men hun svarede mig kun med tegn, da hun ikke kunne et ord af det sprog, som min tyrker, hendes herre, talte så fortræffeligt.

At hun intet kunne sige, gjorde mig kun så meget des lykkeligere. Jeg tog hendes hånd og førte hende hen til mit leje, hvor jeg lagde mig ved siden af hende … ak, det er altid i sådanne øjeblikke, at man vågner! Jeg vågnede altså, og blev ikke synderlig overrasket ved under min hånd at føle noget varmt og blødt, som jeg kærligt kærtegnede.

Så klaredes mine tanker, og det gik op for mig, at det var en kat, der havde rullet sig sammen ved siden af min kind og tillidsfuldt lagt sig til at sove.

Jeg lod den blive liggende, gjorde ligesom den og faldt endnu en gang i søvn.

Da det blev dag, var den borte. Jeg troede oprigtig talt, at jeg havde drømt, for jeg begreb ikke, hvorledes den havde båret sig ad med at komme ind og ud, da min dør var låset.

Jeg fortalte mit eventyr, dog ikke det hele, til min elskværdige vært, der gav sig til at le og sagde:

"Den er naturligvis kommet ind gennem kattehullet."

Han løftede gardinet og viste mig et lille rundt og sort hul i muren.

Jeg fik at vide, at næsten alle gamle bygninger på egnen har sådanne lange smalle gange igennem deres mure, lige fra kælderen og op til kvisten, fra folkenes kamre og til herrens værelse. Takket være dem bliver katten stedets konge og behersker.

Den går ud og ind, som det behager den, spanker om i sit rige, som den har lyst til, kan lægge sig i alle sengene, se alt og høre alt, kende alle husets hemmeligheder, dets vaner og dets skjulte skændsler. Den er hjemme over alt, kan gå ind over alt,

dette dyr med de lydløse trin, denne tavse spejder, de hule mures natlige vandrer.

Fru Parisse

I

Jeg sad på molen i havnen i Obernon, tæt ved den lille landsby Salis for at se Antibes i solnedgang. Jeg havde aldrig set noget så overraskende og noget så smukt.

Indesluttet af sine tunge krigsmure, skød den lille by sig ud i havet midt i den vældige Nizza-bugt. De høje bølger, der kom ind ude fra rum sø, brødes mod dens fod og omgav den med en blomst af skum. Oven over voldene så man husene klatre op, det ene oven over det andet, op til to tårne, der som de to spidser på en antik hjelm pegede op mod himlen. Og disse to tårne aftegnede sig mod alpernes mælkeagtige hvidhed, mod den uhyre og fjerne snemur, der spærrede hele horisonten.

Mellem det hvide skum ved foden af murene og den hvide sne ved himlens grænse skinnede og knejsede den lille stad mod de nederste bjerges blå bund, og solnedgangen gød sit skær ud over en pyramide af huse med røde tage og hvide facader, der alligevel midt i alt det andet hvide var så forskellige, at de gjorde indtryk af at være af alle nuancer.

Himlen oven over Alperne var også blå, men af en anden hvidblå tone, som om sneen havde smittet af på den; tæt ved de blege tinder svævede nogle sølvskyer og på den anden side af bugten strakte Nizza sig ved kanten af vandet som en hvid stribe mellem havet og bjergene. To store latinersejl, der dreves frem af en stærk brise, syntes at flyve hen over bølgerne.

Jeg sad betaget af skuet. Undertiden kan man således se noget så skønt, så sjældent og så uforglemmeligt, at det for bestandig fæstner sig som et lykkeligt minde. Man kan leve, tænke, lide, røres og elske gennem blikket. Den, der forstår at føle med sine øjne, føler den samme intensive og forfinede nydelse ved at betragte tingene og mennesker som den, der har et så nervøst og fint mærkende øre, at hans hjerte svulmer ved at høre musik.

Jeg sagde til min ledsager, en hr. Martini, en sydbo af reneste vand:

"Se, det er et af de skønneste skuespil, som det nogensinde er blevet mig givet at beundre.

Jeg har set Mont Saint-Michel, denne kæmpejuvel af granit, ved daggry skyde frem af sandet.

Jeg har i Sahara set Raïanechergui-søen, som er halvtreds kilometer lang, lyse i et måneskin, der var lige så blændende som vor sol, og op imod månen sende sin hvidlige tåge, der var en damp af mælk.

Jeg har på Lipari-øerne set Volcanellos fantastiske svovlkrater, som en kæmpemæssig rygende og brændende blomst, en umådelig gul blomst, hvis stilk er en vulkan, udfolde sig midt ude i havet.

Og dog har jeg ikke set noget mere overraskende skønt end Antibes, når den i solnedgangen knejser på Alperne.

Jeg ved ikke hvorfor, men jeg fyldes af oldtidsminder. Strofer af Homer dukker frem i min hjerne. Det er en by fra det gamle Orient, jeg har foran mig, en af Odysséens byer, det er Troja! Skønt Troja lå langt fra havet."

Martini trak en rejsebog op af sin lomme og læste:

"Byen var oprindelig en koloni, der henimod året 340 før Kristi fødsel blev grundlagt af phokæerne fra Marseille. Den fik det græske navn: Antipolis, det vil sige "Mod-byen", byen lige overfor den anden, fordi den lå overfor Nizza, der var en anden marseillansk koloni.

Efter at romerne havde overvundet Gallien, gjorde de Antibes til en romersk by, og dens indbyggere fik romersk borgerret.

Af et epigram af Martial ved vi, at den i sin tid var …"

Han ville fortsætte, men jeg standsede ham:

"Det er mig ligegyldigt, hvad den var. Jeg siger Dem, at det var en af Odysséens byer, som jeg har liggende foran mig. Asien eller Europa – de to kyster lignede hinanden og der er på den anden side af Middelhavet ikke et eneste sted, der, således som her, får mig til at tænke på oldtiden."

En lyd af skridt fik mig til at dreje hovedet. En kvinde, en høj, mørkhåret kvinde gik forbi på vejen, der langs med havet fører ud til forbjerget.

Martini mumlede med det rungende sydlandske tonefald:

"Det er fru Parisse, hende, De ved!"

Nej, jeg vidste ikke, hvem hun var, men dette navn, der havde samme klang som den trojanske hyrdes, fæstnede min drøm.

Alligevel spurgte jeg:

"Hvem er fru Parisse?"

Han syntes at være meget tilfreds over, at jeg ikke kendte hende eller hendes historie.

Jeg forsikrede ham, at det virkelig var tilfældet, og jeg iagttog kvinden, der uden at se os, gik drømmende videre med langsomme og alvorsfulde skridt, således som jeg kunne tænke mig, at oldtidens kvinder havde gået. Hun måtte være omtrent

en fem og tredive år og var endnu smuk, meget smuk, til trods for, at hun var blevet en lille smule fyldig.

Og Martini fortalte mig følgende:

II

Fru Parisse, der var født Combelombe, havde et år før krigen 1870 giftet sig med en af regeringens embedsmænd ved navn Parisse. Hun var den gang en smuk ung pige, der var lige så slank og lige så munter, som hun siden er blevet fyldig og sørgmodig.

Hun havde kun modvilligt sagt Ja til Parisse, en af den slags små tykmavede og kortbenede mænd, der med korte skridt tripper afsted i et par bukser, som altid er for vide.

Efter krigen blev der i Antibes garnisoneret en linjebataljon under kommando af Jean de Carmelin, en ung officer, som var blevet dekoreret under felttoget og som først nylig var blevet udnævnt til kommandant.

Den unge kommandant kedede sig forfærdeligt i denne fæstning, dette kvælende rottehul, der er indesluttet af sin dobbelte enceinte af tykke mure, og for at adsprede sig, gik han ofte ud til forbjerget, hvor der er en slags park eller skov af pinjer, som vifter i den friske vind ude fra havet.

Her mødte han fru Parisse, der ligeledes på de lumre sommeraftener kom for at trække frisk luft under træerne. Hvorledes kom de til at elske hinanden? Hvem kan vide det? De mødtes, så på hinanden og bagefter tænkte de formodentlig på hinanden. Billedet af den unge kone med de brune øjne, det mørke hår og den blege hudfarve, af den smukke og friske sydlænderinde, der smilende viste sine hvide tænder, svævede

bestandig for øjnene af den unge officer, som fortsatte sin spadseretur, mens han tyggede på sin cigar i stedet for at ryge den; og billedet af den unge officer i den stramtsiddende militærfrakke og de røde benklæder, med det strålende guldbroderi og det lille blonde overskæg, der krusede over munden, dukkede sikkert frem for fru Parisse, når hendes mand ubarberet og uelegant med sin tykke mave og sine korte ben kom hjem for at spise til aften.

Fordi de så tit mødte hinanden, endte de rimeligvis med at smile, når de sås, og fordi de sås så ofte, endte de med at bilde sig ind, at de kendte hinanden. Det var sikkert ham, der hilste først på hende. Hun blev overrasket og bøjede hovedet en lille smule, en ganske lille smule, lige akkurat nok til ikke at være uhøflig. Men da der var gået fjorten dage, gengældte hun hans hilsen allerede på lang afstand, inden de endnu var kommet på siden af hinanden.

Han dristede sig til at tale til hende. Om hvad? Om solnedgangen selvfølgelig. Og de beundrede den sammen, og så hyppigere dens spejlbillede i hinandens øjne end den selv i horisonten. Hver aften to uger igennem var den det stadige banale påskud til nogle minutters samtale.

Derpå vovede de sig til at følges nogle skridt, mens de passiarede om ligegyldige emner; men deres øjne sagde allerede hinanden tusinde fortrolige ting, søde hemmeligheder, der afspejlede sig i deres betagne blikke og fik deres hjerter til at banke, fordi de tydeligere end en tilståelse røbede, hvad der skjulte sig i deres sjæle.

Så en dag tog han hendes hånd og stammede de ord, som en kvinde gætter, uden at hun synes at høre dem.

Det var afgjort imellem dem, at de elskede hinanden, uden at de endnu havde givet hinanden noget brutalt eller sanseligt bevis for deres kærlighed.

Hun kunne godt være blevet ved dette ømhedsstadium, men han ville gå videre. Og hver dag trængte han endnu stærkere ind på hende for at få hende til at give efter for hans heftige attrå.

Hun vægrede sig, hun ville ikke og syntes fast besluttet på ikke at lade sig overtale.

En aften sagde hun dog, tilsyneladende ganske tilfældigt:

"Min mand er rejst til Marseille. Han bliver borte i fire dage."

Jean de Carmelin kastede sig for hendes fødder og bønfaldt hende om samme aften at åbne sin dør for ham. Men hun ville ikke høre på ham og gik hjem med en krænket mine.

Kommandanten var i dårligt humør hele aftenen og den følgende morgen ved daggry fo'r han som en rasende rundt på voldene og lod det regne med afstraffelser over mandskabet.

Men da han kom hjem til frokost, fandt han under sin serviet i en konvolut disse fire ord: "I aften, klokken ti". Og uden nogen som helst grund gav han fem francs i drikkepenge til tjeneren, der serverede for ham. Dagen forekom ham forfærdelig lang. Han tilbragte det meste af den med at pynte og parfumere sig.

Men da han satte sig til bords for at spise til middag, blev der leveret ham endnu en konvolut. Han rev den op og fandt inden i følgende telegram:

> "Mine forretninger er afsluttet. Jeg kommer hjem i aften med nitoget. – Parisse."

Kommandanten udstødte en så voldsom ed, at tjeneren forskrækket lod suppeterrinen falde på gulvet.

Hvad skulle han gøre? Han ville eje hende den aften, han ville, koste hvad det ville, og han skulle få sin vilje. Han ville benytte sig af et hvilket som helst middel, om det så var at arrestere manden og putte ham i fængsel. Pludselig fo'r en vild tanke ham gennem hovedet. Han forlangte et stykke papir og skrev:

"Frue,
han skal ikke komme hjem i aften, det sværger jeg Dem til, og jeg skal klokken ti være på det aftalte sted. Vær ikke bange for noget, jeg giver Dem mit æresord som officer på, at jeg svarer for alt.

Jean de Carmelin."

Han lod brevet bringe afsted og spiste roligt videre.

Hen ad klokken otte lod han sin nærmeste underordnede, kaptajn Gribois, kalde til sig og sagde til ham, mens han mellem sine fingre rullede Parisses krøllede telegram:

"Kaptajn, jeg har lige fået et telegram af en besynderlig art, men det er mig desværre umuligt at meddele Dem indholdet. Vil De være så god øjeblikkelig at lukke byportene og stille vagt ved dem. Ingen – forstår De mig – *ingen* må slippe ud eller ind førend klokken seks i morgen tidlig. De må ligeledes lade patruljer gå rundt i gaderne og sørge for, at alle byens beboere er hjemme klokken ni. Hvem der på et senere tidspunkt træffes på gaden, skal under militærbevogtning føres til sit hjem. Hvis Deres mænd i nattens løb skulle støde på mig, skal de lade, som om de ikke kender mig og øjeblikkelig vende om og gå i den modsatte retning.

Er De vis på, at De har forstået mig?"

"Ja, hr. kommandant."

"Jeg gør Dem, kære kaptajn, ansvarlig for, at mine ordrer bliver nøjagtigt udført."

"Ja vel, hr. kommandant."

"Vil De have et glas chartreuse?"

"Ja gerne, hr. kommandant."

De klinkede, drak den gule likør og kaptajn Gribois trak sig tilbage.

III

Klokken ni præcis rullede toget fra Marseille ind på stationen, to rejsende steg ud og det kørte videre i retning af Nizza.

Den ene var lang og mager, det var Saribe, oliehandleren, og den anden lille og tyk, det var Parisse.

Med deres kufferter i hånden fulgtes de ad hen ad vejen til byen, der lå en kilometer borte.

Men da de kom til byporten, krydsede skildvagterne deres bajonetter og opfordrede dem til at fjerne sig.

Forbløffede, forfjamskede og ganske målløse af overraskelse veg de tilbage og gav sig til at drøfte sagen. Efter at have rådført sig med hinanden, nærmede de sig atter forsigtigt porten for at parlamentere og opgive deres navne.

Men soldaterne måtte have strenge ordrer, for de truede med at skyde, og de to rejsende blev så rædselsslagne, at de skyndsomst smurte haser og lod deres kufferter, der tyngede dem, i stikken.

Da de følte sig nogenlunde i sikkerhed, besluttede de at gå rundt om voldene og prøve porten, der vender ud til landevejen, som fører til Cannes. Den var også lukket og bevogtet af en lige

så striks vagt. Saribe og Parisse var forsigtige folk, de prøvede ikke på at gøre mere vrøvl, men begav sig tilbage til banegården for at have et tilflugtssted, for efter solnedgang plejede der ikke at være rigtig sikkert udenfor voldene.

Den overraskede og søvnige assistent gav dem tilladelse til at blive siddende i ventesalen, indtil det blev dag.

De installerede sig ved siden af hinanden i den grønne fløjlssofa, men de var alt for forskrækkede til at tænke på at sove.

Natten forekom dem at være uendelig lang.

Hen imod klokken halv syv fik de at vide, at portene var lukket op, og at man nu endelig kunne komme ind i Antibes.

De satte sig i bevægelse, men deres kufferter, som de havde ladet blive stående på vejen, var borte.

Da de, endnu lidt ængstelige, gik ind gennem byporten, kom kommandanten med et skælmsk blink i øjet og overskægget snoet højt i vejret, selv ud for at forhøre dem.

Da han genkendte dem, hilste han høfligt på dem og bad dem undskylde, at de havde måttet tilbringe en så ubehagelig nat, men han havde måttet udføre sine ordrer.

Sindene var meget opskræmte den dag i Antibes. Nogle talte om, at italienerne havde haft i sinde at overliste byen, andre om en kejserlig prins' ankomst, og atter andre troede, at det havde drejet sig om en orleanistisk sammensværgelse. Først meget senere, da bataljonen blev forflyttet og kommandant de Carmelin var blevet idømt en streng straf, gættede man sig til sandheden.

IV

Martini havde endt sin historie. Fru Parisse kom tilbage fra sin spadseretur. Alvorlig gik hun forbi, hendes blik var fæstet på Alperne, hvis tinder af de sidste solstråler farvedes ganske rosenrøde.

Jeg havde lyst til at blotte mit hoved for den stakkels tungsindige kvinde, som bestandig måtte tænke på sin allerede så fjerne elskovsnat, og på den dristige mand, der for et kys af hende havde vovet at sætte en hel by i belejringstilstand og stille hele sin fremtid på spil.

Nu havde han formodentlig glemt hende, med mindre han i lystige drikkelag fortalte om denne frække, komiske og smægtende streg.

Havde hun nogensinde genset ham? Elskede hun ham endnu?

Og jeg tænkte:

"Ja, det er et træk af den moderne, groteske og dog heltemodige kærlighed. Den Homer, som skulle besynge denne Helene og hendes Menelaos' eventyr, måtte have en Paul de Kocks sjæl. Og alligevel var denne forladte kvindes helt tapper og dristig, smuk og stærk som Achilles og listigere end selve Ulysses."

Julie Romain

For to år siden gik jeg ved forårstid en fodtur langs Middelhavskysten.

Gives der noget herligere end at tænke, mens man går henad en landevej? Man vandrer afsted i sollyset, i den kærtegnende vind, langs bjergets sider og ved havets bred! Og man drømmer! Hvor mange illusioner og eventyr glider ikke i løbet af sådan et par timers gang forbi éns sjæl! Alle mulige glade og ubestemmelige forhåbninger fylder én sammen med den lune og lette luft, man inddrikker dem med vinden, og de vækker i éns hjerte en appetit på lykken, der vokser med sulten, som hidses ved gangen. Hastige, dårende tanker flagrer og synger ligesom fuglene.

Jeg fulgte vejen, som går fra Saint-Raphaël til Italien, og som er en eneste lang, pragtfuld og stadig vekslende dekoration, der synes malet til en opførelse af alverdens elskovs-digte. Og jeg tænkte på, at når lige undtages Cannes, hvor man tager hen for at ses, og Monaco, hvor man tager hen for at spille, søger menneskene i reglen kun dette land for at lave kvalm eller tjene penge, for under denne vidunderlige himmel, i denne rosen- og orangehave, at udstille al deres smålige forfængelighed, deres dumme anmasselse og deres lave begærlighed og rigtig vise den menneskelige ånd således som den er, krybende, uvidende, hovmodig og grisk.

Pludselig fik jeg inde i en af de bedårende bugter, som man træffer, hver gang man kommer omkring et bjerg, øje på nogle villaer, fire eller fem kun, der lå lige foran havet ved foden af et

bjerg og ved siden af en vild fyrreskov, som strakte sig langt bagud, ind i to store dale uden veje og måske også uden udgange. Jeg kunne ikke lade være med at blive stående udenfor den ene af disse villaer, så henrivende var den; et lille hvidt hus med brunt bindingsværk, helt op til taget dækket af slyngroser.

Og haven: en flade af blomster af alle farver og alle størrelser, blandet sammen i en bevidst og koket uorden. De grønne plæner var fyldt med dem, hvert af stentrappens trin var kantet med blomsterbuketter, fra vinduerne hang blå eller gule ranker ned over den blændende facade, og terrassen, som med sin stenbalustrade hvilede på denne yndige boligs tag, var omslynget af guirlander af store røde klokkeblomster, der lignede bloddråber.

Bag ved huset skimtedes en lang blomstrende orangeallé, der fortsattes lige til bjergets fod.

På lågen stod med små guldbogstaver: "Villa Antan."

Jeg spurgte mig selv, hvilken digter eller hvilken fe, der boede her, hvem den benådede eneboer kunne være, som havde opdaget dette sted og skabt dette drømmehjem, der syntes at være skudt frem af en buket.

En skærveslager sad et stykke borte og huggede sten ved vejen. Jeg spurgte ham, hvem der var ejeren af denne juvel, han svarede:

"Det er Julie Romain."

Julie Romain! I gamle dage, i min barndom havde jeg så ofte hørt tale om hende, den store skuespillerinde, Rachels rivalinde.

Ingen kvinde var blevet mere applauderet og mere elsket, især ikke mere elsket. Hvor mange dueller, hvor mange

selvmord og hvor mange opsigtsvækkende eventyr havde hun ikke været skyld i! Hvor gammel kunne vel nu denne fristerinde være? Tres, halvfjerds, firs år! Julie Romain! Her i dette hus! Den kvinde, som var blevet tilbedt af vort lands største musiker og vor herligste digter! Jeg mindes endnu den opsigt, det havde vakt i hele Frankrig (jeg var den gang tolv år), da hun flygtede til Sicilien med den sidste efter at have brudt med den første.

Hun var flygtet en aften, efter en førsteforestilling, hvor publikum havde klappet ad hende en halv time i træk og kaldt hende elleve gange frem; hun var flygtet sammen med digteren i en diligence, således som man den gang rejste. De var sejlede tværs over havet for at elske hinanden på den antikke ø, Grækenlands datter, under de vældige orangetræer, der omgiver Palermo.

Deres bestigelse af Etna var blevet skildret: hvorledes de tæt sammenslyngede, kind mod kind, havde bøjet sig ud over det uhyre krater som for at kaste sig sammen ned i ildsvælget.

Så var han død, manden med de dybe og dårende vers, der havde gjort et helt slægtled svimmelt, og som var så fine, så åndfulde og så hemmelighedsfulde, at de havde åbnet en ny verden for nye digtere.

Den anden var også død, den forladte elsker, der for hende havde fundet toner, som havde fæstnet sig i alles hjerter, triumferende og fortvivlede, fortryllende og sønderrivende toner.

Og nu boede hun dér, i dette hus, sløret med blomster.

Jeg betænkte mig ikke et øjeblik, jeg ringede på.

En lille tjener lukkede op for mig, en dreng på atten år, kejtet og med forlegne hænder. Jeg skrev på mit kort en ridderlig

kompliment til den gamle skuespillerinde og en indtrængende bøn om, at hun ville modtage mig. Måske kendte hun mit navn og ville samtykke i at åbne sin dør for mig.

Tjeneren forsvandt, men kom straks efter tilbage og bad mig om at følge sig. Han viste mig ind i en proper og korrekt dagligstue i Louis-Philippes stil med tunge og kolde møbler, hvis overtræk en lille og spinkel stuepige på en seksten år til ære for mig var i færd med at fjerne.

Da hun var færdig, gik hun, og jeg blev alene tilbage.

På væggene hang tre portrætter: skuespillerinden selv i en af sine roller, digteren i datidens lange, i taljen indsvajede frakke og kalvekrøs, og komponisten, siddende foran klaveret. Hun var blond og indtagende, lidt sødladent opstillet, således som tiden fordrede det; hun smilede med sin røde mund og sine blå øjne, og billedet var malet med en fin, omhyggelig og tør elegance.

De to mænd syntes allerede at skue ud over de kommende slægter.

Det lugtede alt sammen af fortiden, af svundne dage og svundne mennesker.

En dør gik op og en lille dame kom ind. Hun var gammel, meget gammel og meget lille, med skilt, hvidt hår og hvide øjenbryn, en rigtig lille hvid mus, pilsnar og sky.

Hun rakte mig hånden og med en stemme, der endnu var frisk, klangfuld og sitrende, sagde hun:

"Tak, fordi De besøger mig. Det er smukt, at nutidens mænd vil mindes fortidens kvinder! Vær så god at tage plads."

Jeg fortalte hende, hvorledes jeg var kommet forbi og var blevet så indtaget i hendes hus, at jeg ville vide, hvem der ejede

det, og at jeg, da jeg havde hørt hendes navn, ikke havde kunnet modstå fristelsen til at ringe på hendes dør.

Hun svarede:

"Det glæder mig så meget mere, min herre, som det er første gang, at noget sådant hænder mig. Da jeg fik Deres kort med de elskværdige ord, De har skrevet på det, skælvede jeg, som om der var blevet meldt mig en gammel ven, jeg ikke havde set i tyve år. Jeg er en død, skal jeg sige Dem, en virkelig død, som ingen længere husker, og som ingen længere tænker på, indtil den dag kommer, da jeg dør for alvor, så vil alle bladene en to-tre dage tale om Julie Romain med anekdoter, erindringer og svulstige lovtaler – og så er det helt forbi med mig."

Hun tav. Efter nogle øjeblikkes tavshed fortsatte hun:

"Og det er der ikke mere så længe til. Om nogle måneder, måske om nogle dage vil der af denne lille, endnu levende kvinde, kun være et lille skelet tilbage."

Hun så op på sit portræt, som smilede ned til hende, smilede ned til denne karikatur af sig selv, og derfra lod hun blikket vandre hen til de to mænd, den menneskeforagtende digter og den benådede musiker, der syntes at sige til hende: "Hvad vil denne ruin os?"

En uforklarlig, skærende og uimodståelig sørgmodighed greb mig om hjertet, den sørgmodighed, man føler overfor en afsluttet tilværelse, der endnu klynger sig til sine minder, som når man går under på dybt vand.

Derfra, hvor jeg sad, kunne jeg ude på vejen se elegante og strålende ekvipager, der skulle fra Nizza til Monaco. Inde i dem sad unge, smukke, rige og lykkelige kvinder og smilende og

tilfredse mænd. Hun fulgte mit blik, forstod mine tanker og mumlede med et resigneret smil:

"Man kan ikke både være og have været."

Jeg sagde til hende:

"Hvor Deres liv må have været skønt!"

Hun udstødte et dybt suk.

"Ja, skønt og herligt – det er derfor, jeg savner det så hårdt."

Jeg så, at hun følte trang til at tale om sig selv, og forsigtigt og med den yderste hensynsfuldhed, som når man rører ved et åbent sår, gav jeg mig til at udspørge hende.

Hun talte om sine succeser, sine triumfer, sine venner, hele sin ungdoms sejrsgang.

Jeg spurgte hende:

"Er det teatret, som De kan takke for Deres rigeste glæder og Deres største lykke?"

Hun svarede hurtigt:

"Nej! Nej!"

Jeg smilede, og hun fortsatte, idet hun med et sørgmodigt blik så op på de to portrætter:

"Nej, min største lykke skylder jeg de to."

Jeg kunne ikke bare mig for at spørge:

"Hvem af dem mest?"

"Dem begge to. Der er endda øjeblikke, hvor de i min gamle hukommelse smelter sammen til én … forresten føler jeg nu samvittighedsnag overfor den ene af dem."

"Ja, men så er det jo ikke dem, men kærligheden, som De føler Dem taknemmelig mod. De to har kun været dens fortolkere."

"Det er muligt, men hvilke fortolkere!"

"Er De sikker på, at De ikke har været, eller at De ikke lige så godt kunne have været elsket, elsket højere af en almindelig mand, som kunne have budt Dem hele sit liv, hele sit hjerte, alle sine tanker, alle sine timer, hele sit væsen, mens disse to gav Dem to fordringsfulde rivalinder: musikken og poesien?"

Hun udbrød stærkt med denne ejendommelige stemme, som var blevet ved med at være ung, og som fik noget til at dirre på bunden af min sjæl:

"Nej, min herre, nej! En anden ville måske have elsket mig højere, men han ville ikke have elsket mig, således som de to elskede mig. De sang kærlighedens musik for mig, således som ingen andre i verden ville have kunnet synge den! Hvor de berusede mig! Hvorledes skulle en mand, en almindelig mand finde det, som de forstod at finde i toner og i ord? Er det nok at elske, når man ikke ind i sin kærlighed kan lægge al himlens og jordens poesi og musik? De to vidste, hvorledes man med sang og med ord gør en kvinde vanvittig! Ja, der var måske mere illusion end virkelighed i vor lidenskab, men den slags illusioner hæver én til skyerne, mens virkeligheden altid lader én blive ved jorden. Selv om andre har elsket mig højere, så er det gennem dem alene, at jeg har tilbedt kærligheden!"

Og pludselig gav hun sig til at græde.

Hun græd uden lyd, fortvivlede tårer!

Jeg lod, som om jeg ikke så det, og lod mit blik glide ud i haven. Efter nogle minutters forløb fortsatte hun:

"Ser De, hos næsten alle mennesker bliver hjertet gammelt sammen med legemet. Det er ikke sket hos mig. Min stakkels krop er ni og tres år, og mit stakkels hjerte er kun tyve. Derfor

er det, at jeg lever her med mine blomster og med mine drømme ..."

Der blev en lang stilhed imellem os. Endelig var hun blevet roligere og smilende gav hun sig atter til at tale:

"Hvor De ville gøre nar ad mig, hvis De vidste ... hvis De vidste, hvorledes jeg tilbringer mine aftener ... når vejret er smukt! ... jeg skammer mig og på samme tid har jeg medlidenhed med mig selv."

Jeg prøvede på at udspørge hende, men hun ville ikke sige mig, hvad det var, hun foretog sig. Så rejste jeg mig for at tage afsked.

"Allerede?" udbrød hun.

Jeg sagde, at jeg måtte gå, da jeg skulle spise til middag i Monte Carlo.

I en forlegen tone spurgte hun:

"Men vil De da ikke blive og spise til middag sammen med mig? Det ville være mig sådan en glæde."

Jeg tog straks imod hendes indbydelse. Hun blev henrykt og ringede for at give nogle ordrer til den unge tjenestepige. Derpå viste hun mig rundt i huset.

Fra spisestuen kom vi ind i en slags glasveranda, som var fyldt med blomster, og hvorfra vi kunne se helt ned til enden af den lange orangeallé, som gik helt hen til bjerget. En lav stol, der var halvt skjult mellem planterne, røbede, at den gamle skuespillerinde ofte satte sig herud.

Vi gik videre ned i haven for at se på blomsterne. Mørket begyndte ganske langsomt at falde på og bebudede en af de stille og lune aftener, hvor jorden udsender sin skønneste duft. Dagslyset var næsten helt forsvundet, da vi satte os til bords.

Middagen var god og langvarig, og mens vi spiste blev vi fortrolige venner, for hun havde forstået den dybe sympati, som jeg i mit hjerte mere og mere kom til at føle for hende. Hun havde drukket to "fingerbøller" vin, som man sagde i gamle dage, og vinen gjorde hende mere tillidsfuld og mere meddelsom.

"Lad os gå ud for at se på måneskinnet," sagde hun. "Jeg elsker månen. Den har været vidne til mine skønneste timer. Jeg har en fornemmelse af, at den gemmer på alle mine minder, jeg behøver kun at se på den, for at de straks skal komme tilbage til mig. Og sommetider … om aftenen … arrangerer jeg også for mig selv et smukt billede … å, så smukt, så smukt … hvis De vidste … nej, De ville gøre alt for meget nar ad mig … jeg kan ikke … nej … nej, … jeg tør ikke sige Dem det … jeg tør virkelig ikke …!"

Jeg trængte ind på hende:

"Jo, vist så … sig mig det bare … Jeg lover Dem, at jeg ikke skal gøre nar … jeg sværger det … sig mig det så …"

Hun betænkte sig. Jeg tog hendes hænder, hendes stakkels gamle hænder, der var så magre og kolde, og jeg kyssede dem flere gange, den ene gang efter den anden, ligesom de havde gjort i gamle dage. Hun blev rørt og gav efter.

"Lover De mig, at De ikke vil le?"

"Ja, det lover jeg."

"Godt, kom så."

Hun rejste sig, og da den lille kejtede tjener i det grønne livré satte stolen til side bag ved hende, hviskede hun ham sagte og hurtigt nogle ord i øret. Han svarede:

"Ja, frue, lige straks."

Hun tog min arm og førte mig ud på verandaen.

Orangealléen tog sig dejlig ud. Månen, fuldmånen, var allerede stået op og kastede som en smal sølvsti midt ned gennem alléen en lang, blå stribe, der mellem de mørke træers runde og tykke kroner faldt ned over det gule sand.

Træerne stod i blomst og deres voldsomme og søde duft fyldte natten. I deres sorte løv sværmede tusinder af ildfluer som små vildfarende stjerner.

Jeg udbrød:

"Å, hvilken ramme om en elskovsscene!"

"Ja, ikke sandt? Ikke sandt? Vent bare, så skal De se!"

Hun lod mig tage plads ved siden af sig og mumlede:

"Det er sådan noget, der får én til at længes tilbage til livet. Men nutidens mænd tænker ikke mere på den slags ting. De spiller på Børsen, handler og gør forretninger; de forstår ikke en gang længere at tale til os. Når jeg siger "os", mener jeg naturligvis ikke os gamle, men de unge kvinder. Kærligheden er blevet et elskovsforhold, der ofte begynder med en ubetalt modehandlerinderegning, som den ene af parterne savner mod til at tilstå. Hvis mændene finder, at regningen er for dyr i forhold til kvinden, forsvinder de, men mener de, at kvinden står over regningen, betaler de og bliver. Det er nogle nydelige sæder … og en dejlig kærlighed! …"

Hun brød pludselig af og tog min hånd:

"Se, dernede!"

Jeg fulgte retningen af hendes blik og blev målløs og betaget … Helt nede, nede ved den anden ende af alléen, kom gående langs månestien et ungt par, der holdt hinanden om livet. De gik tæt sammenslyngede, ganske langsomt; snart kom

de gennem lysende måneskinspletter og snart forsvandt de inde i mørket. Han var klædt i en hvid silkefrakke ligesom i forrige århundrede og på hovedet havde han en hat med hvide strudsfjer. Hun var i en kjole med pocher og håret var pudret og sat op i en høj frisure.

Et hundrede skridt foran os stod de stille midt i alléen for at kysse hinanden, og i det samme genkendte jeg de to unge tjenestefolk.

Et anfald af en forfærdelig munterhed, et af den slags anfald, som gennemryster alle éns indvolde, fik mig til at vride mig på stolen. Alligevel lo jeg ikke. Jeg stred imod, men jeg var syg, jeg følte mig som en mand, der får benet sat af og stritter imod den trang til at skrige, som trænger sig frem i hans strube og tvinger kæberne fra hinanden.

Men de to unge vendte om og gik tilbage ned ad alléen. De blev atter henrivende at se på. Længere og længere fjernede de sig og forsvandt i mørket som en drøm. Vi kunne ikke længere se dem. Den tomme allé syntes pludselig fyldt med en uendelig sørgmodighed.

Også jeg gik. Jeg gik for ikke at se dem igen; for jeg forstod, at dette skuespil skulle fortsættes endnu længe, fordi det genopvakte hele fortiden, – ja, mere endda, det var fortiden, fortiden i de samme omgivelser, en hemmelig, skuffende og eftergjort, men betagende og dårende fortid, som endnu fik den gamle skuespillerindes elskovssyge hjerte til at banke.

Fa'r Amable

I

Den fugtige grå himmel lå tyngende over den vide, brune slette. Efterårsduften, en vemodig duft af våd og nøgen jord, faldne blade og vissent græs, gjorde den stillestående aftenluft endnu tættere og tungere.

Bønderne arbejdede spredte omkring på markerne, men hvert øjeblik holdt de inde for at lytte efter Angelus-klokken, der skulle kalde dem hjem til gårdene, hvis stråtage man hist og her skimtede mellem de bladløse grene, som skærmede æblehaverne mod vinden.

Ved en vejkant sad på en bunke pjalter et ganske lille barn med skrævende ben og legede med et æble, som det lod falde ned i sin kjole, mens fem krumbøjede kvinder gik inde på marken og plantede rasp ud. Med en rap og regelmæssig bevægelse borede de langs den lille ophøjede jordstrimmel, som ploven lige havde vendt op, et hul med en tilspidset træpind og kastede den halvvisne plante, som hang ned til den ene side, ned i det; så dækkede de hullet til og gik videre.

En mand kom gående forbi med bare fødder i træskoene og en pisk i hånden, han blev stående foran barnet, tog det op og kyssede det. En af kvinderne rettede sig op og kom hen til ham. Det var et stort rødmosset fruentimmer, bred om hofterne, bred om livet og bred over skulderen, en ægte normannisk kvindetype med gult hår og blussende hud.

I en brysk tone spurgte hun:

"Nå, er du der, Césaire, hvad blev det så til?"

Manden, en mager fyr med en tungsindig mine, mumlede:

"Det blev ikke til noget, andet end som ved det samme."

"Vil han ikke?"

"Næ, han vil ikke."

"Hvad vil du så gøre?"

"Det ved jeg såmænd ikke."

"Du skulle gå hen til præsten."

"Ja, det kan jeg jo."

"Du skulle gå derhen nu med det samme."

"Ja, det kan jeg jo."

De så på hinanden. Han havde stadig barnet på armen. Han kyssede det igen og satte det fra sig ned på kludebunken.

I horisonten tegnede sig mellem to gårde en plov, der blev trukket af en hest og styret af en mand. Ganske langsomt gled dyret, ploven og manden hen over den matte aftenhimmel.

Kvinden fortsatte sin spørgen:

"Hvad sagde din fa'r da til dig?"

"Han sagde, at han ville ikke."

"Hvorfor vil han ikke?"

Manden pegede med en bevægelse på barnet, som han havde sat fra sig ned på jorden, og svarede med et blik, der viste på manden bag ploven langt borte:

"Fordi du har ungen dér."

Pigen trak på skulderen og svarede vredt:

"Ja, hvad satan, alle ved jo godt, at det er Victor, som er fa'r til ham. Og hvad så? Jeg er kommet til skade … men er jeg den eneste? Min mo'r var også kommet til skade før mig og din også, før hun blev gift med din fa'r! Kender du nogen, som det

ikke er gået sådan her på egnen? Jeg kom til skade med Victor, fordi han tog mig i laden, da jeg lå og sov … det er sandt, så kan du tro mig eller ej. Og senere hen skete det igen, også når jeg ikke sov. Havde han ikke måttet tjene, så var jeg blevet gift med ham, det kan du stole på … Men er der gået nogle splinter af mig for det?"

Manden nøjedes med at sige:

"Jeg vil jo gerne have dig, sådan som du er, med eller uden barn … der er bare den gamle, som sætter sig imod det. Men det kan være, at vi kan få orden på det alligevel."

Hun gentog:

"Du skulle gå hen til præsten."

"Ja, nu går jeg."

Og han gik videre med sine tunge bondeskridt, mens pigen med hænderne i siden gik tilbage til sin rasp.

Han var en søn af den gamle døve Amable Houlbrèque og mod sin faders vilje ville han gifte sig med Céleste Lévesque, der havde et barn med Victor Lecoq, som ikke var andet end almindelig karl hos sine forældre og som på grund af denne begivenhed blev jaget bort fra gården.

På landet eksisterer der i øvrigt ikke nogen klasseinddeling, hvis en karl er sparsommelig, bliver han, når hans tur kommer til selv at få en gård, sit tidligere herskabs ligemand.

Césaire Houlbrèque vandrede altså afsted med pisken under armen og hensunket i dybe tanker, mens han løftede sine tunge træsko, der havde store klumper jord under sålerne. En ting vidste han, han ville have Céleste Lévesque, han *ville* have hende, og han tog gerne barnet med i købet; hun var den kvinde, han trængte til, han ville ikke have kunnet sige hvorfor,

men han vidste det, han var sikker på det. Han behøvede kun at se på hende for at føle sig overbevist om det og for at føle sig helt løjerlig. Han blev ligesom ganske ude af sig selv og næsten sløv af tilfredshed. Det var ham endog en glæde at kysse drengen, blot fordi det var hendes.

Han så op mod det fjerne rids af manden, der ude i horisonten skubbede på sin plov.

Fa'r Amable ville ikke vide af dette ægteskab. Han satte sig imod det med en døv mands rasende stædighed.

Det hjalp ikke noget, at Césaire skreg ind i det øre, der endnu kunne opfange enkelte lyde:

"Vi skal nok passe dig pænt, fa'r. Jeg siger dig jo, at det er en god pige, en pige, som ikke er bange for at tage fat, og som er sparsommelig."

Den gamle gentog hårdnakket:

"Så længe jeg lever, bliver der ikke noget af det."

Intet kunne overbevise ham, intet rokke hans stædighed. Césaire havde kun et eneste håb tilbage. Af skræk for døden, som han følte nærme sig, var fa'r Amable bange for præsten. Han frygtede ikke så meget Vorherre eller Djævelen eller Helvede eller Skærsilden, som han alt sammen ikke havde nogen tydelig forestilling om, men han frygtede præsten, der for ham betød begravelsen, ligesom man af skræk for sygdomme kan være bange for læger. For otte dage siden havde Césaire opdaget denne svaghed hos den gamle, og siden den dag trængte Céleste stadig ind på ham for at få ham til at gå hen til præsten. Men Césaire blev ved med at betænke sig; han holdt nemlig heller ikke selv så meget af sortekjolerne, som han for

sit vedkommende altid forestillede sig med fremstrakte hænder for at modtage indsamlinger.

Omsider havde han altså bestemt sig, og mens han grundede over, på hvilken måde han skulle fremstille sagen, gik han hen imod præstegården.

Fader Raffin, en lille mager, altid ubarberet og væver præst, sad og varmede sine fødder ved kaminilden, mens han ventede på sin middag.

Da han hørte Césaire træde ind, drejede han blot hovedet en lille smule og spurgte:

"Er det dig, Césaire? Hvad vil du?"

"Jeg ville gerne tale med Dem, hr. pastor."

Forlegen og frygtsom stod han med sin kasket i den ene hånd og pisken i den anden.

"Værs'go, tal væk."

Césaire så på pigen, en gammel pige, som slæbte fødderne efter sig, og som var i færd med at dække for sin herre på et hjørne af det store bord henne ved vinduet. Han stammede:

"Ja, det var … det var nærmest sådan som et slags skriftemål."

Fader Raffin så lidt opmærksommere på bonden og bemærkede hans forlegne mine, hans flovhed og hans flakkende øjne.

"Marie, gå i fem minutter op på dit værelse, jeg har noget at tale med Césaire om," sagde han.

Pigen kastede et vredt blik på manden og gik brummende ud af stuen.

Da hun var borte, sagde præsten:

"Nå, kom så med det, det trykker dig."

Knøsen betænkte sig stadig. Han så, ned på sine træsko og drejede sin kasket mellem hænderne, men pludselig tog han mod til sig:

"Ja, se, sagen er den, at jeg gerne ville gifte mig med Céleste Lévesque."

"Ser man det! ... Hvem forhindrer dig da i det?"

"Det er den gamle, som ikke vil."

"Din fa'r?"

"Ja, min fa'r."

"Hvad siger han?"

"Han siger, at hun har et barn."

"Nå, ja, hun er vel ikke den første kvinde, der har fået et barn siden Evas dage."

"Det er Victor, Victor Lecoq, Anthime Loisels karl, som er faderen."

"Se, se! ... Nå, han vil altså ikke."

"Nej, han vil ikke."

"Ikke på nogen måde?"

"Nej, han er med respekt at melde lige så stædig som et gammelt æsel."

"Hvad har du sagt til ham for at få ham til at ombestemme sig?"

"Jeg har sagt, at hun er en god pige og flink til sit arbejde og sparsommelig."

"Og det hjalp ikke. Du vil altså have, at jeg skal tale med ham?"

"Ja, det var justement det, jeg kom for."

"Men hvad vil du da have, at jeg skal sige til din fa'r?"

"Ja ... sådan som De siger i Deres prædiken for at få penge."

I bøndernes opfattelse går religionens hele stræben ud på at få pengepungene lukket op og folks lommer tømt for at fylde de himmelske skrin. Religionen er et slags uhyre stort handelshus, som præsterne er agenter for, enestående dygtige agenter, der arbejder i Vorherres interesse og lader det gå ud over bønderne.

De ved godt, at præsterne gør de allermest fattige, de syge og døende tjenester, store tjenester, at de hjælper, råder, støtter og trøster dem, men for alt det lønnes de med de blanke sølvstykker, hvormed man betaler messerne, rådene og hjælpen, tilgivelsen for éns synder, Skærsilden og Paradiset, beregnet efter en takst, som svarer til syndernes indtægter og gavmildhed.

Fader Raffin, som kendte sine sognebørn til bunds og aldrig blev vred, gav sig til at le:

"Nå ja, så skal jeg holde en lille tale for din fa'r, min dreng, men så skal du til gengæld love mig, at du vil komme og høre på mine andre prædikener."

Houlbrèque rakte hånden i vejret for at sværge:

"Så sandt jeg lever, det lover jeg, hvis De virkelig kan gøre det for mig."

"Det er godt. Hvornår vil du have, at jeg skal gå til din fa'r?"

"Helst så snart som muligt … nu i aften, hvis det passer Dem."

"Om en halv time da? Når jeg er færdig med at spise."

"Ja, tak."

"Det er altså en aftale. Se snart indenfor igen, min dreng."

"Farvel, hr. pastor, og så skal De have så mange tak."

"Ikke noget at takke for, min ven."

Og Césaire Houlbrèque gik hjem, lettet for en stor byrde.

De havde en gård, en meget lille gård, for de var ikke rige, hverken han eller hans fader. De levede sammen med en pige, en ganske ung pige på femten år, som kogte deres mad, passede hønsene, malkede køerne, og kærnede smørret og det kneb svært for dem at slå sig igennem, til trods for, at Césaire var en dygtig landmand. Men de havde hverken jord eller kvæg nok til at tjene mere end det allernødvendigste.

Den gamle arbejdede ikke mere. Tungsindig som alle døve, lammet af smerter, krumbøjet og kroget humpede han ud i marken, støttet til sin stok, og vågede over menneskene og dyrene med et hadsk og mistroisk blik. Af og til satte han sig på en grøftekant og dér kunne han blive siddende i timevis uden at røre sig, mens hans tanker tumlede med de ting, der hele hans liv havde beskæftiget ham, korn- og ægpriserne, solen og regnen, der ødelægger eller fremmer høsten. Og hans gamle lemmer, som pintes af gigten, indsugede endnu jordens fugtighed, således som de i halvfjerdsindstyve år havde indsuget den fugtige dunst fra væggene i hans hus, som var tækket med fugtigt strå.

Når det begyndte at mørkne, vendte han hjem, indtog sin plads ved enden af bordet i køkkenet og når lerskålen med hans suppe var blevet stillet frem for ham, tog han med sine krogede fingre, der syntes at have fået form efter den, for, enten det var vinter eller sommer, at varme sine hænder, førend han begyndte at spise, for intet måtte gå tabt, ikke den mindste smule af varmen, der kom fra den dyre ild, ikke en dråbe af suppen, hvori der var kommet både fedt og salt, og ikke en krumme af brødet, der kom fra kornet.

Når han havde spist, klatrede han ved hjælp at en stige op på loftet, hvor han havde sin hømadras, mens sønnen sov nedenunder, inde i en slags alkove tæt ved ildstedet, og pigen lukkede sig inde i den såkaldte kælder, et sort hul, der tidligere var brugt som opbevaringssted for kartofler.

Césaire og hans fader talte næsten aldrig sammen. Kun en sjælden gang, når det gjaldt om at sælge noget korn eller købe en kalv, spurgte den unge mand den gamle om råd. Han satte sine hænder som en råber for munden og skreg sine meninger ind i faderens hoved, hvorpå fa'r Amable bifaldt dem eller modsagde dem med en hul og drævende stemme, der lød, som om den kom langt nede fra hans mave.

En aften var Césaire kommet hen til den gamle, som om det drejede sig om købet af en hest eller et føl, og havde med sine lungers fulde kraft meddelt ham, at han havde til hensigt at gifte sig med Céleste Lévesque.

Faderen var blevet lynende vred. Hvorfor? Af moralske grunde? Det var næppe sandsynligt. Ude på landet lægges der ikke så megen vægt på en piges dyd. Det var hans gerrighed, hans glubske rodfæstede sparsommelighedsinstinkt, der var blevet oprørt ved tanken om, at sønnen skulle opdrage et barn, han ikke selv var fa'r til. I samme nu havde han tænkt på alle de mange skåle suppe, som den lille ville tømme, inden han kunne begynde at gøre nytte på gården, han beregnede alle de mange pund brød og alle de mange liter most, som knægten ville drikke, indtil han blev fjorten år gammel, og han følte en rasende vrede mod Césaire, der slet ikke havde tænkt på den side af sagen.

Med en mærkværdig kraftig stemme havde han svaret:

"Du må jo være blevet forrykt!"

Césaire havde givet sig til at remse alle sine grunde op, han roste Céleste, fremhævede hendes gode egenskaber og forsikrede, at hun hundrede gange ville tjene ind, hvad barnet ville koste. Men den gamle tvivlede på hendes dyder, mens han ikke kunne tvivle om barnets tilværelse, og gang på gang uden at indlade sig på nogen nærmere forklaring svarede han:

"Jeg vil ikke have det! Jeg vil ikke have det! Så længe jeg lever, bliver der ikke noget af det."

I tre måneder var de blevet stående ved det samme, uden at nogen af dem ville give efter. Mindst én gang om ugen genoptog de den samme drøftelse med de samme grunde, de samme ord, de samme bevægelser og det samme resultat.

Så var det, at Céleste havde rådet Césaire til at bede præsten om at hjælpe dem.

Da Césaire kom hjem fra sit besøg i præstegården, var faderen allerede gået til bords, da det var blevet noget senere end sædvanlig.

De spiste i tavshed, efter suppen skrabede de lidt smør på deres brød og drak et glas æblemost. Da de var færdige, blev de siddende ubevægelige på deres stole i det svage skær fra lyset, som den lille tjenestepige havde tændt, for at hun kunne se at vaske skeerne af, tørre glassene og skære brødet til morgenmåltidet næste dag.

Pludselig bankede det på døren, der næsten i det samme blev lukket op, og præsten trådte ind. Den gamle så op på ham med et par urolige øjne fulde af mistænksomhed og vejrende en fare, lavede han sig til at klatre op ad stigen, da fader Raffin lagde sin hånd på hans skulder og skreg ham ind i øret:

"Jeg har noget at tale med Dem om, fa'r Amable."

Césaire var forsvundet ud gennem døren, der var blevet stående åben. Han ville ikke høre mere, så bange var han. Han ville ikke være vidne til, at hans håb ved hvert afslag fra faderens side skulle smuldre hen i stumper. Han ville hellere vente og få afgørelsen, hvad enten den var god eller dårlig, at vide senere. Han gik ud i natten, en nat uden måne, en aften uden stjerner, en af den slags tågede aftener, hvor luften synes at være fed af fugtighed. En ubestemmelig æbleduft slog ud fra gårdene, for det var på det tidspunkt, da de første, tidligt modne æbler nedplukkes. Når Césaire gik forbi en stald, mærkede han gennem de smalle vinduer i murene den varme lugt af dyr, som ligger og sover ovenpå gødning, og ud fra hestestalden lød en skraben fra hestene, der stod op, og den gumlende lyd fra deres kæber, som malede høet fra krybberne.

Han lod tilfældet lede hans vej, og han tænkte på Céleste. I denne enfoldige hjerne, hvor tankerne sjældent havde anden form end billeder, der direkte fødtes af genstandene, indskrænkede forestillingen om elskov sig til en fremmanen af et kraftigt, rødhåret pigebarn, som stod midt i en hulvej med hænderne i siden og lo.

Således havde han nemlig set hende den dag, da hun første gang havde vakt hans attrå. Han havde ganske vist kendt hende fra hun var barn, men han havde aldrig før lagt rigtigt mærke til hende. De havde talt sammen et par minutter, så var han gået videre, men undervejs var han blevet ved med at gentage: "Det er alligevel et satans flot pigebarn. Det er en skam, at hun er kommet galt afsted med Victor."

Lige til aften blev han ved med at tænke på hende og den næste dag også.

Da han så hende igen, havde han en fornemmelse af, at der var noget, der kildrede ham i halsen, akkurat som om nogen havde stukket ham en påfuglefjer gennem munden ned i brystet. Fra den dag undrede han sig over, at han, hver gang han traf hende, følte den samme nervøse kildren, hvis årsag han ikke kunne forklare sig.

Da der var gået tre uger, havde han besluttet at gifte sig med hende, så godt syntes han om hende. Det ville have været ham umuligt at sige, hvori den magt lå, som hun havde over ham, men han udtrykte den ved disse ord: "Hun sidder i kroppen på mig", som om han tillagde hende en eller anden dæmonisk evne. Det fejltrin, hun havde begået, skænkede han ikke mange tanker. Herregud, det kunne jo ikke ses på hende, og han følte aldeles ingen harme overfor Victor Lecoq.

Men hvis nu præsten ikke havde held med sig, hvad skulle han så gøre? Han turde ikke tænke på det, til den grad pinte uroen ham.

Han var næsten uden at vide det, gået hen til præstegården, og han satte sig på et led for at vente på, at præsten skulle komme tilbage.

Han havde næsten siddet der en hel time, førend han endelig hørte lyden af skridt, der nærmede sig, og snart efter kunne han, skønt det var meget mørkt, skelne præstekjolens endnu mørkere skygge.

Han rejste sig op, men benene vaklede under ham, han turde ikke spørge, han havde ikke mod til at høre afgørelsen.

Præsten fik øje på ham og sagde muntert:

"Ja, min ven, nu er det i orden!"

Césaire stammede:

"Hvad for noget? Er det i orden? Det er … det er ikke muligt?"

"Jo, det er såmænd, men det holdt rigtignok hårdt, det er en usædvanlig stædig gammel knark, du har til fader."

Bonden gentog:

"Er det virkelig muligt?"

"Ja, vist er det så. Kom hen til mig i morgen klokken tolv, så kan vi tale om lysningen."

Césaire greb begge præstens hænder og rystede og trykkede og knugede dem, så at han var lige ved at knuse dem.

"Det er sandt … sandt … sandt …" stammede han, "… å, hr. pastor … det ved Gud … så sandt jeg er en ærlig mand … jeg skal nok komme på søndag … og høre på Deres prædiken."

II

Brylluppet fandt sted i midten af december. Det var meget tarveligt, da hverken bruden eller brudgommen var rige. Césaire var allerede parat til at hente sin kæreste og føre hende til mairiet klokken otte om morgenen, men da det endnu var alt for tidligt, satte han sig i sine nye klæder ved køkkenbordet for at vente på, at slægt og venner skulle indfinde sig.

I de sidste otte dage havde det sneet, og den brune jord, som allerede var befrugtet af efterårssæden, var blevet helt hvid og var sovet ind under et stort islagen.

Det var koldt inde i de lave huse, der havde fået en snehætte på hovedet, og de runde æbletræer i gårdene så ud, som om de stod i blomst, lige så overpudrede som i deres blomstring skønneste måned.

Den dag var skyerne fra nord, de grå skyer, svangre med de lette flokke, forsvundne, og en blå himmel hvælvede sig over den hvide jord, som solen fik til at skinne som sølv.

Césaire sad og stirrede ud af vinduet uden at tænke på noget, han var lykkelig.

Døren gik op og to kvinder kom ind, to søndagspyntede bønderkoner, brudgommens tante og kusine, så kom tre mænd, hans fætre, og en naboerske. De satte sig på stolene og blev siddende tavse og ubevægelige, kvinderne på den ene side og mændene på den anden, men alle lige betaget af den pludselige forlegenhed, den frygtsomme højtidelighed, der griber folk, når de forsamles for at overvære en eller anden ceremoni.

Omsider spurgte en af fætrene:

"Mon det ikke snart er på tiden?"

Césaire svarede:

"Jo, det kan nok være."

"Lad os så komme afsted," sagde en anden.

De rejste sig.

Grebet af en pludselig uro, krøb Césaire op ad stigen til loftet for at se, om hans fader var færdig. Den gamle, der ellers altid plejede at være morgenmand, havde endnu ikke vist sig. Sønnen fandt ham liggende indsvøbt i sit tæppe på madrassen. Hans øjne var åbne, og hans ansigt havde et ondt udtryk.

Af alle kræfter skreg Césaire ind i øret på ham:

"Nå, fader, stå nu op. Vi står og skal afsted."

Fa'r Amable mumlede med en klynkende røst:

"Jeg kan inte stå op. Jeg har fået sådan en kulde i ryggen, jeg kan sletsens inte røre mig."

Den unge mand stirrede som lamslået på ham og gennemskuede hans list.

"Snak, fa'r, prøv på at tvinge dig til det."

"Jeg kan ikke."

"Jo, vist så, prøv bare, jeg skal nok hjælpe dig."

Han bøjede sig ned over den gamle, rullede ham ud af tæppet, tog ham ved armene og rejste ham op. Men fa'r Amable stønnede højt:

"Av! Av! Av! Det er ikke til at holde ud. Jeg kan ikke mere – det er, ligesom om min ryg var brækket midt over. Det må være vinden, som er blæst ned gennem det forbandede tag."

Césaire indså, at det ikke ville lykkes ham. For første gang i sit liv følte han sig rasende overfor faderen og han skreg:

"Det er godt! Så kan du lade være med at få noget mad. Bliv du så liggende, mens vi andre holder fest på kroen hos Polyte. Det kan måske lære dig til ikke at være så stædig."

Han klavrede ned ad stigen og begav sig på vej til kirken, fulgt af familien og gæsterne.

Mændene havde smøget deres benklæder op for ikke at få kanterne forneden dyppet i sneen, og kvinderne halede op i deres skørter og fremviste deres magre ankler i de grå grove uldstrømper og et par stolpeben, der var lige så lige op ned som en fejekost. De vrikkede alle sammen i hofterne og gik langsomt og forsigtigt uden at tale sammen for ikke at tage fejl af vejen, som var forsvundet under det ensformige uafbrudte snedækken.

Da de kom i nærheden af gårdene, fik de øje på en eller to personer til, som stod og ventede på dem, og processionen, som stadig blev længere og fulgte vejens usynlige krumninger,

lignede en levende rosenkrans, der med sine sorte perler bølgede hen over det hvide landskab.

Foran brudens dør stod en talrig klynge og trippede på stedet, mens de ventede på brudgommen. Han blev modtaget med begejstring og lidt efter kom Céleste ud fra sit værelse, iført en blå kjole, om skulderen lå et lille rødt sjal og håret var smykket med orangeblomster.

De spurgte alle sammen Césaire:

"Hvor er din fa'r?"

Forlegen og ulykkelig svarede han:

"Han kunne slet ikke røre sig, det er gigten, som plager ham."

Bønderne rystede på hovedet og så på hinanden med et listigt og vantro smil.

Toget fortsatte sin vej til mairiet. Bag ved de fremtidige ægtefæller gik en bondekone med Victors barn på armen, som om det drejede sig om en barnedåb. Derefter kom bønderne, der nu havde ordnet sig parvis med hinanden under armen og rokkede frem i sneen som en chalup på havet.

Efter at mairen i kommunens beskedne lille palads havde erklæret dem for rette ægtefolk at være, var det præstens tur til at forene dem i Vorherres lige så beskedne hus. Han velsignede deres fremtidige samliv, lovede dem frugtbarhed og prædikede derefter for dem om de ægteskabelige dyder, om enighed og arbejde og troskab, mens barnet, som begyndte at fryse, klynkede bag ved bruden.

Så snart parret atter viste sig på tærsklen til kirken, lød der en geværsalve fra kirkegården. De kunne se bøsseløbene, som udslyngede små hastige røgskyer, da et hoved pludselig dukkede frem for at betragte toget. Det var Victor Lecoq, som

fejrede sin tidligere kærestes bryllup og ønskede hende til lykke ved at affyre en geværsalve til ære for hende. Det var en femseks karle fra de omliggende gårde, som han havde samlet og fået udstyret med bøsser. Den almindelige mening var, at hans opførsel var yderst hensynsfuld.

Festmåltidet fandt sted i kroen hos Polyte Cacheprune. Der var dækket til tyve i den store sal, hvor der ellers kun blev serveret på markedsdagene. En uhyre bedekølle blev drejet på sit spid, fjerkræ braset i smør, pølser blev stegt over en rask og klar flamme og hele huset var fyldt med en tæt stank af kulrøg og en fed og tung madlugt.

Præcis klokken tolv gik bryllupsselskabet til bords og suppen blev øst op i tallerkenerne. Der begyndte allerede at komme farve i ansigterne. Der blev sagt drøje vittigheder og omkring øjnene lagde der sig underfundige rynker. Nu skulle man jo rigtig til at more sig.

På én gang gik døren op, og fa'r Amable kom til syne. Han havde sit onde ansigt på, hans øjne lynede af raseri, og han slæbte sig møjsommeligt frem ved sine stokke. For hvert skridt stønnede han højt for at understrege sine lidelser.

Der var blevet tavshed, da han viste sig, men så fandt fa'r Malivoire, der var så dygtig til at efterabe andre, på at holde begge hænderne som en råber for munden og skrige af fuld hals ligesom Césaire, når han talte til sin fader:

"Hej, gamle, du har nok en lang næse, siden du kunne lugte Polytes mad på den afstand!"

En vældig latter brød frem fra alle struber, og hidset af succesen fortsatte Malivoire:

"Hvad smerterne anbelanger, er der intet så godt som et omslag af medisterpølser! Det holder maven varm, især når det skylles ned med et glas brændevin …"

Mændene hylede af latter, de dunkede i bordet, holdt sig i siden, bøjede sig og rettede sig atter op, som om de var i færd med at pumpe. Kvinderne klukkede som høns, og pigerne stod og vred sig af grin op ad væggene. Kun fa'r Amable lo ikke; uden at svare stod han og ventede på, at der blev gjort plads til ham.

Han blev anbragt midt for bordet lige overfor sin svigerdatter, og så snart han havde sat sig, begyndte han at spise. Det var jo, når alt kom til alt, hans søn, der betalte, og derfor var det kun rimeligt, at han fik sin part. For hver skefuld suppe, der gled ned i hans mave, for hver mundfuld brød eller kød, der maledes mellem hans gummer, for hvert glas vin eller æblemost, som løb gennem halsen på ham, havde han en følelse af, at han erhvervede noget af sin ejendom tilbage, at han reddede lidt af de penge, der blev ødslet på alle dagdriverne omkring ham, at han dog fik en lille del af det, der egentlig burde tilkomme ham alene. Og uden at mæle et ord sad han og spiste, stivsindet som en gerrig, der skjuler sine penge, med den samme skumle sejhed, som da han i sin tid besørgede sit arbejde i marken.

Men pludselig fik han nede ved den anden ende af bordet øje på Célestes barn, der sad på skødet af en kone, og han tog ikke mere blikket fra det. Han blev ved med at spise med øjnene stift hæftede på barnet, som konen af og til puttede en lille bid i munden på. Den gamle led mere ved disse småbidder, som barnet sad og gumlede på, end ved alt, hvad de andre proppede i sig.

Måltidet varede til ud på aftenen. Da det var forbi, gik hver til sit.

Césaire hjalp fa'r Amable med at rejse sig.

"Så fa'r," sagde han, "nu må vi se at komme hjem."

Han gav ham de to stokke i hånden, Céleste tog sit barn på armen, og de gik langsomt hjemad i den blege nat, der kastede et mat skær over sneen. Den gamle, der var trekvart beruset og var blevet endnu mere ondskabsfuld af rusen, lod, som om han ikke orkede at bevæge sig. Flere gange satte han sig også i sneen med den vage tanke, at hans svigerdatter kunne blive syg af kulden, og uden at sige et ord, sad han og stønnede, langsomt og smerteligt.

Da de endelig var nået hjem, klavrede han øjeblikkelig op på loftet, mens Césaire lavede et leje til barnet ved siden af den dybe alkove, hvor han selv skulle sove med sin kone.

De nygifte kunne ikke straks falde i søvn, og de hørte længe, hvorledes den gamle lå og væltede sig på sin madras; flere gange snakkede han endog højt, hvad enten det var, fordi han drømte, eller fordi hans tanker, der kredsede om den samme fikse idé, uvilkårligt og uden at han kunne holde dem tilbage, banede sig vej over hans læber.

Da han den næste morgen kom ned ad stigen, fik han øje på sin svigerdatter, der allerede var i færd med det huslige arbejde.

Hun råbte til ham:

"God morgen, svigerfa'r, det var godt du kom. Skynd dig, her er en skål god suppe."

Og hun stillede en sort lerskål, der var fyldt med en dampende væske på den ene ende af bordet. Han svarede ikke, men satte sig og tog efter sædvane med begge hænder om

skålen for at varme sig, og da det var meget koldt, pressede han den oven i købet ind mod sit bryst som for at prøve på at få lidt af varmen fra den rygende suppe til at trænge ind i den gamle, af mange års vinterkulde stivnede krop.

Derpå ledte han sine stokke frem og gik ud mellem de iskolde marker for først at komme tilbage ved tolvtiden, da der igen skulle spises, for han havde set Célestes barn ligge og sove sødt i en gammel sæbekasse, der var lavet om til en seng for det.

Han kunne ikke vænne sig til de nye forhold. Ligesom tidligere boede han på gården, men det var, som om han ikke længere hørte til dér, han interesserede sig ikke længere for noget og lod til at betragte sine omgivelser, både sønnen, svigerdatteren og barnet som nogle fremmede, der slet ikke kom ham ved, og som det aldrig kunne falde ham ind at tale til.

Vinteren randt hen. Den var lang og barsk. Så blev det forår og alt begyndte at spire. Som arbejdsomme myrer tilbragte bønderne deres dage ude i marken, de arbejdede, fra det gryede ad dag og indtil mørket faldt på. Hvad enten det regnede eller det blæste, vandrede de tålmodigt langs de brune pløjefurer, der skulle skaffe menneskeheden brød.

Året tegnede godt for de nye ægtefæller. Kornet stod tæt og kraftigt, der kom ikke nogen forsinket nattefrost og de blomstrende æbletræer dryssede ud over græsset en hvid og rosenrød sne, der lovede en haglbyge af frugter til efteråret.

Césaire arbejdede hårdt. Han stod tidligt op og kom sent hjem fra marken, bare for at spare udgiften til en karl.

Af og til sagde hans kone til ham:

"Du ødelægger i længden dig selv."

Han svarede:

"Nej, vist ikke nej. Jeg ved nok, hvad jeg kan tåle."

Men en aften, da han kom hjem, var han alligevel så træt, at han måtte gå lige i seng uden at spise til aften. Han stod op på sædvanlig tid næste morgen, men skønt han intet havde fået den foregående dag, kunne han intet spise, og han måtte vende hjem midt på dagen for at hvile sig ud. Om natten begyndte han at hoste. Han vendte og drejede sig under dynen, feberen rasede i kroppen på ham, hans pande brændte, hans tunge var tør, og han pintes af en ulidelig tørst.

Ikke desto mindre stod han ved daggry op og gik ud i marken, men dagen efter måtte Céleste hente lægen, der erklærede, at det var lungebetændelse, og at han var meget syg.

Han kom ikke mere ud af den mørke alkove, hvor han dagen igennem lå og hostede og klagede sig og kastede sig i feber. Når Céleste ville se ham, når hun skulle give ham dråber eller lægge et omslag på ham, måtte et lys holdes ind i alkoven. Det oplyste hans hulkindede ansigt, der var tilsmudset af et langt skæg, og oven over ansigtet et stort og tæt spindelvæv, som bevægede sig frem og tilbage i trækken. Den syges hænder lå, som om de var døde, på det grålige lagen.

Céleste plejede ham med en utrættelig og ængstet energi. Hun fik ham til at tage sin medicin, gav ham plastre på og røgtede samtidig den daglige husgerning, mens fa'r Amable sad i sin krog og stirrede hen på det mørke hul, hvor hans søn lå og stredes med døden. Af had mod svigerdatteren gik han ikke nærmere, men stod og snerrede som en skinsyg hund.

Endnu seks dage gik, men da Céleste, der lå og sov på to halmknipper på gulvet, den syvende morgen vågnede og listede sig hen for at se, hvorledes det gik med manden, hørte hun ikke

mere det hastige åndedrag, der plejede at lyde ud fra det mørke hul. Forskrækket spurgte hun:

"Césaire! Sover du? Hvorledes har du haft det i nat?"

Han svarede ikke.

Hun strakte hånden ud for at røre ved ham, hans ansigt var iskoldt. Hun udstødte et højt, skræmt, hvinende kvindeskrig. Han var død.

Dette skrig kaldte den døve gamle op af hans søvn. Han kom til syne oppe ved enden af stigen og da han så Céleste styrte afsted for at hente hjælp, klavrede han hurtigt ned og gik ligeledes hen og følte på sønnens ansigt. Da han forstod, hvad der var sket, gik han hen og låsede døren indvendig for at forhindre svigerdatteren i at komme ind igen og nu, da sønnen ikke længere var blandt de levende, gøre gården til sin ejendom.

Derpå tog han en stol og satte sig hen ved siden af den døde.

Naboerne kom ilende, de kaldte og bankede, han hørte dem ikke. En af dem slog en rude ud og sprang gennem vinduet ind i stuen. Andre fulgte efter, døren blev atter åbnet, og Céleste kom ind, grædende af alle kræfter med røde øjne og opsvulmede kinder. Fa'r Amable følte sig overvundet og uden at sige et ord gik han atter op på loftet ligesom et dyr, der trækker sig ind i sin hule.

Begravelsen fandt sted dagen efter, og da den var overstået, var svigerfader og svigerdatter tilligemed barnet alene tilbage på gården.

Det var den tid, da de plejede at spise til middag. Hun tændte op, varmede suppen og satte tallerkener på bordet, mens den gamle sad på en stol og ventede, tilsyneladende uden at se på hende.

Da maden var færdig, råbte hun ham ind i øret:

"Værs'go, fa'r, kom og spis!"

Han rejste sig, satte sig hen på sin plads ved enden af bordet, tømte sin suppeskål, tyggede sit brød, hvorpå der var skrabet lidt smør, drak sine to glas most og gik derefter sin vej.

Det var en af de milde, forløsende forårsdage, hvor livet gærer, dirrer og udfolder sig over hele jordens overflade.

Fa'r Amable fulgte en lille sti, der gik tværs over markerne. Han så på det unge korn og tænkte på sit barn, sin stakkels dreng, der nu lå gemt under jorden. Med sine udslidte skridt, haltende og slæbende det ene ben efter sig, bevægede han sig hen ad stien. Og da han var ganske alene på marken, ganske alene under den blå himmel midt imellem det spirende korn, ganske alene med lærkerne, der fløj så højt oppe over hans hoved, at han ikke kunne høre deres lette kvidren, gav han sig til at græde, mens han gik.

Han satte sig ved bredden af en lille dam og dér blev han siddende lige til aften og iagttog de små fugle, der kom flyvende for at drikke. Først da det blev mørkt, gik han hjem, spiste sin mad uden at sige et eneste ord og klavrede op på loftet.

Hans liv gik ligesom tidligere. Intet var forandret, med undtagelse af, at hans søn Césaire lå og sov ovre på kirkegården.

Hvad andet kunne han ellers gøre, den gamle? Arbejde duede han ikke længere til, han kunne ikke andet end spise den suppe, som hans svigerdatter kogte. Og han spiste den morgen og aften uden at tale og ondskabsfuldt stirrende på barnet, der på den anden side af bordet sad og spiste ligesom han. Når suppen var spist, gik han udenfor, drev omkring i nærheden som en

slags landstryger eller skjulte sig bag ved en af laderne for at sove en time eller to, som om han frygtede for at blive set. Først hen ad aften vendte han hjem.

Men Céleste begyndte at pines af store bekymringer. Jorden trængte til en mand, som kunne drive den og passe den. Der burde altid være en ude i marken, ikke en daglønnet karl, men en rigtig bonde, en husbond, der kendte til arbejdet og havde jordens tarv for øje.

En kone kunne ikke alene klare bedriften, følge med i kornpriserne og handle med kvæget. Og visse tanker dukkede frem i hendes hjerne, praktiske og fornuftige tanker, som hun hele natten lå og tumlede med. Hun kunne ikke gifte sig igen, førend der var gået et år, og det gjaldt om at straks at finde én, som kunne tage sig af sagerne og besørge det, der hastede mest.

En eneste mand kunne hjælpe hende ud af forlegenheden, Victor Lecoq, hendes barns fader. Han var flittig og dygtig til arbejdet; havde han bare haft lidt penge at råde over, ville han have været udmærket til at styre en gård. Hun vidste det, da hun jo havde set ham ved arbejdet hjemme hos hans forældre.

En morgen, da hun så ham komme forbi med et læs gødning ude på vejen, gik hun derfor ud for tale med ham. Da han så hende, lod han vognen holde, og som om hun havde talt med ham dagen i forvejen, sagde hun:

"Goddag, Victor, hvorledes går det?"

Han svarede:

"Å, jo, det går da? Og hvordan går det hos jer?"

"Det går meget ordentligt, hvis jeg bare ikke var alene om det hele; det er jo besværligt nok, når jorden og det alt sammen skal

passes."

Støttet til den tunge vogns hjul stod de længe og talte sammen. Af og til skubbede han sin hue tilbage for at klø sig i panden og overveje, mens hun, rød i kinderne af ivrighed, udviklede sine grunde, opstillede sine beregninger og udmalede sine fremtidsplaner.

Omsider mumlede han:

"Ja, det kunne vel nok lade sig høre."

Hun rakte den åbne hånd frem som en bonde, der afslutter et køb, og spurgte:

"Så er det afgjort?"

Han trykkede hendes hånd:

"Ja vel, det er en aftale."

"Så kommer du på søndag?"

"Ja, på søndag."

"Farvel så længe, Victor."

"Farvel, madam Houlbrèque."

III

Der var fest i landsbyen den søndag, den store årlige markedsfest til ære for landsbyens skytspatron.

I de sidste otte dage var de store grå eller rødlige markedsvogne, der huser hele familier, kommet luntende hen ad landevejen med deres fristende indhold af lotterier, skydeindretninger og vokskabinetter.

De snavsede vogne med deres flagrende gardiner og den slunkne hund, der travede mellem hjulene, havde alle gjort holdt på pladsen foran mairiet. Derpå var et telt blevet slået op udenfor hver af disse omflakkende boliger og gennem huller i

lærredet skimtedes inde i dette telt en mængde blanke, skinnende genstande, som i høj grad hidsede drengenes nysgerrighed og spænding.

Allerede tidligt om morgenen på markedsdagen var alle boderne åbne og fristede med deres udstillinger af glas og porcelæn. Bønderne, som var på vej til messe, betragtede allerede med troskyldige og tilfredse blikke de beskedne butikker, hvis herligheder de dog genså hvert eneste år.

Hen på eftermiddagen var der trængsel på pladsen. Fra alle de nærliggende gårde kom gårdejerne med deres koner og børn i tohjulede char-à-bancs, der klirrede af jern og dinglede som vipper. Hestene blev sat ind hos venner og bekendte og alle landsbyens gårde var fyldt med de mærkeligste høje, magre, grå og knoklede krikker, der ledte tanken hen på havbundens langbenede uhyrer.

Når der var spændt fra, begav hver familie med ungerne forrest og de voksne bagved sig sindigt hen til markedspladsen, hvor de gik rundt med smilende ansigter og åbne hænder, store, røde, benede og arbejdsvante hænder, der ligesom følte sig generede over at være i hvile.

En klovn blæste på trompet, lirekasserne slyngede deres springende og grædende toner ud i luften, tombolahjulene skreg som stoffer, der bliver revet over, og bøsserne på skydebanerne smældede af hvert øjeblik. Langsomt, som en dej, der hældes ud, flød mængden forbi boderne, hist og her stimlede den sammen som en kluntet hjord af tunge dyr, der er sluppet ud på egen hånd og ikke formår at klare sig.

De unge piger gik arm i arm i rækker på seks eller otte og sang viser, knøsene fulgte grinende bagefter dem, med

kasketten på skrå og den stivede bluse stående ud som en blå ballon.

Hele egnen var der, husbond og husmoder, karle og piger.

Selv fa'r Amable var, iført sin gamle grønlige frakke, kommet med til marked. Det var hans eneste fornøjelse året rundt, og han svigtede aldrig.

Han så på lotterispillene, stod stille foran skydebanerne for at bedømme skuddene og interesserede sig især for et ganske ligefremt spil, der bestod i at kaste en trækugle ned i gabet på en mand, der var malet på en træplade.

Pludselig var der én, som slog ham på skulderen. Det var fa'r Malivoire, der skreg ind i hans øre:

"Goddag, gamle, skal vi tage os et bæger sammen?"

De satte sig ved et af træbordene i en lille beværtning, som var indrettet under åben himmel. De drak et glas cognac, så to, så tre, og fa'r Amable drev videre om på markedet. Hans tanker var lidt omtågede, han smilede uden at vide af hvad, smilede, når han så på tombolaerne, når karrusellerne drejede rundt og foran boldspillene. Dér stod han længe og frydede sig særligt, når en af spillerne ramte en dukke, der forestillede en gendarm eller en præst, to autoriteter, som han instinktmæssigt frygtede. Derpå vendte han tilbage til beværtningen og drak et glas æblemost for at køle sig af. Det var sent, mørket begyndte at falde på. En af naboerne kom hen til ham.

"De skulle se at komme hjemad til aftensmaden, fa'r Amable," rådede han.

Den gamle begav sig på vej hjem til gården. Forårsaftenens blide, lune mørke samlede sig dybere over jorden.

Da han stod foran døren, syntes han, at han så to personer inde i huset. Han standsede overrasket, så gik han ind og så Victor Lecoq, der sad på hans søns plads ved bordet foran en tallerken kartofler og tog til sig af retterne.

Den gamle vendte brat omkring som om han ville gå igen. Det var nu blevet ganske mørkt udenfor. Men Céleste havde rejst sig og råbte til ham:

"Skynd Dem, svigerfa'r, her er dejlig sulemad i anledning af markedsfesten."

Han adlød sløvt, satte sig og så fra manden til konen og fra konen til barnet. Så gav han sig til at spise langsomt og sindigt som sædvanlig.

Victor Lecoq lod til at føle sig hjemme. Nu og da talte han med Céleste, tog barnet på skødet og kyssede det.

Céleste øste op til ham, skænkede for ham og syntes at være meget glad og tilfreds. Fa'r Amable fulgte alle deres bevægelser med sit stirrende blik uden at høre, hvad de sagde. Da han var færdig, (han havde næsten ingenting spist, så ulykkelig følte han sig) rejste han sig, og i stedet for at gå op på loftet som alle de andre aftener, lukkede han døren ud til gården op og forsvandt ud i mørket.

Da han var gået, spurgte Céleste lidt ængstelig:

"Hvor mon han skulle hen?"

Victor svarede ligegyldig:

"Bryd dig bare ikke om det, han kommer nok igen, når han er træt."

Hun tog af bordet, vaskede op, og fejede gulvet, mens han roligt klædte sig af. Så lod han sig glide ned i den mørke og dybe seng, hvor hun havde sovet sammen med Césaire.

Døren ud til gården gik op, og fa'r Amable kom ind igen. Så snart han var kommet indenfor, så han sig om til alle sider som en gammel hund, der snuser efter noget. Han ledte efter Victor Lecoq. Da han ikke kunne få øje på ham, tog han lyset på bordet og gik hen til den mørke alkove, hvor hans søn var død. Inderst inde, halvt skjult mellem tæpperne, så han manden ligge og sove. Fa'r Amable så et øjeblik på ham, så vendte han sig om, listede sagte hen til bordet, satte lyset fra sig og gik atter ud.

Céleste var blevet færdig med sit arbejde. Hun havde puttet sin dreng i seng, sat alting på plads og sad nu og ventede på, at hendes svigerfader skulle komme tilbage, for at hun kunne gå hen og lægge sig ved siden af Victor.

Med hænderne i skødet og et ubestemmeligt flakkende blik, sad hun og ventede.

Da han stadig ikke kom, mumlede hun, gnaven og ærgerlig:

"Her skal man brænde for over fire sous lys, bare for den gamle tosses skyld!"

Victor svarede henne fra sengen:

"Nu har han været ude over en time. Du skulle gå ud og se, om han ikke sidder og er faldet i søvn på bænken udenfor døren."

"Ja, nu går jeg," sagde hun, rejste sig, tog lyset og gik udenfor, idet hun holdt sin hånd som en skærm om flammen for bedre at se ud i mørket.

Hun så intet foran døren. På bænken var der intet og heller ikke på møddingen, hvor fa'r Amable undertiden plejede at sætte sig for at få det varmere.

Hun var lige ved at gå ind igen, da hun tilfældigvis kom til at se op i det store æbletræ, som skyggede over indgangsdøren, og

fik øje på to menneskefødder, der hang ned i højde med hendes ansigt.

Hun udstødte nogle frygtelige skrig:

"Victor! Victor!"

Han kom ilende ud i bar skjorte. Hun kunne ikke mere tale, og idet hun drejede hovedet bort for ikke at se, pegede hun med hånden bagud hen på træet.

Han forstod ikke, hvad hun mente, og tog lyset for bedre at se. Midt imellem grenene, som nede fra oplystes af det flakkende skær, så han fa'r Amable, der havde hængt sig i et stykke reb fra hestestalden; en stige stod støttet op imod æbletræets stamme.

Victor løb efter en kniv, klatrede op i træet og skar rebet over. Men den gamle var allerede kold og rakte med en hæslig og uhyggelig grimasse tungen langt ud af munden.

Originaltitler og førsteudgaver

En satyr: *La Petite Roque*, i *Gil Blas* 18.-23. december 1885.

Vraget: *L'Épave*, i *Le Gaulois* 1. januar 1886.

Eneboeren: *L'Ermite*, i *Gil Blas* 26. januar 1886.

Frøken Perle: *Mademoiselle Perle*, i *Figaro* 16. januar 1886.

Rosalie Prudent: *Rosalie Prudent*, i *Gil Blas* 2. marts 1886.

Katte: *Sur les chats*, i *Gil Blas* 9. februar 1886.

Fru Parisse: *Madame Parisse*, i *Gil Blas* 16. marts 1886.

Julie Romain: *Julie Romain*, i *Le Gaulois* 20. marts 1886.

Fa'r Amable: *Le Père Amable*, i *Gil Blas* 30. april - 4. maj 1886.

Om "En satyr og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1843).
Org.udg.: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede Værker af Guy de Maupassant: En Satyr og andre Fortællinger.* Paa Dansk ved Loulou Lassen. Hermann Petersens Forlag (forhen A. Christiansen). København 1909.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Théophile Steinlen (1859-1923) til fortællingen "*Eneboeren*" (L'Ermite).

ISBN 978-87-7628-385-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-578-5 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Vælge frøken Perle til dronning: Hellig Tre Kongers aften fejres i Frankrig som en familiefest. Ved bordet serveres en kage, hvori der er en bønne. Den, som får bønnen, udnævnes til "konge" og vælger sig en "dronning", hvorpå de begge aftenen igennem er genstand for forskellige hædersbevisninger. *Overs. anm.*